

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia XXX r.
[...] (2023) XXX draft

KOMUNIKAT KOMISJI

Wytyczne Komisji dotyczące stosowania odstępstwa od art. 101 TFUE w odniesieniu do porozumień w sprawie zrównoważonego rozwoju zawieranych przez producentów rolnych na podstawie art. 210a rozporządzenia (UE) nr 1308/2013

KOMUNIKAT KOMISJI

Wytyczne Komisji dotyczące stosowania odstępstwa od art. 101 TFUE w odniesieniu do porozumień w sprawie zrównoważonego rozwoju zawieranych przez producentów rolnych na podstawie art. 210a rozporządzenia (UE) nr 1308/2013

SPIS TREŚCI

1.	Wprowadzenie.....	4
1.1	Kontekst ogólny.....	4
1.1.1	Kontekst polityczny.....	4
1.1.2	Wyłączenie z zakresu stosowania art. 101 ust. 1 TFUE ustanowione w art. 210a	5
1.2	Kontekst prawny wyłączenia.....	6
1.2.1	Art. 210a ma zastosowanie wyłącznie do porozumień w sprawie zrównoważonego rozwoju, które ograniczają konkurencję	6
1.2.2	W odniesieniu do porozumień w sprawie zrównoważonego rozwoju, które ograniczają konkurencję i nie spełniają warunków określonych w art. 210a, można skorzystać z innych przepisów	7
1.3	Cel i zakres niniejszych wytycznych.....	8
2	Zakres podmiotowy art. 210a oraz produkty objęte tym przepisem	8
2.1	Definicja przedsiębiorstwa i porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju, o których mowa w art. 210a	8
2.2	Zakres podmiotowy art. 210a	10
2.3	Produkty objęte zakresem art. 210a.....	13
3	Zakres przedmiotowy art. 210a	14
3.1	Cele w zakresie zrównoważonego rozwoju wchodzące w zakres art. 210a	14
3.2	Normy zrównoważonego rozwoju stosowane na podstawie art. 210a 16	
3.2.1	W porozumieniu w sprawie zrównoważonego rozwoju należy określić normę zrównoważonego rozwoju związaną z celem w zakresie zrównoważonego rozwoju.....	16

3.2.2	Rezultaty, jakie przynoszą normy zrównoważonego rozwoju, powinny być konkretne i wymierne lub, gdy nie jest to odpowiednie, możliwe do zaobserwowania i opisanie.....	17
3.2.3	Normy zrównoważonego rozwoju muszą być wyższe niż stosowna norma obowiązkowa.....	18
4	Ograniczenia konkurencji.....	20
4.1	Czym jest ograniczenie konkurencji?.....	20
4.2	Co nie jest ograniczeniem konkurencji	22
	Niezbędność, o której mowa w art. 210a	23
5.1	Wprowadzenie	23
5.2	Pojęcie niezbędności	24
5.3	Etap 1 – Niezbędność porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju	25
5.3.1	Czy działanie indywidualne w równym stopniu gwarantuje osiągnięcie normy zrównoważonego rozwoju?.....	27
5.3.2	Niezbędność postanowień porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju	30
5.4	Etap 2 – Niezbędność ograniczeń konkurencji	34
5.4.1	Charakter ograniczenia	34
5.4.2	Intensywność ograniczenia.....	36
5.5	Przykłady stosowania kryterium niezbędności	38
	Niezbędność postanowień porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju	39
6	Zakres czasowy art. 210a	44
6.1	Porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju zawarte przed publikacją wytycznych	44
6.2	Siła wyższa	44
6.3	Okres przejściowy	45
6.4	Nieosiągnięcie normy	45
6.5	Bieżący i ciągły przegląd kryterium niezbędności	46
6.5.1	W jakich przypadkach kryterium niezbędności może przestać być spełnione?	46
6.5.2	Jakie są możliwości stron w przypadku stwierdzenia, że ograniczenia nie są już niezbędne?.....	49
7	System wydawania opinii na podstawie art. 210a.....	50
7.1	Wnioskodawcy	50
7.2	Treść wniosku.....	50
7.3	Ocena Komisji i treść opinii	51

7.4	Termin na wydanie opinii.....	52
7.5	Zmiana okoliczności po przyjęciu opinii	52
7.6	Skutki opinii	53
8	Interwencja <i>ex post</i> Komisji i krajowych organów ochrony konkurencji na podstawie art. 210a ust. 7	53
8.1	Zagrożenie celów WPR.....	53
8.2	Wykluczenie konkurencji.....	56
8.3	Aspekty proceduralne	58
9	Ciężar dowodu dotyczący spełnienia warunków określonych w art. 210a...59	
	Załącznik A – Drzewo decyzyjne na potrzeby oceny na podstawie art. 210a	61
	Załącznik B – Drzewo decyzyjne na potrzeby oceny kryterium niezbędności.....	62
	Załącznik C – Glosariusz.....	63
	Załącznik D – Art. 210a rozporządzenia (UE) nr 1308/2013 – Inicjatywy wertykalne i horyzontalne na rzecz zrównoważonego rozwoju.....	65
	Załącznik E – Przykłady ograniczeń konkurencji	67
1.	Ograniczenia dotyczące cen	67
2.	Ograniczenia dotyczące produkcji	68
3.	Ograniczenia dotyczące środków produkcji.....	69
4.	Ograniczenia dotyczące klientów, dostawców lub terytoriów	69
5.	Ograniczenia dotyczące wymiany informacji	71
6.	Ograniczenia dotyczące sposobu ustanawiania norm zrównoważonego rozwoju	73

1. WPROWADZENIE

1.1 Kontekst ogólny

1.1.1 Kontekst polityczny

- (1) Niniejsze wytyczne mają na celu wyjaśnienie warunków stosowania art. 210a rozporządzenia (UE) nr 1308/2013 ustanawiającego wspólną organizację rynków produktów rolnych¹ („rozporządzenie o wspólnej organizacji rynków produktów rolnych”), który został wprowadzony rozporządzeniem (UE) 2021/2117² („art. 210a”).
- (2) Art. 210a został wprowadzony w ramach reformy wspólnej polityki rolnej („WPR”) przeprowadzonej w 2021 r. z myślą o wsparciu przejścia na zrównoważony system żywnościowy UE.
- (3) Do zrównoważonego rozwoju odniesiono się w art. 3 ust. 3 i 5 oraz art. 21 ust. 2 lit. f) Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) oraz w art. 11 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE). Jest on również jednym z celów priorytetowych ogólnej polityki UE. Komisja zobowiązała się również do realizacji celów zrównoważonego rozwoju Organizacji Narodów Zjednoczonych³. Zgodnie z tym zobowiązaniem w Europejskim Zielonym Ładzie określono strategię na rzecz wzrostu, której celem jest przekształcenie UE w bardziej sprawiedliwe i lepiej prosperujące społeczeństwo żyjące w nowoczesnej, zasobooszczędnej i konkurencyjnej gospodarce, która w 2050 r. osiągnie zerowy poziom emisji gazów cieplarnianych netto i w ramach której wzrost gospodarczy będzie oddzielony od wykorzystania zasobów naturalnych⁴.
- (4) Dwie główne strategie przewidziane w Zielonym Ładzie są istotne dla łańcucha dostaw produktów rolno-spożywczych. Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności 2030⁵ określa cel polegający na odwróceniu procesu utraty różnorodności biologicznej poprzez inwestowanie w ochronę i odbudowę

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 671).

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2117 z dnia 2 grudnia 2021 r. zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1308/2013 ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych, (UE) nr 1151/2012 w sprawie systemów jakości produktów rolnych i środków spożywczych, (UE) nr 251/2014 w sprawie definicji, opisu, prezentacji, etykietowania i ochrony oznaczeń geograficznych aromatyzowanych produktów sektora wina i (UE) nr 228/2013 ustanawiające szczególne środki w dziedzinie rolnictwa na rzecz regionów najbardziej oddalonych w Unii Europejskiej (Dz.U. L 435 z 6.12.2021, s. 262).

³ Rezolucja przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w dniu 25 września 2015 r., 70/1, Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030.

⁴ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, Europejski Zielony Ład, COM(2019) 640 final.

⁵ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności 2030 Przywracanie przyrody do naszego życia, COM(2020) 380 final.

zasobów przyrodniczych. Strategia „Od pola do stołu”⁶ w sposób całościowy odnosi się do wyzwań związanych ze zrównoważonymi systemami żywnościowymi. Dotyczy to zrównoważonej produkcji żywności, zrównoważonych praktyk w zakresie przetwórstwa spożywczego i zrównoważonego handlu żywnością, ale także zrównoważonej konsumpcji żywności, zdrowej diety i marnotrawienia żywności. Transformacja w kierunku zrównoważonego systemu żywnościowego może przynieść korzyści środowiskowe, zdrowotne, społeczne, a także zyski gospodarcze.

- (5) W tych dwóch strategiach przewidzianych w Zielonym Ładzie wymieniono szereg niewiążących celów ilościowych służących zwiększeniu zrównoważonego charakteru rolnictwa do 2030 r., w tym cele dotyczące: (i) zmniejszenia całkowitej sprzedaży środków przeciwdrobnoustrojowych przeznaczonych dla zwierząt utrzymywanych w warunkach fermowych i w dziedzinie akwakultury; (ii) zmniejszenia ogólnego stosowania i ryzyka dotyczącego pestycydów chemicznych oraz stosowania bardziej niebezpiecznych pestycydów; (iii) zmniejszenia strat składników pokarmowych spowodowanych stosowaniem nawozów; (iv) zwiększenia ilości gruntów przeznaczonych na rolnictwo ekologiczne oraz (v) zwiększenia ilości gruntów, na których występują elementy krajobrazu o wysokiej różnorodności⁷. W strategiach tych omówiono szereg działań, w tym inicjatyw ustawodawczych, mających na celu osiągnięcie wymienionych celów.
- (6) Podmioty gospodarcze działające w łańcuchu dostaw produktów rolno-spożywczych, w tym producenci rolni, odgrywają zasadniczą rolę w realizacji wspomnianych strategii, przestrzegając obowiązkowych norm unijnych i krajowych. Mogą oni również wzmocnić zrównoważony charakter, wykraczając poza obowiązkowe normy unijne i krajowe.
- (7) Zadanie to może być wyzwaniem dla indywidualnego producenta produktów rolnych („producent”), w szczególności ze względu na wymagane zasoby. Współpraca w ramach łańcucha dostaw produktów rolno-spożywczych może przyczynić się do wdrożenia zrównoważonych praktyk w zakresie wykraczającym poza wymogi określone w prawie Unii i prawie krajowym.
- (8) Podmioty gospodarcze działające w łańcuchu dostaw produktów rolno-spożywczych mogą być zniechęcone do podejmowania współpracy z powodu obaw dotyczących stosowania art. 101 ust. 1 TFUE do takiej współpracy.

1.1.2 Wyłączenie z zakresu stosowania art. 101 ust. 1 TFUE ustanowione w art. 210a

- (9) W art. 210a ustanowiono wyłączenie z zakresu stosowania art. 101 ust. 1 TFUE. Ten pierwszy został przyjęty przez Parlament Europejski i Radę na podstawie art. 42 TFUE.

⁶ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, Strategia „Od pola do stołu” na rzecz sprawiedliwego, zdrowego i przyjaznego dla środowiska systemu żywnościowego, COM(2020) 381 final.

⁷ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności 2030. Przywracanie przyrody do naszego życia, COM(2020) 380 final, s. 7.

- (10) Zakres art. 210a obejmuje porozumienia, decyzje i uzgodnione praktyki producentów produktów rolnych, które odnoszą się do produkcji rolnej lub handlu produktami rolnymi i których celem jest stosowanie normy zrównoważonego rozwoju wyższej niż norma przewidziana w prawie Unii lub prawie krajowym. Mogą to być porozumienia między producentami („porozumienia horyzontalne”) albo między producentami a innymi podmiotami gospodarczymi na różnych poziomach łańcucha dostaw produktów rolno-spożywczych („porozumienia wertykalne”).
- (11) Do celów niniejszych wytycznych termin „porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju” oznacza dowolny rodzaj porozumienia, decyzji lub uzgodnionej praktyki z udziałem producentów (między producentami lub między producentami a innymi podmiotami gospodarczymi na różnych poziomach łańcucha dostaw produktów rolno-spożywczych), które odnoszą się do produkcji rolnej lub handlu produktami rolnymi i których celem jest stosowanie normy zrównoważonego rozwoju wyższej niż norma przewidziana w prawie Unii lub prawie krajowym, niezależnie od formy współpracy.
- (12) Zawieranie porozumień w sprawie zrównoważonego rozwoju, które spełniają warunki przewidziane w art. 210a, nie jest zakazane i nie wymaga uprzedniej decyzji organu publicznego.

1.2 Kontekst prawny wyłączenia

1.2.1 Art. 210a ma zastosowanie wyłącznie do porozumień w sprawie zrównoważonego rozwoju, które ograniczają konkurencję

- (13) W art. 101 ust. 1 TFUE ustanowiono ogólny zakaz porozumień, decyzji i uzgodnionych praktyk oraz porozumień związków, które ograniczają konkurencję. Innymi słowy, porozumienie, które ogranicza konkurencję w rozumieniu art. 101 ust. 1 TFUE, jest nieważne z mocy prawa (i może narazić strony na grzywny), chyba że kwalifikuje się do wyłączenia na podstawie art. 101 ust. 3 TFUE lub do szczególnego wyłączenia na podstawie art. 210a lub innego przepisu prawa UE.
- (14) W art. 210a ustanowiono wyłączenie z zakresu art. 101 ust. 1 TFUE dotyczące konkretnych rodzajów porozumień w sprawie zrównoważonego rozwoju. Art. 101 ust. 1 TFUE nie ma zastosowania do porozumień w sprawie zrównoważonego rozwoju, które spełniają warunki określone w art. 210a. Oznacza to, że w pewnych warunkach porozumienia dotyczące norm zrównoważonego rozwoju mogą ograniczać konkurencję.
- (15) Podobnie jak w przypadku wszystkich wyjątków od ogólnej zasady, zakres art. 210a podlega wykładni ścisłej⁸. Cele i warunki stosowania art. 210a oraz ograniczenia jego stosowania wynikają wyłącznie z samego rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków produktów rolnych.

⁸ Zob. w tym zakresie wyrok z dnia 24 października 1995 r., Bayerische Motorenwerke, C-70/93, pkt 28; wyrok z dnia 30 kwietnia 1998 r., Cabour i Nord Distribution Automobile/Arnor „SOCO”, C-230/96, pkt 30; wyrok z dnia 28 kwietnia 1998 r., Javico, C-306/96, pkt 32; wyrok z dnia 17 czerwca 2010 r., Komisja/Francja, C-492/08, pkt 35; wyrok z dnia 7 marca 2017 r., Marine Harvest/Komisja, sprawa T-704/14, pkt 201.

- (16) Rodzaje porozumień w sprawie zrównoważonego rozwoju, które mogą być objęte zakresem art. 101 ust. 1 TFUE, omówiono w sekcji 4 niniejszych wytycznych.

1.2.2 W odniesieniu do porozumień w sprawie zrównoważonego rozwoju, które ograniczają konkurencję i nie spełniają warunków określonych w art. 210a, można skorzystać z innych przepisów

- (17) W przypadku porozumień w sprawie zrównoważonego rozwoju, które nie spełniają warunków określonych w art. 210a, można uniknąć zakazu ustanowionego w art. 101 ust. 1 TFUE, jeżeli podlegają one innym wyłączeniom, takim jak wyłączenia ustanowione w art. 152, 209 lub 210 rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków produktów rolnych.
- (18) Porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju, które ograniczają konkurencję i nie wchodzą w zakres art. 210a ani innych wyłączeń przewidzianych w rozporządzeniu o wspólnej organizacji rynków produktów rolnych, podlegają art. 101 ust. 1 TFUE. Producenci i podmioty gospodarcze powinni poddać takie porozumienia analizie w świetle wytycznych horyzontalnych⁹ i wytycznych wertykalnych¹⁰ oraz rozważyć, czy zawierane przez nich porozumienia mogą zostać objęte wyłączeniem na podstawie art. 101 ust. 3 TFUE, w tym na podstawie któregośkolwiek z rozporządzeń w sprawie wyłączeń grupowych¹¹.

⁹ Komunikat Komisji, Wytyczne w sprawie stosowania art. 101 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do horyzontalnych porozumień kooperacyjnych, 2011/C 11/01.

¹⁰ Komunikat Komisji, Zatwierdzenie treści projektu komunikatu Komisji – Zawiadomienie Komisji: Wytyczne w sprawie ograniczeń wertykalnych, 2021/C 359/02, C/2021/5038.

¹¹ Rozporządzenie (EWG) nr 2821/71 Rady z dnia 20 grudnia 1971 r. w sprawie stosowania art. 85 ust. 3 Traktatu do kategorii porozumień, decyzji i praktyk uzgodnionych (Dz.U. L 285 z 29.12.1971, s. 46); rozporządzenie Komisji (UE) nr 1217/2010 z dnia 14 grudnia 2010 r. w sprawie stosowania art. 101 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do niektórych kategorii porozumień badawczo-rozwojowych (Dz.U. L 335 z 18.12.2010, s. 36); rozporządzenie Komisji (UE) nr 1218/2010 z dnia 14 grudnia 2010 r. w sprawie stosowania art. 101 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do niektórych kategorii porozumień specjalizacyjnych (Dz.U. L 335 z 18.12.2010, s. 43); rozporządzenie Rady nr 19/65/EWG z dnia 2 marca 1965 r. w sprawie stosowania art. 85 ust. 3 Traktatu do pewnych kategorii porozumień i praktyk uzgodnionych (Dz.U. 36 z 6.3.1965, s. 533); rozporządzenie Rady (WE) nr 1215/1999 z dnia 10 czerwca 1999 r. zmieniające rozporządzenie nr 19/65/EWG w sprawie stosowania art. 81 ust. 3 Traktatu do niektórych kategorii porozumień i praktyk uzgodnionych (Dz.U. L 148 z 15.6.1999, s. 1); rozporządzenie Komisji (UE) nr 461/2010 z dnia 27 maja 2010 r. w sprawie stosowania art. 101 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do kategorii porozumień wertykalnych i praktyk uzgodnionych w sektorze pojazdów silnikowych (Dz.U. L 129 z 28.5.2010, s. 52); rozporządzenie Komisji (UE) 2022/720 z dnia 10 maja 2022 r. w sprawie stosowania art. 101 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do kategorii porozumień wertykalnych i praktyk uzgodnionych (Dz.U. L 134 z 11.5.2022, s. 4).

1.3 Cel i zakres niniejszych wytycznych

- (19) Niniejsze wytyczne mają na celu zapewnienie pewności prawa poprzez pomoc producentom i podmiotom gospodarczym działającym w łańcuchu dostaw produktów rolno-spożywczych w ocenie zawieranych przez nich porozumień w sprawie zrównoważonego rozwoju. Mają one również dostarczyć sądom krajowym i krajowym organom ochrony konkurencji wskazówek dotyczących stosowania art. 210a. Wskazówki te odnoszą się do: (i) zakresu podmiotowego art. 210a oraz produktów objętych tym przepisem; (ii) zakresu przedmiotowego art. 210a; (iii) rodzajów ograniczeń konkurencji podlegających temu przepisowi; (iv) pojęcia niezbędności, o której mowa w art. 210a; (v) zakresu czasowego art. 210a; (vi) procedury zwracania się do Komisji z wnioskiem o wydanie opinii na temat tego, czy dane porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju spełnia wymogi określone w art. 210a; (vii) warunków dotyczących interwencji *ex post* Komisji i krajowych organów ochrony konkurencji oraz (viii) ciężaru dowodu dotyczącego wykazania, czy spełniono warunki określone w art. 210a. Zważywszy na znaczną potencjalną różnorodność rodzajów i kombinacji porozumień w sprawie zrównoważonego rozwoju oraz okoliczności rynkowych, w których porozumienia te mogą być zawierane, niemożliwe jest przedstawienie konkretnych rozwiązań każdego potencjalnego problemu. Niniejsze wytyczne nie stanowią zatem „listy kontrolnej”, którą można by stosować w sposób mechaniczny. Każde porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju należy oceniać w jego szczególnym kontekście gospodarczym i prawnym.
- (20) Niniejsze wytyczne mają na celu pomóc producentom i podmiotom gospodarczym na różnych poziomach łańcucha dostaw produktów rolno-spożywczych, którzy rozważają zawarcie porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju lub którzy zawarli już takie porozumienie. Jedynie Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest upoważniony do dokonywania wykładni art. 210a w wiążący sposób.

2 ZAKRES PODMIOTOWY ART. 210A ORAZ PRODUKTY OBJĘTE TYM PRZEPISEM

2.1 Definicja przedsiębiorstwa i porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju, o których mowa w art. 210a

- (21) Trybunał Sprawiedliwości zdefiniował „przedsiębiorstwo” jako „każdą jednostkę złożoną z elementów osobowych, materialnych i niematerialnych, wykonującą działalność gospodarczą niezależnie od jej formy prawnej i sposobu finansowania”¹². Każda osoba fizyczna lub prawna jest przedsiębiorstwem, jeżeli oferuje produkty lub usługi na rynku. Przedsiębiorstwem może być na przykład pojedynczy rolnik, rodzinne gospodarstwo rolne, spółdzielnia rolnicza, zakład przetwórstwa spożywczego lub międzynarodowa sieć sprzedawców detalicznych. W niektórych przypadkach przedsiębiorstwami są organy publiczne, jeżeli

¹² Wyrok z dnia 16 czerwca 1987 r., Komisja/Włochy, sprawa 118/85, ECLI:EU:C:1987:283, pkt 7; wyrok z dnia 18 czerwca 1998 r., Komisja/Włochy, sprawa 35/86, ECLI:EU:C:1998:303, pkt 36; wyrok z dnia 12 września 2000 r., Pavlov i in., sprawy od C-180/98 do C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, pkt 75; wyrok z dnia 25 marca 2021 r., Deutsche Telekom/Komisja, C-152/19 P, ECLI:EU:C:2021:238, pkt 72.

prowadzą działalność gospodarczą, która nie jest zadaniem stanowiącym część podstawowych funkcji państwa¹³.

- (22) Ponieważ termin „przedsiębiorstwo” jest pojęciem ekonomicznym, jedno przedsiębiorstwo może obejmować wiele podmiotów prawnych¹⁴. Oznacza to, że porozumienie między spółką dominującą a będącą w całości jej własnością spółką zależną lub między dwiema spółkami zależnymi będącymi w całości własnością tej samej spółki dominującej nie może stanowić naruszenia art. 101 ust. 1 TFUE, ponieważ takie porozumienie nie jest zawierane między różnymi przedsiębiorstwami¹⁵.
- (23) „Porozumienie” obejmuje każdy akt, w którym co najmniej dwa przedsiębiorstwa wyrażają zgodną wolę współpracy¹⁶. Forma wyrażenia tej woli nie ma znaczenia. Porozumieniem może być podpisana i poświadczona notarialnie umowa, „dżentelmeńska umowa” lub wymiana emotikonów w wiadomościach tekstowych.
- (24) „Związek przedsiębiorstw” oznacza podmiot, niezależnie od jego formy, który składa się z przedsiębiorstw tego samego ogólnego rodzaju i czyni siebie odpowiedzialnym za reprezentowanie i obronę ich wspólnych interesów wobec innych podmiotów gospodarczych, organów rządowych i ogółu społeczeństwa¹⁷. Przykładami związków są: stowarzyszenia branżowe, samorządy zawodowe i organy regulacyjne, a także spółdzielnie, które same nie prowadzą działalności gospodarczej w dziedzinie, którą koordynują. „Decyzja związku” jest szerokim pojęciem, które obejmuje: (i) regulaminy; (ii) formalne decyzje, które są wiążące dla co najmniej jednego członka; (iii) kodeksy postępowania oraz (iv) niewiążące zalecenia, które odzwierciedlają zobowiązanie ze strony związku do koordynowania postępowania jego członków na rynku zgodnie z warunkami zalecenia.
- (25) „Praktyka uzgodniona” stanowi formę koordynacji między przedsiębiorstwami, w ramach której nie zawierają one porozumienia, lecz świadomie zastępują konkurencję wraz z jej zagrożeniami praktyczną współpracą¹⁸. Na przykład celowa wymiana informacji poufnych między konkurentami może umożliwić im

¹³ Wyrok z dnia 18 marca 1997 r., *Diego Cali & Figli Srl/Servizi ecologici porto di Genova SpA (SEPG)*, C-343/95, ECLI:EU:C:1997:160, pkt 22.

¹⁴ Wspólne wykonywanie działalności gospodarczej zazwyczaj ocenia się, badając istnienie funkcjonalnych, gospodarczych i organicznych powiązań między podmiotami. Zob. na przykład wyrok z dnia 16 grudnia 2010 r., *AceaElectrabel Produzione SpA/Komisja*, sprawa C-480/09 P, ECLI:EU:C:2010:787, pkt 47–55; wyrok z dnia 10 stycznia 2006 r., *Ministero dell’Economia e delle Finanze/Cassa di Risparmio di Firenze SpA i in.*, C-222/04, ECLI:EU:C:2006:8, pkt 112.

¹⁵ Wyrok z dnia 24 października 1996 r., *Viho Europe BV/Komisja*, C-73/95 P, ECLI:EU:C:1996:405, pkt 15–18.

¹⁶ Wyrok z dnia 6 stycznia 2004 r., *BAI i Komisja/Bayer*, C-2/01 P i C-3/01 P, ECLI:EU:C:2004:2, pkt 97.

¹⁷ Opinia rzecznika generalnego Légera z dnia 10 lipca 2001 r., *Wouters*, C-309/99, EU:C:2001:390, pkt 61.

¹⁸ Wyrok z dnia 14 stycznia 2021 r., *Kilpailu- ja kuluttajavirasto*, sprawa C-450/19, ECLI:EU:C:2021:10, pkt 22.

mniej zaciekle konkurencję, nawet jeżeli konkurenci nigdy otwarcie nie omawiali kwestii ograniczenia konkurencji między sobą.

- (26) W praktyce rozróżnienie na „porozumienia”, „decyzje związków” i „uzgodnione praktyki” jest sztuczne. Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że terminy te się pokrywają i „obejmują mające taki sam charakter formy zмовы różniące się od siebie jedynie intensywnością i formami, w których się przejawiają”¹⁹.

Przykład 1: Producent zaczyna certyfikować wszystkie swoje truskawki jako wolne od pestycydów i nalicza wyższą cenę niż jego konkurenci. Konkurencyjny z nim producent zauważa, że pierwszy producent sprzedaje wszystkie swoje truskawki po wyższej cenie i zaczyna postępować tak samo. Wkrótce inni producenci zaczynają robić to samo i mogą naliczać wyższą cenę ze względu na certyfikowanie swoich truskawek jako wolnych od pestycydów. W tej sytuacji nie zawarto porozumienia: każdy producent działa niezależnie, biorąc pod uwagę obecne lub przewidywane postępowanie swoich konkurentów.

Przykład 2: Grupa producentów spotyka się w celu omówienia sposobów na zwiększenie zrównoważonego charakteru uprawy truskawek. Omawiają sposób, w jaki mogliby zaprzestać stosowania pestycydów na swoich truskawkach, ale obawiają się, że jeśli zrobią to sami, inni konkurenci podetną im ceny. Wszyscy stwierdzają, że nie będą stosować pestycydów w kolejnym sezonie, jeśli pozostali zgodzą się zobowiązać do tego samego. Nie sporządzają pisemnego dokumentu potwierdzającego to zobowiązanie. Żaden z producentów nie stosuje pestycydów na swoich truskawkach w następnym roku. Jest to porozumienie. Chociaż nie zostało ono zawarte w formie pisemnej, producenci jasno wyrazili swój zamiar postępowania na rynku w określony sposób, zarówno wypowiadając się na spotkaniu, jak i faktycznie wykonując to, do czego się zobowiązali.

2.2 Zakres podmiotowy art. 210a

- (27) Art. 210a ma zastosowanie do porozumień w sprawie zrównoważonego rozwoju, których stroną jest co najmniej jeden producent produktów rolnych i które są zawierane z innymi producentami (porozumienia horyzontalne) lub z co najmniej jednym podmiotem gospodarczym na różnych poziomach łańcucha dostaw żywności (porozumienia wertykalne), w tym na poziomie dystrybucji oraz z hurtownikami i sprzedawcami detalicznymi.

Przykład: Porozumienie horyzontalne może dotyczyć na przykład zobowiązania się przez konkurujących ze sobą producentów do hodowania drobiu wyłącznie zgodnie z konkretnymi normami dobrostanu zwierząt, które są wyższe niż normy przewidziane w prawie Unii lub prawie krajowym. Porozumienie wertykalne może dotyczyć na przykład zobowiązania się przez niektórych producentów i dystrybutorów do wprowadzania do obrotu wyłącznie drobiu hodowanego zgodnie z konkretnymi normami zrównoważonego rozwoju, które są wyższe niż normy przewidziane w prawie Unii lub prawie krajowym.

- (28) Stroną porozumień w sprawie zrównoważonego rozwoju musi być co najmniej jeden producent produktów rolnych. Stronami mogą być również inne podmioty gospodarcze na różnych poziomach produkcji, przetwarzania i handlu

¹⁹ Wyrok z dnia 8 lipca 1999 r., Komisja/Anic Participazioni, C-49/92 P, EU:C:1999:356, pkt 131.

w łańcuchu dostaw żywności, w tym dystrybucji. Niniejsze wytyczne odnoszą się w sposób ogólny do stron porozumień w sprawie zrównoważonego rozwoju jako „podmiotów gospodarczych”. W praktyce podmioty gospodarcze obejmują następujące podmioty:

- (a) producenci: są to producenci produktów rolnych zdefiniowani w załączniku I do TFUE i bardziej szczegółowo określani w załączniku I do rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków produktów rolnych. Należą do nich producenci surowych produktów rolnych oraz producenci określonych przetworzonych produktów rolnych, które wymieniono w załączniku I (np. przetwórcy cukru produkujący cukier lub młynarze produkujący mąkę);
 - (b) podmioty gospodarcze na „poziomie produkcji”: zalicza się do nich dostawców środków produkcji (nasion, pestycydów, sprzętu, robót itp.) do produkcji rolnej oraz dostawców opakowań w zakresie, w jakim wszyscy ci dostawcy chcą przyczynić się do osiągnięcia norm zrównoważonego rozwoju (określonych w sekcji 3.2) dzięki realizacji porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju;
 - (c) podmioty gospodarcze na „poziomie przetwarzania”: zalicza się do nich podmioty gospodarcze (czasami nazywane przetwórcami, czasami wytwórcami), które przetwarzają produkty rolne w celu wyprodukowania innych produktów niewymienionych w załączniku I, w zakresie, w jakim wszystkie te podmioty gospodarcze chcą przyczynić się do osiągnięcia norm zrównoważonego rozwoju (określonych w sekcji 3.2) dzięki realizacji porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju;
 - (d) podmioty gospodarcze na „poziomie handlu, w tym dystrybucji”: zalicza się do nich handlowców, hurtowników, sprzedawców detalicznych i dostawców usług gastronomicznych oraz przedsiębiorstwa transportowe i logistyczne w zakresie, w jakim te podmioty gospodarcze chcą przyczynić się do osiągnięcia norm zrównoważonego rozwoju (określonych w sekcji 3.2) dzięki realizacji porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju.
- (29) Stronami porozumień w sprawie zrównoważonego rozwoju mogą być pojedyncze podmioty gospodarcze oraz związki lub inne podmioty zbiorowe zrzeszające producentów lub inne przedsiębiorstwa opisane powyżej – niezależnie od ich charakteru prawnego lub tego, czy są formalnie uznane na mocy prawa Unii lub prawa krajowego – jeżeli co najmniej jedną ze stron porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju jest producent lub związek producentów. Takimi podmiotami zbiorowymi mogą być na przykład organizacje producentów, zrzeszenia organizacji producentów lub organizacje międzybranżowe.
- (30) Nie ma znaczenia, czy strona porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju ma siedzibę w UE czy poza nią, o ile porozumienie to jest realizowane w UE lub może mieć negatywny wpływ na konkurencję na jednolitym rynku²⁰.

²⁰ Zob. w tym zakresie wyrok z dnia 6 września 2017 r., Intel, C-413/14 P, ECLI:EU:C:2017:632, pkt 40–45 i przytoczone tam orzecznictwo.

- (31) Sama zgodność z normą zrównoważonego rozwoju nie jest wystarczająca, aby uznać ją za porozumienie do celów stosowania art. 210a. Aby zgodność z normą zrównoważonego rozwoju mogła być podstawą do zawarcia porozumienia, konieczne jest podjęcie dodatkowego działania, a mianowicie wyrażenie przez zainteresowane podmioty gospodarcze działające w łańcuchu dostaw produktów rolno-spożywczych zamiaru wspólnej realizacji porozumienia (tj. zgodna wola). W praktyce różnica między porozumieniem w sprawie przyjęcia normy zrównoważonego rozwoju a samą zgodnością z normą polega na tym, że w przypadku samej zgodności podmiot gospodarczy może w każdej chwili podjąć jednostronną decyzję o zaprzestaniu stosowania normy.
- (32) Podmiot gospodarczy staje się stroną porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju do celów art. 210a, jeżeli w kwestii porozumienia istnieje zgodna wola z innymi stronami. Zgodna wola powinna stanowić wierne odzwierciedlenie woli stron²¹.
- (33) Aby porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju wchodziło w zakres art. 210a ust. 2, jego stroną musi być co najmniej jeden producent. Producenci są zatem istotnymi stronami porozumień w sprawie zrównoważonego rozwoju. Producenci, którzy są stroną porozumienia, w czasie jego przygotowywania muszą być zaangażowani w negocjacje, przyjęcie i wdrożenie normy. Nie oznacza to, że producenci nie mogą zostać stronami porozumienia na późniejszym etapie, mimo że nie uczestniczyli w negocjacjach lub przyjęciu porozumienia, jeżeli istnieje zgodna wola, aby byli oni związani porozumieniem w sprawie zrównoważonego rozwoju.

Przykład 1: Szereg różnych sieci supermarketów, które łącznie odpowiadają za 70 % hurtowych zakupów jabłek w danym państwie członkowskim, uzgodniło, że w celu propagowania zrównoważonej uprawy jabłek będą kupować wyłącznie jabłka certyfikowane jako wolne od pestycydów. Ponieważ grupa ta odpowiada za tak duży odsetek zakupów, większość producentów jabłek sądzi, że nie ma wyboru i musi przestrzegać norm wyznaczonych przez grupę sieci supermarketów. Zaprzestają oni stosowania pestycydów i certyfikują swoje jabłka jako wolne od pestycydów, zamiast ryzykować, że nie będą mogli sprzedać swojej produkcji jabłek. Między sieciami supermarketów wyraźnie istnieje porozumienie. Producenci jabłek nie są jednak stronami tego porozumienia. Chociaż producenci ci dostarczają produkty spełniające normę zrównoważonego rozwoju, sami nie uzgadniali z sieciami supermarketów treści tej normy, a ich decyzja o przestrzeganiu normy nie jest uwarunkowana przestrzeganiem tej normy przez innych producentów jabłek. W związku z tym producenci ci nie będą stroną porozumienia zawartego między grupą sieci supermarketów. Nie oznacza to jednak, że w przyszłości ci producenci nie będą mogli zostać stroną porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju z sieciami supermarketów.

Przykład 2: W nieco innym scenariuszu grupa sieci supermarketów uzgadnia, że będzie kupować wyłącznie jabłka certyfikowane jako wolne od pestycydów. Organizacja producentów jabłek opracowuje znak certyfikujący potwierdzający, że

²¹ Zob. w tym zakresie wyrok z dnia 26 października 2000 r., Bayer AG/Komisja, T-41/96, ECLI:EU:T:2000:242, pkt 69; wyrok z dnia 13 lipca 2006 r., Komisja/Volkswagen, C-74/04 P, ECLI:EU:C:2006:460, pkt 39; wyrok z dnia 30 kwietnia 2009 r., CD-Contact Data GmbH, T-18/03, ECLI:EU:T:2009:132, pkt 48.

produkty jej członków są wolne od pestycydów. Organizacja ta udziela licencji na wykorzystanie znaku certyfikującego na opakowaniach supermarketów oraz w ich materiałach marketingowych. Opłaty licencyjne są rozdzielane między producentów będących członkami organizacji. W tym przypadku organizacja jest związkiem producentów, którzy podjęli decyzję o przyjęciu i udostępnianiu znaku certyfikującego. Decyzja ta stanowi porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju między producentami. Ponadto umowa licencyjna zawarta między organizacją a supermarketami stanowi odrębne porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju między producentami (za pośrednictwem ich związku) a supermarketami.

2.3 Produkty objęte zakresem art. 210a

- (34) Aby porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju wchodziło w zakres art. 210a, musi ono: (i) dotyczyć co najmniej jednego produktu rolnego wymienionego w załączniku I do TFUE, innego niż produkty rybołówstwa i akwakultury („produkty wymienione w załączniku I”), oraz (ii) odnosić się do produkcji tego produktu lub handlu tym produktem. Porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju może dotyczyć również podmiotów gospodarczych na innych poziomach łańcucha dostaw niż produkcja rolna w zakresie, w jakim te podmioty gospodarcze zgadzają się na warunki związane z produkcją produktów rolnych lub handlem tymi produktami.
- (35) Ograniczenie zastosowania art. 210a do produktów rolnych wynika z zakresu art. 1 rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków produktów rolnych, który nie obejmuje pozarolniczych produktów spożywczych („produkty niewymienione w załączniku I”).
- (36) Porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju może dotyczyć zarówno produktów wymienionych w załączniku I, jak i produktów niewymienionych w załączniku I, nie wywierając przy tym wpływu na ważność samego porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju. Wyłączenie na mocy art. 210a będzie miało jednak zastosowanie jedynie do części porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju związanej z produktami wymienionymi w załączniku I.

Przykład 1: Porozumienie odnosi się do zrównoważonego pakowania zarówno słoju, jak i piwa. W takim przypadku art. 210a miałby zastosowanie wyłącznie do części porozumienia dotyczącej słoju, ponieważ piwo jest produktem niewymienionym w załączniku I.

Przykład 2: Porozumienie obejmuje biopaliwa i produkty wykorzystywane do produkcji biopaliw. W takim przypadku art. 210a miałby zastosowanie wyłącznie do części porozumienia dotyczącej produktów wymienionych w załączniku I, które są wykorzystywane do produkcji biopaliw.

Przykład 3: Przedmiotem porozumienia jest dostawa drobiu wyprodukowanego w sposób zrównoważony na potrzeby usług gastronomicznych. Porozumienie zostało zawarte z producentami drobiu, którzy dostarczają drób producentom gotowych dań (którzy z kolei przygotowują dania z drobiu) oraz z organizacją reprezentującą stołówki, które kupują gotowe dania od producentów dań. W takim

przypadku art. 210a miałyby zastosowanie wyłącznie do tej części porozumienia, która dotyczy dostaw drobiu do producentów dań, a nie do części porozumienia odnoszącej się do dostaw gotowych dań do stołówek. Jedynie produkty z drobiu są produktami wymienionymi w załączniku I do TFUE.

Przykład 4: Porozumienie dotyczy produkcji pomidorów ze zrównoważonych upraw przeznaczonych do przetworzenia na sosy do makaronów. W takim przypadku art. 210a miałyby zastosowanie wyłącznie do części porozumienia dotyczącej pomidorów, ponieważ sosy są produktami niewymienionymi w załączniku I.

3 ZAKRES PRZEDMIOTOWY ART. 210A

- (37) Należy dokonać rozróżnienia między celami w zakresie zrównoważonego rozwoju wymienionymi w art. 210a ust. 3, normami zrównoważonego rozwoju (ustanowionymi z myślą o realizacji tych celów zrównoważonego rozwoju) oraz środkami wykonawczymi przewidzianymi w porozumieniu w sprawie zrównoważonego rozwoju na potrzeby osiągnięcia tych norm.

Przykład: Celem w zakresie zrównoważonego rozwoju może być ograniczenie stosowania pestycydów lub zapobieganie erozji gleby. Norma zrównoważonego rozwoju, do której stosowania ma doprowadzić porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju, może obejmować wyznaczenie wymiernych celów w postaci kryteriów ilościowych lub jakościowych wykraczających poza normę obowiązkową (np. ograniczenie stosowania pestycydów o 60 % lub stosowanie w zimie uprawy okrywowej w celu uniknięcia erozji gleby). Porozumienie mogłoby obejmować konkretne środki wykonawcze, takie jak obowiązek wdrażania praktyk rolnictwa precyzyjnego i monitorowania agrofagów, wykorzystywania określonych maszyn lub urządzeń, wdrażania narzędzi zarządzania ryzykiem lub wspierania rozpowszechniania wiedzy technicznej (w tym prowadzenia szkoleń, doradztwa, współpracy i wymiany wiedzy), technologii cyfrowych lub praktyk zrównoważonej gospodarki składnikami odżywczymi.

3.1 Cele w zakresie zrównoważonego rozwoju wchodzące w zakres art. 210a

- (38) Aby spełnić warunki określone w art. 210a, porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju musi służyć osiągnięciu normy zrównoważonego rozwoju, która przyczynia się do realizacji co najmniej jednego z następujących celów w zakresie zrównoważonego rozwoju:
- cele środowiskowe, w tym łagodzenie zmiany klimatu i przystosowanie się do niej, zrównoważone wykorzystanie i ochrona krajobrazów, wody i gleby, przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym ograniczenie marnotrawienia żywności, zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola oraz ochrona i odbudowa różnorodności biologicznej i ekosystemów;
 - wytwarzanie produktów rolnych w sposób, który ogranicza stosowanie pestycydów i polega na zarządzaniu ryzykiem związanym z takim stosowaniem lub zmniejsza ryzyko oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe w produkcji rolnej;

c. zdrowie zwierząt i dobrostan zwierząt.

- (39) Przykłady celów środowiskowych wymienionych w art. 210a ust. 3 lit. a) mają charakter ilustracyjny i mogą obejmować różne rodzaje i warianty. Na przykład cel w zakresie zrównoważonego rozwoju wchodzący w zakres art. 210a może stanowić każdy cel środowiskowy, do osiągnięcia którego dąży podmiot gospodarczy i który ma pozytywny wpływ na środowisko w związku z produkcją i przetwarzaniem produktów rolnych lub na handel produktami rolnymi (w tym ich dystrybucję). Natomiast cele wymienione w art. 210a ust. 3 lit. b) i c) są wyczerpujące.

Przykłady celów w zakresie zrównoważonego rozwoju wchodzące w zakres art. 210a

Przykład 1: Chociaż w art. 210a ust. 3 nie wskazano wyraźnie ograniczenia zanieczyszczenia powietrza i poprawy jakości powietrza, jest to rodzaj celu środowiskowego. Wchodzi zatem w zakres stosowania art. 210a ust. 3 lit. a).

Przykład 2: Chociaż w art. 210a ust. 3 nie wskazano wyraźnie unikania zanieczyszczeń plastikiem, wchodzi ono w zakres celu przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym lub celu zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli. Wchodzi zatem w zakres stosowania art. 210a ust. 3 lit. a).

Przykład 3: Cel, jakim jest zrównoważone wykorzystanie i ochrona krajobrazu, wody i gleby, obejmuje poprawę odporności gleby na erozję, zwiększenie bioróżnorodności gleby służące poprawie jej składu oraz zapewnienie ochrony środowiska morskiego; są to wszystko różne rodzaje celów związanych ze zrównoważonym wykorzystaniem i ochroną krajobrazu, wody i gleby. Wszystkie te cele wchodzą w zakres stosowania art. 210a ust. 3 lit. a).

- (40) Celem normy zrównoważonego rozwoju może być przyczynianie się do co najmniej jednego z celów, o których mowa w art. 210a ust. 3.
- (41) Aby ułatwić ocenę zgodności z art. 210a, w porozumieniu w sprawie zrównoważonego rozwoju należy określić cel lub cele w zakresie zrównoważonego rozwoju, do których realizacji ma się przyczyniać norma zrównoważonego rozwoju.
- (42) Jeżeli porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju ma przyczynić się do realizacji wielu celów, z których tylko niektóre wymieniono w art. 210a ust. 3, jedynie cele wymienione w art. 210a ust. 3 są istotne do oceny tego, czy porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju wchodzi w zakres art. 210a.
- (43) Jeżeli norma zrównoważonego rozwoju ma przyczynić się do realizacji celów, których nie wymieniono w art. 210a ust. 3, takich jak cele społeczne (np. warunki pracy lub zdrowa i odżywcza dieta) lub cele gospodarcze (np. rozwój marek lub sprawiedliwsze wynagradzanie rolników), aspektów normy zrównoważonego rozwoju, które mają przyczyniać się do realizacji tych celów, nie można brać pod uwagę przy ocenie zgodności z art. 210a (szczególnie co do tego, czy ograniczenia konkurencji w porozumieniu w sprawie zrównoważonego rozwoju są niezbędne do osiągnięcia normy zrównoważonego rozwoju, jak omówiono w sekcji 5).

Przykład 1: Jeżeli producenci zboża zawierają z przetwórcami zboża porozumienie, zgodnie z którym producenci zboża dokonają poprawy cech krajobrazu (żywoploty itp.), może to wejść w zakres celu ochrony i odbudowy różnorodności biologicznej i ekosystemów zgodnie z art. 210a ust. 3 lit. a), pod warunkiem że porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju ma przyczyniać się do realizacji tego celu.

Przykład 2: Jeżeli producenci miodu i przetwórcy miodu pitnego uzgadniają, że będą wprowadzać do obrotu produkty z miodu pozyskiwanego z uli, w przypadku których stosuje się wyłącznie niechemiczne środki zwalczania warrozy, może to wchodzić w zakres celu dotyczącego zdrowia zwierząt i dobrostanu zwierząt zgodnie z art. 210a ust. 3 lit. c), pod warunkiem że porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju ma przyczyniać się do realizacji tego celu.

Przykład 3: Jeżeli producenci zboża uzgadniają, że będą stosować techniki rolnictwa precyzyjnego, aby ograniczyć stosowanie pestycydów i nawozów, może to wchodzić w zakres celów środowiskowych zgodnie z art. 210a ust. 3, jeżeli porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju ma przyczyniać się do realizacji tego celu.

Przykład 4: Jeżeli producenci i przetwórcy produktów mlecznych uzgadniają, że będą rozwijać marki, zapewniając producentom sprawiedliwsze wynagrodzenia, wzrost przychodów producentów produktów mlecznych może prowadzić do wzrostu inwestycji służących realizacji celów środowiskowych lub dotyczących dobrostanu zwierząt. Jeżeli celem, do którego realizacji ma się przyczynić porozumienie, jest zapewnienie sprawiedliwszego wynagrodzenia producentów, cel ten nie wchodziłby w zakres celów wymienionych w art. 210a ust. 3.

Przykład 5: Jeżeli producenci i przetwórcy produktów mlecznych uzgadniają jednocześnie, że dążą do poprawy dobrostanu zwierząt i że chcą zapewnić sprawiedliwe warunki pracy pracownikom gospodarstw, wyłączenie na podstawie art. 210a może dotyczyć jedynie tych aspektów porozumienia, które mają przyczynić się do realizacji celów wymienionych w art. 210a ust. 3, takich jak dobrostan zwierząt. W ocenie nie można natomiast uwzględnić pozostałych aspektów takich jak sprawiedliwe warunki pracy dla pracowników gospodarstw.

3.2 Normy zrównoważonego rozwoju stosowane na podstawie art. 210a

3.2.1 *W porozumieniu w sprawie zrównoważonego rozwoju należy określić normę zrównoważonego rozwoju związaną z celem w zakresie zrównoważonego rozwoju.*

- (44) W porozumieniu w sprawie zrównoważonego rozwoju, które spełnia warunki określone w art. 210a, należy określić normę zrównoważonego rozwoju, której strony porozumienia mają przestrzegać, aby przyczynić się do realizacji co najmniej jednego z celów w zakresie zrównoważonego rozwoju wymienionych w art. 210a ust. 3.
- (45) Norma zrównoważonego rozwoju musi odnosić się do co najmniej jednego z celów w zakresie zrównoważonego rozwoju wchodzących w zakres art. 210a.

- (46) Normą zrównoważonego rozwoju może być norma, która istniała już wcześniej, lub norma ustanowiona na potrzeby porozumienia przez jego strony lub przez osoby trzecie.
 - (47) Normy zrównoważonego rozwoju mogą określać cel, który należy osiągnąć, narzucając konkretne technologie czy metody produkcji lub nie narzucając żadnych takich metod czy technologii. W związku z tym podmioty przyjmujące normy zrównoważonego rozwoju mogą nie tylko musieć zobowiązać się do osiągnięcia celu lub celów ustanowionych przez normę, lecz również do stosowania konkretnej technologii lub praktyki produkcji służących realizacji tych celów (np. metod ochrony gleby, praktyk związanych z wypasaniem zwierząt itp.).
 - (48) Przyjęcie normy zrównoważonego rozwoju może prowadzić do utworzenia dobrowolnego oznakowania, logo lub marki w odniesieniu do produktów, które spełniają wymogi określone w normie.
 - (49) Jedynie ta część produkcji, która spełnia normę zrównoważonego rozwoju, może być objęta wyłączeniem na podstawie art. 210a.
 - (50) Przy ocenie, czy norma zrównoważonego rozwoju wchodzi w zakres art. 210a, nie ma znaczenia, czy w ramach porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju korzysta się lub korzystano z finansowania unijnego lub krajowego.
- 3.2.2 *Rezultaty, jakie przynoszą normy zrównoważonego rozwoju, powinny być konkretne i wymierne lub, gdy nie jest to odpowiednie, możliwe do zaobserwowania i opisanie*
- (51) W normie zrównoważonego rozwoju można ustanowić cele ujęte ilościowo lub konkretne metody lub praktyki, które należy przyjąć (np. niestosowanie niektórych środków produkcji lub praktyk rolniczych).
 - (52) Rezultaty uzyskane dzięki stosowaniu normy zrównoważonego rozwoju muszą być konkretne i wymierne. Jeżeli zmierzenie rezultatów w kategoriach liczbowych nie jest odpowiednie, na przykład ze względu na charakter lub przedmiot normy zrównoważonego rozwoju, uzyskane rezultaty powinny jednak być możliwe do zaobserwowania i opisanie.

Przykład 1: Jeżeli celem w zakresie zrównoważonego rozwoju jest ograniczenie pestycydów, konkretna norma zrównoważonego rozwoju mogłaby przybrać formę ograniczenia pestycydów o 40 %. W takim przypadku konieczne by było umożliwienie wykazania, że zastosowanie normy przyniosło wymierne ograniczenie stosowania pestycydów.

Przykład 2: Jeżeli porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju ma na celu zwiększenie różnorodności biologicznej dzięki uprawie niektórych roślin dziko rosnących i odmian pierwotnych, które są przyjazne dla owadów, pomiar rezultatów w kategoriach liczbowych może być niemożliwy. Poczynione starania

i uzyskane rezultaty muszą być jednak możliwe do opisanie (na przykład opis, które rośliny należy zasiać), niekoniecznie nawet w kategoriach liczbowych.

3.2.3 Normy zrównoważonego rozwoju muszą być wyższe niż stosowna norma obowiązkowa

- (53) Norma zrównoważonego rozwoju, do której stosowania ma doprowadzić porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju, wchodząc w zakres art. 210a, musi być wyższa niż norma przewidziana w prawie Unii lub prawie krajowym. Oznacza to, że norma zrównoważonego rozwoju musi nakładać wymogi związane ze zrównoważonym rozwojem, które przekraczają wymogi przewidziane w istniejącej normie obowiązkowej, lub musi wprowadzać wymogi związane ze zrównoważonym rozwojem w przypadkach, w których ani prawo unijne, ani prawo krajowe nie nakłada żadnych takich wymogów.
- (54) Norma obowiązkowa to norma ustanowiona na szczeblu UE lub poziomie krajowym określająca poziomy, substancje, produkty lub techniki, które poszczególni producenci lub poszczególne podmioty gospodarcze powinni osiągnąć lub których powinni unikać. Normy lub cele, które są wiążące dla państw członkowskich, lecz nie dla poszczególnych przedsiębiorstw, nie są normami obowiązkowymi do celów stosowania art. 210a.
- (55) Niezależnie od tego, czy stronami porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju są podmioty gospodarcze spoza UE, normy obowiązkowe należy rozumieć jako normy unijne lub normy krajowe państw członkowskich UE.
- (56) Jeżeli krajowa norma obowiązkowa jest bardziej rygorystyczna lub ma wyższy poziom ambicji niż odpowiadająca jej norma unijna, producenci i podmioty gospodarcze prowadzący działalność w tym państwie członkowskim muszą przestrzegać tej wyższej normy krajowej. W zależności od prawa konstytucyjnego każdego z państw członkowskich norma obowiązkowa może obowiązywać na poziomie regionalnym lub lokalnym. Jeżeli mającą zastosowanie krajową normę obowiązkową ustanowiono na poziomie regionalnym lub lokalnym, powinna ona stanowić odpowiednią normę.
- (57) Porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju mogą obejmować systemy jakości ustanowione rozporządzeniem (UE) nr 1151/2012 w sprawie systemów jakości, które podlegają właściwemu prawu krajowemu, lecz jedynie w takim stopniu, w jakim te systemy i etykiety prowadzą do powstania wyższych norm zrównoważonego rozwoju niż normy przewidziane w prawie Unii lub prawie krajowym.
- (58) W przypadku braku norm obowiązkowych na poziomie unijnym lub krajowym porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju mające na celu zwiększenie faktycznego poziomu zrównoważonego rozwoju będą wykraczały poza unijne lub krajowe normy obowiązkowe. Ta sama zasada ma zastosowanie do porozumień w sprawie zrównoważonego rozwoju mających na celu przyspieszenie przejścia na obowiązkowe normy unijne lub krajowe, które przyjęto, lecz które jeszcze nie weszły w życie, lub wczesnego przekształcenia na takie normy.

- (59) Porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju nie będą już wchodzić w zakres art. 210a od chwili wejścia w życie równoważnych lub bardziej ambitnych norm unijnych lub krajowych (zob. omówienie tej kwestii w sekcji 6.5).
- (60) Ze względu na liczbę rodzajów i kombinacji obowiązkowych norm zrównoważonego rozwoju na poziomie unijnym i krajowym odnoszących się do każdego z celów w zakresie zrównoważonego rozwoju określonych w art. 210a ust. 3 nie jest możliwe ustanowienie w niniejszych wytycznych wyczerpującego wykazu norm zrównoważonego rozwoju przewidzianych w prawie Unii lub prawie krajowym.
- (61) Podobnie nie jest możliwe wskazanie w niniejszych wytycznych minimalnej wartości, o jaką przyjęta norma zrównoważonego rozwoju musi przekraczać obowiązkową normę zrównoważonego rozwoju. Wartość, o jaką norma zrównoważonego rozwoju przekracza obowiązkową normę zrównoważonego rozwoju, będzie trzeba raczej oceniać indywidualnie dla każdego przypadku, uwzględniając ograniczenia konkurencji nakładane porozumieniem w sprawie zrównoważonego rozwoju oraz to, czy są one niezbędne (zob. sekcja 5).

Przykład 1: Na podstawie unijnej dyrektywy w sprawie zrównoważonego stosowania UE ustali cele służące ogólnemu ograniczeniu o 50 % zarówno stosowania pestycydów chemicznych, jak i ryzyka ich wpływu, oraz ograniczeniu o 50 % stosowania „bardziej niebezpiecznych” pestycydów do 2030 r. Zakładając, że spełnione są wszystkie inne warunki określone w prawie Unii, producenci i przetwórcy działający w obszarze owoców i warzyw, którzy uzgadniają, że będą wprowadzać na rynek wyłącznie produkty objęte programem stopniowego ograniczania stosowania pestycydów o 60 % do 2030 r., spełnialiby wymóg, zgodnie z którym norma zrównoważonego rozwoju jest wyższa od normy przewidzianej w prawie Unii lub prawie krajowym.

Przykład 2: Producenci i podmioty gospodarcze uzgadniają, że ograniczą o 50 % odpady żywnościowe w produkcji i przetwarzaniu grochu dzięki optymalizacji technik zbioru, inwestowaniu w bardziej wydajne możliwości przechowywania i poprawie opakowań. Nie istnieje żadna obowiązkowa norma zrównoważonego rozwoju ustanowiona na poziomie unijnym dotycząca ograniczania odpadów żywnościowych ani żadna mająca zastosowanie krajowa norma zrównoważonego rozwoju. W tym przypadku norma zrównoważonego rozwoju byłaby faktycznie wyższa niż norma przewidziana w prawie Unii lub prawie krajowym.

Przykład 3: Producenci mleka i sprzedawcy detaliczni uzgadniają, że będą wspierać przechodzenie na produkcję ekologiczną mleka przewidzianą w rozporządzeniu (UE) 2018/848 w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych²². Chociaż w rozporządzeniu (UE) 2018/848 określono metody produkcji, które rolnicy muszą stosować, aby mogli oznakować swoje produkty jako ekologiczne, metody te nie stanowią norm

²² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/848 z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 834/2007 (Dz.U. L 150 z 14.6.2018, s. 1).

obowiązkowych na poziomie unijnym ani krajowym. W takim przypadku norma, zgodnie z którą wymaga się produkcji mleka zgodnie z metodami produkcji ekologicznej, może być wyższa od normy przewidzianej w prawie Unii lub prawie krajowym.

4 OGRANICZENIA KONKURENCJI

- (62) Celem niniejszej sekcji jest wyjaśnienie rodzajów ograniczeń, które mogą wchodzić w zakres stosowania art. 101 ust. 1 TFUE i które mogą być w związku z tym potencjalnie objęte wyłączeniem na podstawie art. 210a, jeżeli spełniają określone w nim warunki.
- (63) W sekcji tej nie omówiono, czy konkretne ograniczenia konkurencji, które mogą wchodzić w zakres stosowania art. 101 ust. 1 TFUE, mogłyby spełniać warunki wyłączenia na podstawie art. 101 ust. 3 TFUE. Nie ma ona również na celu wyczerpującego omówienia tego, kiedy porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju ograniczają konkurencję lub kiedy tego nie robią.

4.1 Czym jest ograniczenie konkurencji?

- (64) Najważniejszym pojęciem warunkującym zrozumienie tego, co stanowi ograniczenie konkurencji, jest pojęcie parametrów konkurencji. Przedsiębiorstwa konkurują ze sobą, przedstawiając klientom atrakcyjniejszą ofertę niż alternatywni dostawcy w danych okolicznościach. Chociaż cena może stanowić dla niektórych kupujących najważniejszy czynnik, inne czynniki mogą również odgrywać rolę w tym zakresie. Na przykład jeden dostawca może oferować produkt lepszej jakości, lepsze funkcje, większą różnorodność, lepszą obsługę lub większą innowacyjność itp. Na zdolność dostawcy do obniżenia ceny lub poprawy funkcji mogą wpływać niektóre czynniki, takie jak zdolność dostawcy do wytworzenia określonego poziomu produkcji po niższych kosztach niż jego konkurenci, wydajniejsze metody produkcji i technologie, źródła zaopatrzenia, transport i logistyka itd. Wszystkie te czynniki cenowe i pozacenowe określa się zbiorczo jako „parametry konkurencji”.
- (65) Porozumienie ogranicza konkurencję w rozumieniu art. 101 ust. 1, jeżeli może mieć wpływ na istotne parametry konkurencji na danym rynku. Porozumienie może ograniczać konkurencję, ponieważ zawiera wyraźny lub dorozumiany obowiązek niekonkurowania pod względem co najmniej jednego parametru konkurencji, ale może również ograniczać konkurencję poprzez zmniejszenie rywalizacji między stronami porozumienia lub między tymi stronami a osobami trzecimi²³. W załączniku E przedstawiono przegląd niektórych głównych rodzajów ograniczeń konkurencji, które można znaleźć w porozumieniach

²³ Wytyczne w sprawie stosowania art. 81 ust. 3 Traktatu (Dz.U. C 101 z 27.4.2004, s. 97) („wytyczne w sprawie stosowania art. 101 ust. 3 TFUE”). Odniesienie w tytule do art. 81 ust. 3 wynika z faktu, że zawiadomienie wydano przed przyjęciem Traktatu z Lizbony. Po przyjęciu Traktatu z Lizbony art. 81 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską stał się art. 101 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

w sprawie zrównoważonego rozwoju, oraz opis tego, jak poszczególne rodzaje ograniczeń mogą być stosowane w praktyce.

- (66) W niektórych przypadkach sam charakter porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju może ograniczać konkurencję. Na przykład porozumienie między grupą konkurujących przedsiębiorstw, zgodnie z którym każde z nich będzie przyjmować te same ceny względem ich odpowiednich klientów, może z natury ograniczać konkurencję.
- (67) W innych przypadkach, choć charakter porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju nie zakłada konieczności ograniczania konkurencji, może ono jednak prowadzić do ograniczenia konkurencji. W takich przypadkach to, czy porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju może ograniczyć konkurencję, będzie zależać od kilku czynników, w tym od udziału w rynku, którego dotyczy porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju, lub od tego, czy istnieją inne przedsiębiorstwa, które byłyby w stanie rozpocząć produkcję konkurencyjnych produktów. Wynika to z faktu, że jeżeli istnieje wystarczająca liczba producentów nieobjętych porozumieniem w sprawie zrównoważonego rozwoju, klienci wciąż będą mieli do dyspozycji konkurencyjne rozwiązania alternatywne, w związku z czym takie porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju prawdopodobnie nie ograniczy konkurencji.
- (68) Porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju może zawierać wiele ograniczeń konkurencji. Na przykład inicjatywa na rzecz dobrostanu zwierząt może zawierać konkretne porozumienie dotyczące obowiązkowej dodatkowej opłaty, którą należy wypłacić rolnikom przestrzegającym określonych kryteriów w zakresie dobrostanu zwierząt (porozumienie dotyczące dodatkowej opłaty jest tu porozumieniem dotyczącym części składowej ceny). Kryteria te mogą również obejmować wymogi dotyczące wielkości powierzchni dostępnej dla poszczególnych zwierząt, co może ograniczyć możliwości w zakresie liczby zwierząt w chowie (ograniczenie dotyczące produkcji), lub mogą określać konkretne wymogi związane z żywieniem (ograniczenie dotyczące środków produkcji).
- (69) Aby porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju wchodziło w zakres stosowania art. 101 ust. 1 TFUE, nie ma znaczenia, ile ograniczeń konkurencji się w nim znajduje, pod warunkiem że zawiera ono co najmniej jedno takie ograniczenie.

Przykład 1: W celu ograniczenia zanieczyszczenia i ochrony sieci rzecznych rolnicy uprawiający soję w danym regionie chcą zaprzestać stosowania nawozów sztucznych. Ponieważ jednak prawdopodobnym skutkiem takiego działania byłyby mniejsze plony, obawiają się, że w przypadku indywidualnego przyjęcia takiej inicjatywy stracą pieniądze. Uzgadniają zatem wspólnie, że zaprzestaną stosowania nawozów i podwyższą swoje ceny za tonę, aby utrzymać taki sam poziom opłacalności jak wcześniej.

To porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju ogranicza konkurencję, ponieważ obniża zdolność uczestników do ustalania własnych cen sprzedaży.

Przykład 2: Grupa rolników, którzy chcieliby zaprzestać stosowania nawozów sztucznych, tworzy znak jakości dotyczący „soi uprawianej w sposób zrównoważony”, którą wytwarza się bez użycia nawozów sztucznych. Wyeliminowanie stosowania nawozów sztucznych prawdopodobnie spowoduje zmniejszenie plonów, potencjalnie spadną zatem też dochody gospodarstw rolnych. W związku z tym grupa intensywnie inwestuje w zwiększanie świadomości konsumentów na temat znaku jakości i korzyści dla środowiska, jakie przynosi wyeliminowanie nawozów sztucznych, aby przekonać ich, że „soja uprawiana w sposób zrównoważony” jest warta więcej niż soja uprawiana z użyciem nawozów sztucznych. Każdy rolnik, który potwierdzi, że uprawia soję bez stosowania nawozów sztucznych, może uczestniczyć w programie i może też opuścić go w dowolnym momencie. W odróżnieniu od sytuacji z przykładu 1 w porozumieniu tym nie ma postanowień dotyczących ustalania cen.

W niniejszym przykładzie porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju prawdopodobnie nie ograniczy konkurencji. Może się zdarzyć, że program będzie skutkował ograniczeniem konkurencji, jeżeli znaczna liczba producentów soi dołączy do programu, co istotnie ograniczy klientom, którzy nie chcą kupować „soi uprawianej w sposób zrównoważony”, możliwość kupowania innej soi. Jeżeli jednak do programu dołączy tylko nieznaczna liczba producentów soi (np. producenci odpowiadający za mniej niż 10 % dostaw), ewentualne ograniczenie konkurencji będzie prawdopodobnie nieistotne, gdyż wynikające z tego ograniczenie poziomów produkcji nie będzie znaczące i konsumenci, którzy nie będą chcieli lub mogli zapłacić więcej za soję uprawianą w sposób zrównoważony, będą w dalszym ciągu mieli alternatywę.

4.2 Co nie jest ograniczeniem konkurencji

- (70) Nie wszystkie porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju zawierane między konkurentami wchodzą w zakres stosowania art. 101 ust. 1 TFUE. Jeżeli takie porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju nie mają wpływu na parametry konkurencji, takie jak cena, ilość, jakość, wybór lub innowacyjność, prawdopodobnie nie ograniczą konkurencji. Poniższe przykłady mają charakter ilustracyjny i nie są wyczerpujące.
- (71) Po pierwsze, porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju, które nie dotyczą działalności gospodarczej konkurentów, ale ich wewnętrznych procedur dotyczących prowadzenia działalności gospodarczej, prawdopodobnie nie ograniczą konkurencji. Na przykład konkurenci mogą dążyć do zwiększenia ogólnej reputacji branży jako odpowiedzialnej ekologicznie i w tym celu uzgadniać środki mające na celu wyeliminowanie jednorazowych elementów z tworzyw sztucznych z ich obiektów handlowych, nieprzekraczanie określonej temperatury otoczenia w budynkach lub ograniczenie liczby drukowanych materiałów dziennie.
- (72) Po drugie, porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju dotyczące utworzenia bazy danych zawierającej informacje o dostawcach, którzy mają zrównoważone łańcuchy wartości, stosują zrównoważone procesy produkcji i dostarczają zrównoważonych środków produkcji, lub dystrybutorach

sprzedających produkty w sposób zrównoważony, bez nakładania na strony wymogu dokonywania zakupów od tych dostawców lub sprzedawania tym dystrybutorom, prawdopodobnie nie ograniczą konkurencji w rozumieniu art. 101 ust. 1 TFUE.

- (73) Po trzecie, porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju między konkurentami dotyczące organizacji ogólnobranżowych kampanii uświadamiających lub kampanii zwiększających świadomość klientów w kwestii śladu środowiskowego ich konsumpcji, gdy kampanie takie nie są równoznaczne ze wspólną reklamą konkretnych produktów, prawdopodobnie nie ograniczą konkurencji w rozumieniu art. 101 ust. 1 TFUE.
- (74) Jeżeli w porozumieniu w sprawie zrównoważonego rozwoju nie nakłada się ograniczenia konkurencji, art. 101 ust. 1 TFUE nie będzie miał zastosowania i w związku z tym porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju nie będzie musiało być objęte wyłączeniem określonym w art. 210a. W takich przypadkach strony porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju będą mogły realizować to porozumienie.

5 NIEZBĘDNOŚĆ, O KTÓREJ MOWA W ART. 210A

5.1 Wprowadzenie

- (75) W art. 210a ust. 1 przewidziano, że art. 101 ust. 1 TFUE nie ma zastosowania do porozumień, które odnoszą się do produkcji rolnej lub handlu produktami rolnymi i których celem jest stosowanie normy zrównoważonego rozwoju wyższej niż norma przewidziana w prawie Unii lub prawie krajowym, pod warunkiem że te porozumienia nakładają tylko takie ograniczenia konkurencji, które są „niezbędne” do osiągnięcia tej normy. W związku z tym warunek niezbędności jest jednym z warunków, które podmioty gospodarcze muszą spełniać, aby korzystać z wyłączenia na podstawie art. 210a.
- (76) W niniejszej sekcji wyjaśniono, w jaki sposób należy rozumieć pojęcie niezbędności, o którym mowa w art. 210a. Przedstawiono w niej wytyczne dotyczące tego, jak stosuje się warunek niezbędności do różnych ograniczeń konkurencji w zależności od norm zrównoważonego rozwoju, do których się dąży. Celem tej sekcji nie jest przedstawienie określonych form i rodzajów ograniczeń, które zainteresowane strony mogą przyjąć lub nie w swoich porozumieniach w sprawie zrównoważonego rozwoju, a raczej przedstawienie metodyki służącej ocenie okoliczności, w jakich główne rodzaje ograniczeń mogłyby zostać uznane za niezbędne do osiągnięcia norm zrównoważonego rozwoju, oraz zilustrowanie tej metodyki przy pomocy niewyczerpującego zestawu przykładów.
- (77) Przed oceną tego, czy ograniczenie konkurencji wynikające z porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju jest niezbędne, strony muszą najpierw ustalić, czy takie ograniczenie istnieje (jak wyjaśniono w poprzedniej sekcji). Jeżeli dane porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju nie ogranicza konkurencji, nie ma potrzeby rozważania kwestii niezbędności. W takich

przypadkach podmioty gospodarcze mogą przejść bezpośrednio do realizacji porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju.

- (78) Ponadto niezbędność ograniczeń konkurencji, o której mowa w art. 210a, należy oceniać w związku z osiągnięciem normy określonej w porozumieniu w sprawie zrównoważonego rozwoju. Osiągnięcie normy zrównoważonego rozwoju może oznaczać produkcję albo sprzedaż produktów rolnych zgodnych z tą normą.

5.2 Pojęcie niezbędności

- (79) Pojęcie niezbędności jest już stosowane w unijnym prawie konkurencji. W art. 101 ust. 3 TFUE przewidziano, że zakaz określony w art. 101 ust. 1 TFUE może zostać uznany za niemający zastosowania do porozumień, które przyczyniają się do polepszenia produkcji lub dystrybucji produktów bądź do popierania postępu technicznego lub gospodarczego, przy zastrzeżeniu dla użytkowników słusznej części zysku, który z tego wynika, oraz bez: (i) nakładania ograniczeń, które *nie są niezbędne* do osiągnięcia tych celów oraz (ii) dawania zainteresowanym przedsiębiorstwom możliwości eliminowania konkurencji w stosunku do znacznej części danych produktów.
- (80) Pojęcie niezbędności, o którym mowa w art. 101 ust. 3 TFUE, wyjaśniono dokładniej w wytycznych w sprawie stosowania art. 101 ust. 3 TFUE, jak również w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.
- (81) Z uwagi na podobne sformułowanie art. 210a i art. 101 ust. 3 TFUE sprawdzenie, czy dane ograniczenie spełnienia kryterium niezbędności zgodnie z art. 101 ust. 3 TFUE, jest przydatnym punktem wyjścia w niniejszych wytycznych dotyczących art. 210a. Jak jednak wyjaśniono poniżej, między tymi dwoma artykułami istnieją pewne kluczowe różnice, które sprawiają, że norma dotycząca niezbędności siłą rzeczy się między nimi różni.
- (82) W wytycznych w sprawie stosowania art. 101 ust. 3 TFUE określono dwuetapowy sposób sprawdzenia, czy ograniczenia konkurencji spełniają kryterium niezbędności. Pierwszy etap polega na sprawdzeniu, czy samo *porozumienie* (tj. porozumienie wchodzące w zakres art. 101 ust. 1 TFUE) jest racjonalnie konieczne do osiągnięcia korzyści wynikających z porozumienia. Drugi etap polega zaś na ocenie, czy *poszczególne ograniczenia* konkurencji wynikające z porozumienia są również racjonalnie konieczne do osiągnięcia tych korzyści.
- (83) Chociaż ocena kryterium niezbędności, o której mowa w art. 210a, również składa się z dwóch etapów, nie można jej jednak zastosować w taki sam sposób, w jaki przeprowadza się dwuetapową ocenę tego kryterium w odniesieniu do art. 101 ust. 3 TFUE. Unijni współprawodawcy (tj. Parlament i Rada Unii Europejskiej) przyjęli art. 210a, aby stworzyć ramy wyłączające stosowanie art. 101 ust. 1 TFUE²⁴. Ze względu na znaczenie osiągnięcia niektórych norm

²⁴ Zgodnie z art. 42 TFUE postanowienia rozdziału Traktatu dotyczącego reguł konkurencji stosują się do produkcji rolnej i handlu produktami rolnymi jedynie w zakresie ustalonym przez Parlament Europejski i Radę Unii Europejskiej.

zrównoważonego rozwoju w dziedzinie rolnictwa unijni współprawodawcy uznali, że aby porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju mogło być objęte wyłączeniem na podstawie art. 210a, powinno spełniać inne warunki niż warunki konieczne do objęcia wyłączeniem na podstawie art. 101 ust. 3 TFUE. Na przykład do wyłączenia na podstawie art. 210a od stron porozumienia nie wymaga się zapewnienia, aby konsumenci otrzymali słuszną część zysku wynikającego z danego porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju, jak ma to miejsce w przypadku art. 101 ust. 3 TFUE. W związku z tym standard kontroli przyjęty w ocenie charakteru i intensywności danego ograniczenia konkurencji na podstawie art. 210a jest inny niż standard kontroli na podstawie art. 101 ust. 3 TFUE. Oznacza to m.in., że porozumienia, które uznano by za poważne ograniczenia na podstawie art. 101 ust. 1 TFUE (takie jak porozumienia dotyczące ustalania cen lub ograniczenia produkcji), mogłyby zostać uznane za „niezbędne” zgodnie z art. 210a w przypadku spełnienia przedstawionych poniżej warunków, choć ograniczenia takie prawdopodobnie nie spełniłyby warunków określonych w art. 101 ust. 3 TFUE.

5.3 Etap 1 – Niezbędność porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju

- (84) Zgodnie z art. 101 ust. 3 TFUE pierwszy etap oceny, czy spełnione jest kryterium niezbędności, polega na sprawdzeniu, czy samo porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju jest racjonalnie konieczne do osiągnięcia korzyści wynikających z porozumienia. Analogicznie zgodnie z art. 210a w ramach pierwszego etapu należy ocenić, czy porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju jest racjonalnie konieczne do osiągnięcia zamierzonej normy zrównoważonego rozwoju. Oznacza to, że osiągnięcie normy zrównoważonego rozwoju powinno być „uwarunkowane” danym porozumieniem. W niniejszej sekcji dotyczącej „etapu 1” wyjaśniono, co to oznacza w praktyce.
- (85) Ogólnie rzecz biorąc, z charakteru art. 210a wynika, że zakres porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju będzie obejmował co najmniej jedno postanowienie. Każde porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju będzie zawierało co najmniej postanowienie, zgodnie z którym podmioty gospodarcze zgadzają się dążyć do wspólnego stosowania normy zrównoważonego rozwoju wyższej niż norma przewidziana w prawie Unii lub prawie krajowym. Możliwe, że oprócz uzgodnienia kwestii dotyczącej normy zrównoważonego rozwoju, aby skutecznie opracować lub wdrożyć normę zrównoważonego rozwoju, podmioty gospodarcze będą musiały uzgodnić co najmniej jedną inną kwestię związaną z produkcją rolną i handlem produktami rolnymi. Takie postanowienia mogłyby dotyczyć parametrów konkurencji, np. ceny, po której sprzedaje się dany produkt, ceny środków produkcji potrzebnych do jego produkcji, ilości produktu, która ma zostać wyprodukowana, sposobu dystrybucji lub wprowadzania produktu do obrotu, certyfikacji produktu itp.
- (86) Przy ocenie niezbędności porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju należy ocenić każde postanowienie porozumienia z osobna. Na przykład, o ile w przypadku określonego porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju postanowienia dotyczące ceny mogą być racjonalnie konieczne do osiągnięcia danej normy zrównoważonego rozwoju, o tyle dalsze postanowienia (np.

dotyczące produkcji) mogą nie być z uzasadnionych względów konieczne. Wynika to z tego, że strony mogą w sposób jednostronny – a nie w drodze współpracy – skutecznie zaradzić problemowi, na rozwiązanie którego ukierunkowane jest dane postanowienie dotyczące produkcji, albo z tego, że problem ten można skutecznie rozwiązać również w ramach postanowień, które w mniejszym stopniu ograniczają konkurencję.

- (87) Podmioty gospodarcze muszą jednak przyrzeć się również porozumieniu w sprawie zrównoważonego rozwoju jako całości, aby ocenić, czy wdrożenie poszczególnych postanowień w ujęciu całościowym przyczyni się do osiągnięcia danej normy zrównoważonego rozwoju. Kwestię tę omówiono szerzej w sekcjach 5.3.1. i 5.3.2.
- (88) Ponadto im mniejsza poprawa w zakresie normy zrównoważonego rozwoju, do osiągnięcia której dążą podmioty gospodarcze (w porównaniu z normą przewidzianą w prawie Unii lub prawie krajowym), tym mniej prawdopodobne, że konieczna będzie współpraca podmiotów gospodarczych lub że wybrane ograniczenia będą musiały mieć poważniejszy charakter lub większą intensywność.

Przykład 1: Producenci winogron stosujący niskie marże i zlokalizowani w określonym regionie wspólnie podjęli decyzję o ograniczeniu stosowania pestycydu chemicznego o 52 %, podczas gdy norma przewidziana w prawie zobowiązuje jedynie do 50 % ograniczenia. Postanawiają osiągnąć to ograniczenie przez zakup pestycydów organicznych. Koszty dodatkowe ponoszone przez producentów w związku z zakupem pestycydów organicznych są nieco wyższe niż koszty, które ponieśli by w przypadku zakupu pestycydów chemicznych. Aby osiągnąć normę, producenci wspólnie uzgadniają cenę stałą, którą będą pobierać za winogrona uprawiane w sposób bardziej zrównoważony. Biorąc pod uwagę, że pestycydy organiczne są nieco droższe, a producenci stosują niskie marże i w związku z tym nie mają motywacji, aby indywidualnie ponosić takie koszty, współpraca będzie prawdopodobnie konieczna. Jest jednak mało prawdopodobne, aby układ zbiorowy dotyczący naliczania ceny stałej na rynku niższego szczebla był konieczny, biorąc pod uwagę marginalną poprawę w zakresie zrównoważonego rozwoju, na którą ukierunkowane jest to porozumienie. Nawet jeżeli uzgodnienie ceny stałej stanowiłoby wystarczające wynagrodzenie dla producentów i zapewniłoby osiągnięcie normy, wydaje się, że istnieje alternatywa w mniejszym stopniu ograniczająca konkurencję. W tym przypadku samo porozumienie o zbiorowym ograniczeniu stosowania pestycydów o dodatkowe 2 % wydaje się najmniej ograniczającym sposobem na osiągnięcie normy, biorąc pod uwagę, że koszty dodatkowe zakupu pestycydów organicznych są niższe i że ponosiliby je wszyscy producenci w regionie. Zapobiegłoby to sytuacji, w której niektórzy producenci przestaliby być konkurencyjni z powodu poniesionych kosztów dodatkowych.

Przykład 2: Aby poprawić dobrostan kurcząt chowanych do produkcji mięsa, producenci zgadzają się na przeprowadzanie corocznych kontroli jakości wody spożywanej przez kurczęta. Celem kontroli jest ocena poziomu zanieczyszczeń

w wodzie, takich jak metale ciężkie i chemikalia, a w przypadku stwierdzenia nadmiernych poziomów tych zanieczyszczeń – przeciwdziałanie im. W ramach porozumienia producenci muszą na własną rękę przeprowadzać kontrole przy użyciu sprzętu, który jest przystępny cenowo i który nabywa się jednorazowo, a jego obsługa nie wymaga specjalistycznej wiedzy naukowej. Nie obowiązują żadne konkretne normy unijne ani krajowe zobowiązujące do przeprowadzania takich kontroli, poza ogólnym wymogiem, zgodnie z którym zwierzęta dostają wodę pitną. Ze względu na coroczne kontrole jakości wody koszty produkcji nieznacznie wzrastają. W rezultacie producenci drobiu zgadzają się na zobowiązanie nabywców do zakupu mięsa drobiowego na zasadzie wyłączności, aby odzyskać koszty dodatkowe, ponieważ dzięki temu mają pewność, że ich produkty zostaną zakupione. Potrzeba współpracy producentów drobiu jest mało prawdopodobna, biorąc pod uwagę, że poprawa w zakresie dobrostanu zwierząt wydaje się marginalna. Każdy producent mógłby skutecznie osiągnąć normę samodzielnie, ponieważ producenci nie potrzebują umiejętności ani wiedzy fachowej innych producentów. Ponadto indywidualny producent mógłby osiągnąć normę zrównoważonego rozwoju bez ponoszenia znaczących kosztów dodatkowych przyczyniających się – w przeciwnym razie – do osłabienia ich pozycji względem innych producentów, którzy również wdrożyliby normę. Co więcej, nawet w przypadku uznania współpracy za konieczną, nie jest prawdopodobne, aby zawarcie z nabywcami porozumienia w sprawie zobowiązania ich do zakupu na zasadzie wyłączności zostało uznane za niezbędne dla producentów, biorąc pod uwagę stosunkowo niskie koszty, jakie producenci ponieśli w związku z badaniem jakości wody.

- (89) Wreszcie oceny niezbędności ograniczenia dokonuje się w rzeczywistym kontekście, w jakim działa porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju, z uwzględnieniem struktury rynku, ryzyka ekonomicznego związanego z porozumieniem w sprawie zrównoważonego rozwoju oraz zachęt skierowanych do stron. Im mniej pewne jest powodzenie osiągnięcia normy zrównoważonego rozwoju stanowiącej przedmiot porozumienia, tym bardziej prawdopodobne jest, że ograniczenie konkurencji może być niezbędne do zapewnienia osiągnięcia tej normy.

5.3.1 *Czy działanie indywidualne w równym stopniu gwarantuje osiągnięcie normy zrównoważonego rozwoju?*

- (90) Aby ocenić, czy porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju jest racjonalnie konieczne do osiągnięcia normy zrównoważonego rozwoju, należy ocenić, czy strony mogą osiągnąć normę zrównoważonego rozwoju samodzielnie, działając indywidualnie, a nie w drodze współpracy. W związku z tym podmioty gospodarcze muszą określić, dlaczego współpraca jest konieczna i co uniemożliwiłoby im samodzielne osiągnięcie normy. W ocenie tej muszą wziąć pod uwagę warunki rynkowe i realia gospodarcze, w których działają i które są istotne dla osiągnięcia danej normy zrównoważonego rozwoju. W przypadkach gdy osiągnięcie normy zrównoważonego rozwoju byłoby możliwe dzięki działaniom indywidualnym, ale podmioty gospodarcze mogłyby osiągnąć ją szybciej oraz przy mniejszych kosztach i mniejszym wysiłku dzięki

współpracy, współpraca ta może być racjonalnie konieczna do osiągnięcia normy, chociaż podmioty gospodarcze nadal musiałyby zapewnić, aby wszystkie ograniczenia konkurencji zawarte w porozumieniu również były niezbędne, jak wyjaśniono w sekcji 5.4.2.

- (91) Na przykład, jeżeli producenci produktów rolnych nie są w stanie osiągnąć normy zrównoważonego rozwoju, ponieważ nie posiadają niezbędnego doświadczenia lub wiedzy w danej dziedzinie, wówczas nawiązanie współpracy z innymi podmiotami gospodarczymi posiadającymi takie doświadczenie lub wiedzę na różnych poziomach łańcucha dostaw produktów rolno-spożywczych może być niezbędne. Jeżeli jednak producenci produktów rolnych mogą z łatwością zdobyć taką wiedzę we własnym zakresie bez znacznych nakładów czasu lub pieniędzy, mało prawdopodobne jest, aby do osiągnięcia normy potrzebowali współpracy.
- (92) Podobnie jeżeli producenci produktów rolnych nie mają motywacji do ponoszenia niezbędnych kosztów ani do dokonywania inwestycji w infrastrukturę potrzebnych do osiągnięcia normy zrównoważonego rozwoju, ponieważ nie byłoby w stanie odzyskać tych kosztów ani inwestycji, lub nie mogą ponieść tych kosztów lub inwestycji samodzielnie, wówczas współpraca z innymi podmiotami gospodarczymi, które są skłonne współfinansować osiągnięcie normy zrównoważonego rozwoju, na różnych poziomach łańcucha dostaw produktów rolno-spożywczych może być niezbędna do osiągnięcia tej normy. Jeżeli natomiast osiągnięcie normy zrównoważonego rozwoju wymaga inwestycji w kwocie niepowodującej zwiększenia w znaczącym stopniu sezonowych ani rocznych inwestycji, które producenci w przeciwnym razie poczyniliby w odniesieniu do konwencjonalnej produkcji, współpraca między producentami może nie być niezbędna.
- (93) Ponadto, jeżeli produkcja produktu lub handel produktem w sposób bardziej zrównoważony są bardziej opłacalne tylko wtedy, gdy więcej produktów produkuje się i sprzedaje w sposób zrównoważony, porozumienie między podmiotami gospodarczymi, zgodnie z którym wszystkie podmioty gospodarcze będą produkować dany produkt lub handlować nim w sposób zrównoważony, można uznać za niezbędne. Przykładem może być stosowanie logo/etykiety w celu identyfikacji produktów spełniających określone wymogi w zakresie zrównoważonego rozwoju, co pomaga zyskać większe zaufanie konsumentów, lub stosowanie platformy umożliwiającej producentom dzielenie się innowacyjnym sprzętem i kosztami jego zakupu/utrzymania w celu prowadzenia produkcji w sposób bardziej zrównoważony. W pierwszym przypadku im więcej osób prowadzi produkcję w sposób zrównoważony i używa odpowiedniego logo, tym bardziej prawdopodobne jest, że sprzedawcy detaliczni i konsumenci będą postrzegać to logo jako godne zaufania, co z kolei przyczyni się do zwiększenia potencjalnego zysku ekonomicznego producentów sprzedających produkty opatrzone tym logo. W drugim przypadku im więcej producentów zgadza się na korzystanie z platformy i udostępnianie swojego sprzętu innym, tym korzystniejsze jest uczestnictwo w platformie dla każdego indywidualnego producenta.

- (94) Mogą zaistnieć sytuacje, w których podmioty gospodarcze muszą współpracować, ponieważ w przeciwnym razie istniałoby ryzyko, że bez podjęcia współpracy każdy podmiot gospodarczy przeznaczyłby znaczne środki i czas na opracowanie różnych metod produkcji w celu osiągnięcia normy zrównoważonego rozwoju.
- (95) Możliwe są jednak także sytuacje, w których wspólne opracowywanie metody produkcji nie prowadzi do wzrostu efektywności, a indywidualne opracowanie metody produkcji przez producenta w sposób niezależny zapewnia większą wartość dodaną, ponieważ umożliwia szybsze osiągnięcie normy w wyniku konkurencji z innymi podmiotami gospodarczymi. Może również dojść do sytuacji, w których współpraca uniemożliwi podmiotom gospodarczym osiągnięcie normy zrównoważonego rozwoju przy znacznie mniejszych nakładach czasu lub zasobów w porównaniu z indywidualnym osiągnięciem normy. W takim przypadku można uznać, że współpraca nie jest niezbędna.
- (96) Ponadto mogą wystąpić sytuacje, w których podmioty gospodarcze będą musiały współpracować, aby skutecznie rozwiązać problem braku informacji, jakie konsumenci powinni posiadać na temat zrównoważonych cech kupowanych produktów. Indywidualne działania mogą nie wystarczyć, aby skutecznie zwrócić uwagę konsumentów na daną kwestię i przekonać ich do zakupu bardziej zrównoważonych produktów. Indywidualne działania mogą jednak wystarczyć w przypadkach, gdy istnieje niewykorzystany popyt konsumentów na bardziej zrównoważony produkt, ale produkty wytwarzane przez poszczególnych producentów nie odzwierciedlają wystarczająco wyraźnie korzyści związanych ze zrównoważonym rozwojem, a każdy producent może z łatwością przekazać takie informacje, działając niezależnie.
- (97) Jeżeli w związku z przyjęciem metody ukierunkowanej na osiągnięcie normy zrównoważonego rozwoju podmiot gospodarczy działający indywidualnie znalazłby się w niekorzystnej sytuacji wynikającej z takiej pionierskiej postawy, współpraca może być konieczna, aby zapobiec niewłaściwej działalności rynkowej konkurentów wobec inwestycji podmiotu będącego pionierem, ponieważ w przeciwnym razie konkurenci mogliby po prostu wdrożyć metodę opracowaną przez podmiot będący pionierem bez ponoszenia jakichkolwiek kosztów. Jeżeli jednak taki pionier mógłby zapobiec niewłaściwej działalności rynkowej poprzez wykorzystanie praw własności intelektualnej, co uniemożliwiłoby konkurentom stosowanie tej metody bez zapewnienia rekompensaty pionierowi, współpraca podmiotów gospodarczych w celu osiągnięcia normy mogłaby być zbędna.
- (98) Podmiot gospodarczy działający indywidualnie mógłby również znaleźć się w niekorzystnej sytuacji wynikającej z pionierstwa, gdyby chciał wytworzyć bardziej zrównoważony produkt, którego cena byłaby znacznie wyższa niż cena jego alternatywy o charakterze niezrównoważonym. W takim przypadku ten podmiot gospodarczy mógłby mieć trudności z wprowadzeniem bardziej zrównoważonego produktu do obrotu, ponieważ jego klienci prowadzący działalność na rynku niższego szczebla mogą nie mieć motywacji do oferowania konsumentom końcowym droższego produktu, ponieważ konsumenci ci

prawdopodobnie nadal kupowałyby tańszą alternatywę. To sprawiłoby, że wprowadzenie zrównoważonego produktu na rynek byłoby mało prawdopodobne. W takim przypadku współpraca między podmiotami gospodarczymi mogłaby być konieczna w celu zapewnienia, aby przynajmniej niektórzy konsumenci kupili bardziej zrównoważony produkt, co pozwoliłoby osiągnąć normę.

- (99) Oprócz określenia powodu, dla którego współpraca byłaby konieczna, podmioty gospodarcze muszą pamiętać, że jeżeli porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju dotyczy normy zrównoważonego rozwoju, za której osiągnięcie indywidualnie otrzymywaliby wynagrodzenie lub dotacje od organu publicznego, należy dokładnie ocenić niezbędność współpracy w celu osiągnięcia takiej normy. Jeżeli – z jednej strony – dane wynagrodzenie lub dotacja są wystarczające, aby podmioty gospodarcze mogły samodzielnie ponieść wydatki niezbędne do osiągnięcia normy zrównoważonego rozwoju, współpraca w celu osiągnięcia normy może nie być konieczna. Z drugiej strony, jeżeli wynagrodzenie lub dotacja pokrywa jedynie część kosztów, które należałoby ponieść w celu osiągnięcia normy zrównoważonego rozwoju, współpraca między podmiotami gospodarczymi może być konieczna, aby pokryć pozostałe koszty.
- (100) W niektórych sytuacjach konsumenci mogą przypisywać większą wartość produktom o bardziej zrównoważonym charakterze i mogą być skłonni zapłacić za nie wyższą cenę niż za mniej zrównoważone alternatywy. W takich przypadkach współpraca między podmiotami gospodarczymi w celu osiągnięcia normy zrównoważonego rozwoju może nie być konieczna, ponieważ podmioty gospodarcze mogą być w stanie sfinansować niezbędne inwestycje w produkcję bardziej zrównoważonych produktów lub handel nimi, stosując wyższe ceny wobec konsumentów.

5.3.2 *Niezbędność postanowień porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju*

- (101) Po upewnieniu się, że strony nie mogą osiągnąć normy zrównoważonego rozwoju, działając indywidualnie, strony porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju będą musiały rozważyć, czy poszczególne postanowienia porozumienia, np. dotyczące ceny, produkcji, innowacji, dystrybucji itp., powodują ograniczenie konkurencji, a jeżeli tak, to czy są niezbędne do osiągnięcia normy zrównoważonego rozwoju. W ramach tego pierwszego etapu oceny, czy spełnione jest kryterium niezbędności, o której mowa w art. 210a, podmioty gospodarcze muszą porównać rodzaje uzgadnianych postanowień (np. cena a certyfikacja). Ocenę niezbędności ograniczeń konkurencji wynikających z danego postanowienia (np. ustalanie cen a podwyżka cen) przeprowadza się w ramach drugiego etapu oceny, czy spełnione jest kryterium niezbędności, o której mowa w art. 210a.
- (102) W praktyce, aby zrozumieć, czy konkretne postanowienie jest niezbędne do osiągnięcia normy zrównoważonego rozwoju, strony porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju muszą wskazać problemy, które uniemożliwiają im osiągnięcie tej normy. W przypadku każdego takiego problemu podmioty gospodarcze muszą ocenić, jakie postanowienie byłoby odpowiednie do jego

rozwiązania w celu umożliwienia osiągnięcia danej normy zrównoważonego rozwoju. W niektórych sytuacjach mogą istnieć alternatywne postanowienia odpowiednie do rozwiązania danego problemu w celu umożliwienia osiągnięcia normy. Jeżeli możliwy jest wybór między dwoma takimi postanowieniami lub większą ich liczbą, niezbędnym postanowieniem będzie to, które w najmniejszym stopniu ogranicza konkurencję. Mogą również wystąpić sytuacje, w których dwa odpowiednie postanowienia lub większa ich liczba w równym stopniu ograniczają konkurencję lub w których określenie postanowienia najmniej ograniczającego konkurencję jest wyjątkowo złożone. W takim przypadku podmioty gospodarcze mogą same wybrać postanowienie, które zastosują, pod warunkiem spełnienia pozostałych elementów kryterium niezbędności określonych w sekcji 5.4.

(103) Na przykład podmioty gospodarcze mogą mierzyć się z następującymi problemami:

- (a) Jeżeli problem dotyczy braku zaufania konsumenta do normy zrównoważonego rozwoju, do rozwiązania tego problemu odpowiednie mogą być różne postanowienia, w zależności od indywidualnych okoliczności danego przypadku. Może to być postanowienie dotyczące wymogu zastosowania niezależnego systemu certyfikacji oraz stworzenia logo/etykiety lub postanowienie dotyczące wspólnej promocji i komercjalizacji produktu. Z kolei postanowienie dotyczące ceny płaconej producentom lub wielkości produkcji udostępnianej klientom na rynku niższego szczebla prawdopodobnie nie byłoby odpowiednie, ponieważ nie przyczyniłoby się do zwiększenia zaufania konsumenta do normy zrównoważonego rozwoju.

Jeżeli dwa potencjalnie odpowiednie postanowienia określone powyżej są jedynymi odpowiednimi rozwiązaniami prowadzącymi do zwiększenia zaufania konsumenta, postanowienie dotyczące stosowania niezależnego systemu certyfikacji i stworzenia logo/etykiety będzie prawdopodobnie tym, które w najmniejszym stopniu ogranicza konkurencję, a zatem to ono będzie niezbędne.

- (b) Jeżeli problem dotyczy braku wiedzy i doświadczenia w zakresie bardziej zrównoważonych metod produkcji, do rozwiązania tego problemu odpowiednie mogą być różne postanowienia, w zależności od indywidualnych okoliczności danego przypadku. Może to być postanowienie dotyczące wymiany informacji na temat metod produkcji (np. stosowania określonych środków produkcji lub sprzętów itp.), postanowienie dotyczące łączenia określonych działań, infrastruktury, sprzętu itp. lub postanowienie dotyczące prowadzenia wspólnych działań w zakresie badań i rozwoju. Z kolei postanowienie dotyczące ilości produktów, które można wytworzyć, lub dystrybucji czy promocji produktów prawdopodobnie nie pomogłoby w rozwiązaniu tego problemu w odpowiedni sposób, ponieważ nie przyczyniłoby się do zwiększenia poziomu wiedzy ani doświadczenia podmiotów gospodarczych pragnących prowadzić bardziej zrównoważoną produkcję.

Jeżeli trzy potencjalnie odpowiednie postanowienia określone powyżej są jedynymi dostępnymi rozwiązaniami w odniesieniu do kwestii braku wiedzy i doświadczenia w zakresie produkcji, postanowienie dotyczące wspólnych działań w zakresie badań i rozwoju będzie prawdopodobnie tym, które w najmniejszym stopniu ogranicza konkurencję, a zatem to ono będzie niezbędne. Jeżeli postanowienia dotyczące wymiany informacji na temat metod produkcji i łączenia działań są jedynymi potencjalnie odpowiednimi postanowieniami, należy dokonać szczegółowej oceny okoliczności danego przypadku. W przypadku braku takich informacji nie można stwierdzić, które postanowienie najmniej ograniczałoby konkurencję.

- (c) Jeżeli problem dotyczy niepewności związanej z komercjalizacją produktu (niepewności co do ilości, których sprzedaż jest możliwa), do rozwiązania tego problemu odpowiednie mogą być różne postanowienia, w zależności od indywidualnych okoliczności danego przypadku. Może to być postanowienie dotyczące zobowiązań niektórych klientów do odbioru (np. zakup minimalnych ilości produktu rocznie) lub postanowienie obejmujące szczególne ustalenia między producentami lub między producentami a ich klientami dotyczące dystrybucji (podział klientów, wyłączność dostaw lub zakupów). Z kolei postanowienie dotyczące ceny, po której produkty mogą być dalej odsprzedawane na rynku niższego szczebla, lub postanowienie dotyczące zaprzestania produkcji alternatywnych produktów o charakterze niezrównoważonym prawdopodobnie nie byłyby odpowiednie, ponieważ dotyczą innych kwestii niż niepewności co do wielkości komercjalizacji.

Jeżeli dwa potencjalnie odpowiednie postanowienia określone powyżej (dotyczące zobowiązań do odbioru i ustaleń w zakresie dystrybucji) są jedynymi, które przyczyniają się do rozwiązania problemu niepewności co do wielkości komercjalizacji, należy dokonać szczegółowej oceny okoliczności danego przypadku. W przypadku braku takich informacji nie można stwierdzić, które postanowienie najmniej ograniczałoby konkurencję.

- (d) Jeżeli problem dotyczy pokrycia kosztów dodatkowych powstałych w wyniku przestrzegania normy, do rozwiązania tego problemu odpowiednie mogą być różne postanowienia, w zależności od indywidualnych okoliczności danego przypadku. Mogą to być postanowienia dotyczące określonych zobowiązań do zapłaty lub zobowiązań cenowych ze strony nabywców lub zobowiązań do zakupu minimalnych ilości produktu. Z kolei postanowienie obejmujące zakaz opracowywania innych produktów zrównoważonych lub produktów o charakterze niezrównoważonym prawdopodobnie nie byłoby odpowiednie, ponieważ nie przyczyniłoby się bezpośrednio do obniżenia kosztów produkcji zgodnie z daną normą zrównoważonego rozwoju.

Jeżeli dwa potencjalnie odpowiednie postanowienia określone powyżej (dotyczące zobowiązań do zapłaty/zobowiązań cenowych ze strony nabywców oraz zobowiązań do zakupu minimalnych ilości produktu) są jedynymi, które przyczyniają się do rozwiązania problemu dotyczącego pokrycia kosztów dodatkowych powstałych w wyniku przestrzegania normy zrównoważonego rozwoju, należy dokonać szczegółowej oceny okoliczności danego przypadku. W przypadku braku takich informacji nie można stwierdzić, które postanowienie najmniej ograniczałoby konkurencję.

- (e) Jeżeli problem dotyczy braku wiedzy po stronie konsumentów na temat wartości dodanej wynikającej z produkcji lub sprzedaży produktu w sposób bardziej zrównoważony, do rozwiązania tego problemu może być odpowiednie postanowienie dotyczące wspólnej promocji produktu przez producentów lub klientów na rynku niższego szczebla. Z kolei postanowienie dotyczące podziału klientów lub rynku prawdopodobnie nie byłoby odpowiednie, ponieważ nie miałyby pozytywnego wpływu na wiedzę konsumenta na temat wartości dodanej wynikającej z bardziej zrównoważonej produkcji lub sprzedaży.

W takiej sytuacji, jeżeli tylko jedno postanowienie (wspólna promocja) jest odpowiednie do rozwiązania danego problemu, uznaje się je również za najmniej ograniczające konkurencję, a zatem niezbędne.

- (f) Jeżeli problem dotyczy niekorzystnej sytuacji podmiotu wynikającej z pionierstwa (w kontekście konkurencji z produktami alternatywnymi o mniej zrównoważonym charakterze, które są tańsze), do rozwiązania tego problemu odpowiednie mogą być różne postanowienia, w zależności od indywidualnych okoliczności danego przypadku. Może to być postanowienie dotyczące wspólnej promocji bardziej zrównoważonego produktu, postanowienie dotyczące zobowiązania sprzedawców detalicznych do pokrycia określonej części ich zapotrzebowania u producentów bardziej zrównoważonego produktu (jako procentowego udziału wszystkich produktów substytucyjnych) lub postanowienie dotyczące zobowiązania określonej liczby sprzedawców detalicznych do pokrycia ich zapotrzebowania wyłącznie u producentów bardziej zrównoważonych produktów. Z kolei postanowienie dotyczące wymiany informacji na temat produkcji przez producentów prawdopodobnie nie byłoby odpowiednie, ponieważ nie dotyczy kwestii związanej z substytucyjnością w sprzedaży produktów.

Jeżeli trzy postanowienia określone powyżej (dotyczące wspólnej promocji, minimalnych zakupów i zakupów na zasadzie wyłączności) są jedynymi odpowiednimi do rozwiązania problemu dotyczącego niekorzystnej sytuacji podmiotu wynikającej z pionierstwa w kontekście konkurencji z produktami alternatywnymi o mniej zrównoważonym charakterze, które są tańsze, postanowieniem prawdopodobnie najmniej ograniczającym konkurencję (a zatem niezbędnym) jest postanowienie dotyczące wspólnego promowania bardziej zrównoważonego produktu. Jeżeli postanowienia dotyczące minimalnych zakupów dokonywanych przez sprzedawców detalicznych oraz zakupów na zasadzie wyłączności dokonywanych przez sprzedawców detalicznych są jedynymi odpowiednimi rozwiązaniami, postanowienie dotyczące minimalnych zakupów będzie prawdopodobnie najmniej ograniczało konkurencję, a zatem będzie niezbędne.

- (104) Przy dokonywaniu wspomnianej wyżej oceny podmioty gospodarcze muszą uwzględnić realistyczne, a nie czysto hipotetyczne rozwiązania alternatywne dla postanowień, które mogłyby przyczynić się do osiągnięcia normy zrównoważonego rozwoju.
- (105) Jeżeli podmioty gospodarcze wybiorą spośród alternatywnych postanowień to, które: (i) nie jest odpowiednie do rozwiązania danego problemu, co uniemożliwi

osiągnięcie danej normy zrównoważonego rozwoju, ani (ii) nie jest najmniej ograniczające w porównaniu z pozostałymi, wówczas wybrane przez nie postanowienie zostanie uznane za niezgodne z art. 210a i tym samym nie będzie objęte zakresem wyłączenia. W przypadku jednak, gdy porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju zawiera również inne postanowienia dotyczące innych kwestii uniemożliwiających podmiotom gospodarczym osiągnięcie normy zrównoważonego rozwoju, postanowienia te mogą być nadal niezbędne, a tym samym wymagać stosowania art. 210a, jeżeli samodzielnie, bez konieczności odwoływania się do postanowienia, które zostałoby unieważnione, prowadzą do osiągnięcia danej normy zrównoważonego rozwoju.

- (106) Ponadto podmioty gospodarcze muszą pamiętać, że postanowień ograniczających swobodny przepływ towarów lub usług, a tym samym powodujących podział rynku wewnętrznego UE, co do zasady nie uznaje się za niezbędne zgodnie z art. 210a.

5.4 Etap 2 – Niezbędność ograniczeń konkurencji

- (107) Jeżeli zawarcie porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju jest racjonalnie konieczne do osiągnięcia danej normy zrównoważonego rozwoju, należy następnie ustalić, czy każde ograniczenie konkurencji nałożone w ramach porozumienia jest niezbędne do osiągnięcia normy zrównoważonego rozwoju.
- (108) Do celów art. 210a ograniczenie konkurencji jest niezbędne do osiągnięcia normy zrównoważonego rozwoju, jeżeli jest ono racjonalnie konieczne do osiągnięcia danej normy zrównoważonego rozwoju. To z kolei zależy zarówno od charakteru ograniczenia, jak i jego intensywności.

5.4.1 Charakter ograniczenia

- (109) Pojęcie charakteru ograniczenia odnosi się do parametru konkurencji, który jest ograniczany postanowieniem lub postanowieniami porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju (takiego jak cena, produkcja, jakość, wybór lub innowacyjność). W ramach etapu 1 w analizie należało skoncentrować się na tym, czy dany rodzaj postanowienia jest odpowiedni do wyeliminowania przeszkody stojącej na drodze do osiągnięcia normy zrównoważonego rozwoju oraz czy istnieją alternatywne postanowienia, które w odpowiedni sposób przyczyniłyby się do rozwiązania problemu w mniej ograniczający sposób. Natomiast w ramach etapu 2 w analizie należy skoncentrować się na tym, czy ograniczenie konkurencji zawarte w każdym postanowieniu porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju najmniej ogranicza konkurencję, a jednocześnie pozwala osiągnąć daną normę.
- (110) Określenie „charakteru” ograniczenia wymaga rozważenia: (i) sposobu, w jaki konkretny parametr konkurencji podlega ograniczeniu za sprawą poszczególnych postanowień, oraz (ii) czy istnieje realistyczna alternatywa w mniejszym stopniu ograniczająca konkurencję. Taka realistyczna alternatywa powinna umożliwić osiągnięcie pożądanego normy zrównoważonego rozwoju przy zapewnieniu mniejszego negatywnego wpływu na konkurencję. Strony porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju muszą wybrać to ograniczenie, które ma

najmniej negatywny wpływ na konkurencję, a jednocześnie umożliwia osiągnięcie normy zrównoważonego rozwoju.

- (111) Jeżeli postanowienie dotyczy cen, w celu dokonania oceny charakteru ograniczenia konieczne może być, aby podmioty gospodarcze zdecydowały, czy zgadzają się na ograniczenie w postaci ustalania cen, cen minimalnych, podwyżki cen lub na inne ograniczenie dotyczące kształtowania cen. Na przykład, jeżeli przestrzeganie normy zrównoważonego rozwoju wiąże się z ponoszonymi przez podmioty gospodarcze kosztami, które można łatwo oddzielić od pozostałych kosztów zwykle przez nie ponoszonych, odpowiednim ograniczeniem może być podwyżka cen. Wynika to z faktu, że wyższa cena odzwierciedlałaby koszty poniesione przez podmioty gospodarcze w związku z przestrzeganiem normy zrównoważonego rozwoju, nie wpływając na pozostałe koszty, które podmioty te ponieśliby niezależnie od normy.
- (112) Przykładem w tym względzie może być postanowienie, w którym wymaga się zapłaty określonej kwoty w celu zrekompensowania producentom kurcząt stosowania paszy ekologicznej zamiast konwencjonalnej. Alternatywą dla tego postanowienia mogłoby być ustalenie ceny, po której przetwórcy mogą kupować kurczęta, na poziomie, który rekompensuje producentom dodatkowe koszty wynikające ze stosowania ekologicznych pasz. W tym przypadku ustalenie ceny, po której przetwórcy mogą kupować kurczęta, miałoby prawdopodobnie bardziej ograniczający charakter niż uzgodnienie dodatkowej płatności, odrębnej od ceny zakupu, ponieważ to drugie ograniczenie dotyczy tylko jednego składnika całkowitej ceny mięsa drobiowego, pozostawiając tym samym pole dla konkurencji w zakresie innych składników, które mają wpływ na całkowitą cenę kurcząt (np. infrastruktura, gospodarowanie gruntami, zaopatrzenie w wodę, energię elektryczną itp.). Natomiast jeżeli osiągnięcie normy zrównoważonego rozwoju wiązałoby się z dodatkowymi kosztami w całym procesie produkcji, racjonalnie konieczne może być ustalenie ceny, po której producenci mogą kupować kurczęta. Na przykład może to mieć miejsce w przypadku, gdy norma zrównoważonego rozwoju odnosi się do ogólnych wyższych wymogów dotyczących dobrostanu zwierząt w odniesieniu do kurcząt, obejmujących zapewnienie bardziej zrównoważonej paszy, większej przestrzeni w klatkach, wydłużenie czasu spędzanego na zewnątrz itp.
- (113) W przypadku postanowienia dotyczącego tego, w jakim stopniu wymagania nabywców zostają spełnione przez producentów będących stroną porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju, w świetle oceny charakteru ograniczenia podmioty gospodarcze mogą być zmuszone do wyboru, czy uzgodnić wymogi dotyczące zakupu minimalnych ilości, wymogi dotyczące zakupu ustalonych ilości czy też inne zobowiązania do zakupu. Jeżeli producenci muszą mieć pewność, że są w stanie sprzedać wystarczające ilości swoich produktów, aby pokryć swoje koszty, ale nie znają dokładnych ilości tych produktów, uzgodnienie ilości minimalnych może być najmniej ograniczającym postanowieniem pozwalającym na osiągnięcie normy zrównoważonego rozwoju. Na przykład, jeśli norma zrównoważonego rozwoju ma na celu zmniejszenie nabytej oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe przez zakaz stosowania środków przeciwdrobnoustrojowych i stosowanie w zamian środków alternatywnych (np. szczepionek, probiotyków, prebiotyków itp.) w chowie kaczek, producenci mogą potrzebować pewności, że będą w stanie sprzedać minimalną ilość mięsa z kaczek rocznie, aby pokryć dodatkowe koszty

wynikające ze stosowania środków alternatywnych wobec środków przeciwdrobnoustrojowych. Jeżeli jednak ilość mięsa, które może zostać przetworzone, jest ograniczona, wówczas racjonalnie konieczne może być przyjęcie ilości dokładnej lub maksymalnej, co pozwoli zapewnić, aby całe wyprodukowane mięso z kaczek faktycznie zostało przetworzone.

5.4.2 Intensywność ograniczenia

- (114) Określenie intensywności ograniczenia wymaga przeprowadzenia oceny ilościowego poziomu ograniczenia (w odniesieniu do ceny, produkcji i ewentualnie jakości, wyboru i innowacyjności) oraz czasu trwania ograniczenia.

5.4.2.1 Ilościowy poziom ograniczenia

- (115) Pojęcie ilościowego poziomu ograniczenia odnosi się do stopnia, w jakim dane ograniczenie może wpłynąć na istotne parametry konkurencji. Ilościowy poziom ograniczenia zostanie uznany za niezbędny, jeżeli uzgodnienie niższego poziomu ograniczenia zmniejszyłoby prawdopodobieństwo osiągnięcia przez strony normy zrównoważonego rozwoju.
- (116) Jeżeli dane ograniczenie prowadziłoby bezpośrednio lub pośrednio do skoordynowanego wzrostu lub spadku cen, w analizie należy skoncentrować się na tym, jaki poziom wzrostu lub spadku cen byłby racjonalnie konieczny, aby podmioty gospodarcze były w stanie osiągnąć daną normę zrównoważonego rozwoju. W tej analizie należy uwzględnić szereg różnych czynników, takich jak: (i) koszty inwestycji i inne, które podmioty gospodarcze ponoszą w związku z uczestnictwem w porozumieniu, prawdopodobieństwo odzyskania tych kosztów; (ii) poziom pewności, że porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju będzie przynosić korzyści ekonomiczne, oraz (iii) prawdopodobieństwo uzyskania zwrotu z inwestycji w stosunku do inwestycji alternatywnych. Biorąc pod uwagę, że analiza ta zależy od wielu niepewnych czynników, nie można oczekiwać, że podmioty gospodarcze będą potrafiły obliczyć dokładny poziom cen, przy którym będą w stanie osiągnąć normę zrównoważonego rozwoju. W przypadku wątpliwości między dwiema wartościami szacunkowymi dopuszczalne jest zatem uwzględnienie na tyle wysokiego zwrotu z inwestycji, aby stanowił on zachętę dla podmiotów gospodarczych do osiągnięcia normy. Jeżeli jednak ostateczny wynik obliczenia ceny wynikającej z porozumienia nie jest racjonalnie proporcjonalny do kosztów i ryzyka związanego z realizacją porozumienia, jest mało prawdopodobne, aby ograniczenie spełniało kryterium niezbędności na tym etapie analizy.

Przykład: Sprzedawcy detaliczni zauważają popyt na truskawki wolne od pestycydów, ale jednocześnie konsumenci nie są skłonni płacić za nie więcej niż za truskawki z uprawy konwencjonalnej. Producenci w danym regionie nadal stosują pestycydy, ponieważ produkcja truskawek wolnych od pestycydów wymagałaby dodatkowych inwestycji w sprzęt i generowałaby dodatkowe koszty pracy. Ponadto, nawet jeżeli producenci poniosą te dodatkowe koszty, istnieje ryzyko, że większa część produkowanych przez nich truskawek będzie miała skazy, przez co konsumenci nie będą ich kupować. Grupa producentów i sprzedawców detalicznych podejmuje inicjatywę, w ramach której sprzedawcy detaliczni zgadzają się płacić biorącym w niej

udział rolnikom dodatkowe 0,70 EUR za kilogram truskawek wolnych od pestycydów. Wysokość dodatkowej opłaty określono na podstawie badania, w którym ustalono, że: 1) dodatkowe koszty pracy związane z produkcją truskawek wolnych od pestycydów wynoszą średnio 0,30–0,50 EUR za kilogram; 2) przy dodatkowej opłacie w wysokości 0,10 EUR za kilogram inwestycja w sprzęt może zwrócić się producentom w ciągu pięciu lat; 3) szkazy mogą występować w 10–20 % zbiorów oraz 4) producenci mogą uzyskać równoważny zwrot z inwestycji w wysokości 0,60 EUR za kilogram dzięki przejściu na inny zestaw pestycydów, bez zwiększonego ryzyka występowania szkod. Chociaż dodatkowa płatność w wysokości 0,70 EUR za kilogram jest wyższa niż 0,40–0,60 EUR za kilogram, która byłaby konieczna do pokrycia zwiększonych kosztów pracy i kosztów inwestycji, kwota ta jest prawdopodobnie racjonalnie konieczna, biorąc pod uwagę ryzyko strat z powodu szkod oraz fakt, że producenci mogliby uzyskać bardziej pewny zwrot w wysokości 0,60 EUR za kilogram. Gdyby jednak dodatkowa płatność wynosiła 1,00 EUR za kilogram zamiast 0,70 EUR za kilogram, kwota ta byłaby wyższa od kwoty racjonalnie koniecznej do zapewnienia producentom potrzebnych zachęt do inwestowania w osiągnięcie normy zrównoważonego rozwoju.

5.4.2.2 Czas trwania ograniczenia

- (117) Przy ocenie czasu trwania ograniczenia, tj. liczby miesięcy lub lat, w których miałyby ono obowiązywać, istotne jest pytanie, czy krótszy czas trwania ograniczenia zmniejszyłby prawdopodobieństwo osiągnięcia normy zrównoważonego rozwoju. Z jednej strony, jeżeli koszty wdrożenia normy zrównoważonego rozwoju powstają przez cały okres wdrożenia, może być konieczne wprowadzenie ograniczenia na cały okres obowiązywania porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju. Może to mieć miejsce w przypadku, gdy do wytworzenia bardziej zrównoważonego produktu potrzebny jest zakup droższych środków produkcji, które nabywcy produktu musieliby finansować w sposób ciągły przez cały okres obowiązywania porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju. Z drugiej strony jeżeli inwestycja potrzebna do osiągnięcia normy zrównoważonego rozwoju jest jednorazowa, wprowadzenie ograniczenia może być konieczne jedynie na okres potrzebny do zapewnienia zwrotu z tej inwestycji.

Przykład: Sprzedawcy detaliczni zgadzają się płacić rolnikom uprawiającym arbuzy premię, aby ci mogli zakupić innowacyjne narzędzia do nawadniania. Wypłata tej premii jest potrzebna przez okres jednego roku, ponieważ rolnicy nie dysponują wymaganą sumą, którą mogliby wyłożyć z góry. Po upływie roku rolnicy odzyskują koszty poniesione na zakup sprzętu i dzięki zastosowaniu narzędzi będą mogli zacząć ograniczać zużycie wody. Dlatego też kontynuacja płatności ceny po upływie roku nie byłaby niezbędna z punktu widzenia czasu trwania.

5.4.2.3 Brak wymogu oceny zasięgu rynkowego ograniczenia

- (118) Przygotowując projekt art. 210a, współprawodawcy dążyli do zapewnienia jak najpowszechniejszego przyjęcia norm zrównoważonego rozwoju przez podmioty gospodarcze. Aby zachęcić podmioty gospodarcze do osiągania norm wyższych niż przewidziane w prawie Unii lub prawie krajowym, stworzyli oni swoistą równowagę pomiędzy: (i) warunkami *ex ante* koniecznymi do stwierdzenia niezbędności a (ii) możliwością interwencji *ex post*. Sprzyja to przyjmowaniu na szeroką skalę norm zrównoważonego rozwoju bez ryzyka interwencji organów ochrony konkurencji, chyba że wystąpi pewien wysoki stopień negatywnych skutków rynkowych.
- (119) Dlatego też, inaczej niż w przypadku art. 101 ust. 3 TFUE, w odniesieniu do art. 210a nie jest konieczne analizowanie zasięgu rynkowego ograniczenia konkurencji w celu ustalenia, czy ograniczenie to jest niezbędne. Zasięg rynkowy może natomiast prowadzić do interwencji *ex post* organów ochrony konkurencji w przypadkach, gdy prowadzi do wysokiego stopnia negatywnych skutków rynkowych, jak omówiono w sekcji 8.

5.5 Przykłady stosowania kryterium niezbędności

Przykład 1: Jedna z technik uprawy ryżu wymaga zużycia mniejszej ilości wody niż techniki tradycyjne; nie stosuje się w niej nawozów sztucznych ani pestycydów. Stosowanie tej techniki przyczynia się do zrównoważonego wykorzystania i ochrony krajobrazów, wody i gleby oraz do ograniczenia stosowania pestycydów. Technika ta wymaga jednak dodatkowych inwestycji środków finansowych i czasu ze strony producentów ryżu i jest opłacalna tylko wtedy, gdy jest prowadzona na średnią lub dużą skalę. Technikę tę przyjmują trzy spółdzielnie zajmujące się produkcją ryżu, które uzgadniają ze sprzedawcą detalicznym prowadzenie produkcji ryżu zgodnej z kryterium zrównoważoności („ryż ze zrównoważonej uprawy”). Sprzedawca detaliczny zobowiązuje się do zakupu określonej ilości ryżu ze zrównoważonej uprawy – 100 ton rocznie przez trzy lata (*ograniczenie dotyczące produkcji*).

Trzy spółdzielnie obliczyły, że musiałyby produkować co najmniej 95 ton ryżu rocznie przez trzy lata, aby ich inwestycja osiągnęła niezbędne korzyści skali, pozwalające na osiągnięcie normy zrównoważonego rozwoju i uzyskanie racjonalnego zwrotu z inwestycji. Aby zachęcić konsumentów do zakupu ryżu ze zrównoważonej uprawy, te trzy spółdzielnie i sprzedawca detaliczny uzgadniają, że cena odsprzedaży przez sprzedawcę detalicznego nie będzie wyższa o więcej niż 15 % od średniej ceny, jaką sprzedawca detaliczny nalicza za ryż z uprawy konwencjonalnej. Biorąc jednak pod uwagę koszty środków produkcji i koszty pracy, ryż ze zrównoważonej uprawy byłby sprzedawany po cenie o 30 % wyższej (*ograniczenie dotyczące ceny*).

Większość pozostałych nabywców na rynku (sprzedawcy detaliczni, wytwórcy, hurtownicy itp.) jest w przeważającej mierze zainteresowana zakupem ryżu z uprawy konwencjonalnej, sprzedawanego po niższej cenie. Konsumenti wykazują zainteresowanie kupnem ryżu z bardziej zrównoważonej uprawy, ale nie są świadomi tego, w jak dużym stopniu konwencjonalna produkcja ryżu wiąże

się ze stosowaniem nawozów i pestycydów oraz jak duża jest ilość zużywanej w tym celu wody.

Etap 1:

Czy działanie indywidualne również gwarantuje osiągnięcie normy zrównoważonego rozwoju?

Spółdzielnie zajmujące się produkcją ryżu nie byłyby w stanie samodzielnie finansować zrównoważonej produkcji ryżu, ponieważ nie miałyby pewności, czy uda im się wprowadzić ten ryż do obrotu, biorąc pod uwagę, że większość nabywców jest zainteresowana zakupem ryżu z uprawy konwencjonalnej, który jest sprzedawany po niższej cenie. Działając indywidualnie, trzy spółdzielnie nie są więc w stanie skutecznie przyjąć normy. W takim przypadku porozumienie ze sprzedawcą detalicznym dotyczące zobowiązania go do zakupu co najmniej 100 ton ryżu ze zrównoważonej uprawy rocznie prawdopodobnie zostałyby uznane za niezbędne.

Odrębnie należy ocenić porozumienie, zgodnie z którym cena odsprzedaży ryżu ze zrównoważonej uprawy przez sprzedawcę detalicznego nie będzie wyższa o więcej niż 15 % od średniej ceny ryżu z uprawy konwencjonalnej. Ryż ze zrównoważonej uprawy byłby sprzedawany po cenie o 30 % wyższej niż ryż z uprawy konwencjonalnej i istnieje ryzyko, że konsumenci kupowaliby niewystarczające ilości tego ryżu. Z tego względu porozumienie dotyczące promowania ryżu ze zrównoważonej uprawy prawdopodobnie zostałyby uznane za niezbędne, ponieważ w przeciwnym razie sprzedawca detaliczny nie byłby w stanie kontynuować zakupów od trzech spółdzielni. Działając indywidualnie, żadna z trzech spółdzielni ani sprzedawca detaliczny nie są w stanie promować tego ryżu, ponieważ potrzebują w tym celu wzajemnej pomocy, biorąc pod uwagę, że produkcja i sprzedaż ryżu ze zrównoważonej uprawy są ze sobą powiązane.

Niezbędność postanowień porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju

Porozumienie dotyczące zakupu określonej ilości ryżu ze zrównoważonej uprawy rocznie prawdopodobnie zostałyby uznane za niezbędne, ponieważ w porozumieniu w sprawie zrównoważonego rozwoju uczestniczy tylko jeden sprzedawca detaliczny, a produkcja ryżu ze zrównoważonej uprawy wiąże się z dodatkowymi kosztami. Alternatywne postanowienie mogłoby polegać na tym, że sprzedawca detaliczny jedynie promowałby ryż pochodzący ze zrównoważonej uprawy, nie zobowiązując się do jego zakupu. Nie zapewniłoby to jednak trzem spółdzielniom wystarczającej pewności, ponieważ ryż z uprawy konwencjonalnej jest o 30 % tańszy, a konsumenci nie są na ogół świadomi skutków konwencjonalnej produkcji ryżu.

W przypadku porozumienia, zgodnie z którym cena odsprzedaży ryżu ze zrównoważonej uprawy nie będzie wyższa o więcej niż 15 % od ceny ryżu z uprawy konwencjonalnej, mamy do czynienia z mniej ograniczającym sposobem promowania zakupu ryżu ze zrównoważonej uprawy. Ponieważ problemem jest brak świadomości konsumentów co do korzyści płynących ze zrównoważonej uprawy ryżu, trzy spółdzielnie mogłyby zawrzeć ze sprzedawcą detalicznym porozumienie w sprawie certyfikacji, np. obejmujące korzystanie

z usług osoby trzeciej, która opracowałaby etykietę dla ryżu ze zrównoważonej uprawy. Ta osoba trzecia oceniłaby zgodność ryżu z metodami zrównoważonej produkcji i potwierdziłaby jego zgodność. Mogłaby również informować konsumentów o wpływie konwencjonalnej produkcji ryżu na środowisko. Sprzedawca detaliczny miałby zatem swobodę w ustalaniu ceny odsprzedaży ryżu ze zrównoważonej uprawy, natomiast stosowanie etykiety pozwoliłoby zaspokoić popyt konsumentów na ryż ze zrównoważonej uprawy.

Etap 2: Niezbędność charakteru i intensywności ograniczenia

Przy ocenie charakteru zobowiązania do zakupu 100 ton ryżu ze zrównoważonej uprawy rocznie alternatywą mogłoby być zobowiązanie sprzedawcy detalicznego do zakupu całej ilości ryżu ze zrównoważonej uprawy, której potrzebuje sprzedawca w celu odsprzedaży, od tych trzech spółdzielni. Nie pozwoliłoby to jednak na osiągnięcie normy zrównoważonego rozwoju, ponieważ trzy spółdzielnie nie miałyby pewności, czy sprzedawca detaliczny faktycznie zakupi konieczną ilość wyprodukowanego ryżu. Wynika to z faktu, że w danym roku może on nie potrzebować wszystkich 100 ton ryżu ze zrównoważonej uprawy. W związku z tym spółdzielnie nie miałyby motywacji do dokonywania niezbędnych inwestycji.

Przy ocenie intensywności ograniczenia polegającego na zobowiązaniu do zakupu 100 ton ryżu ze zrównoważonej uprawy rocznie przez trzy lata ograniczenie to wydaje się niezbędne, ponieważ aby uzyskać zwrot z dokonanych dodatkowych inwestycji, trzy spółdzielnie muszą wyprodukować co najmniej 95 ton ryżu ze zrównoważonej uprawy rocznie przez trzy lata. Ze względu na nowość i niepewność normy zrównoważonego rozwoju zakup dodatkowych pięciu ton ryżu ze zrównoważonej uprawy przez sprzedawcę detalicznego ma na celu zapewnienie zabezpieczenia w przypadku błędnych obliczeń. Zobowiązanie do zakupu 100 ton ryżu ze zrównoważonej uprawy zostałoby więc prawdopodobnie uznane za niezbędne do osiągnięcia danej normy zrównoważonego rozwoju.

Przykład 2: W danym regionie powstaje inicjatywa mająca na celu poprawę warunków bytowych świń. Uczestniczący w niej rolnicy uzgadniają z rzeźnią i dwoma przetwórcami mięsa, których udział w rynku wynosi odpowiednio 30 % i 25 %, zwiększenie przestrzeni przypadającej na jedną świnie w ich gospodarstwach powyżej minimalnej przestrzeni określonej przepisami prawa. Ze względu na przepisy prawa miejscowego dla większości rolników zwiększenie przestrzeni przeznaczonej na chów świń jest utrudnione. W rezultacie rolnicy uczestniczący w inicjatywie znajdują się w niekorzystnej sytuacji finansowej w porównaniu z rolnikami, którzy nie biorą w niej udziału.

W związku z tym w inicjatywie przewidziano, że przetwórcy będą płacić rolnikom dodatkowo 1 EUR za kilogram sprzedanego mięsa, aby zrekompensować im zmniejszenie produkcji i wzrost kosztów (*ograniczenie dotyczące ceny*). Ta dodatkowa płatność odpowiada zyskowi, który uzyskaliby rolnicy w przypadku większej liczby świń w chowie konwencjonalnym. Jeden przetwórca byłby w stanie przetworzyć całą produkcję dostarczaną przez tych rolników i pokryć związane z nią obciążenia finansowe. Do inicjatywy przyłączył się jednak drugi przetwórca, który chciałby wejść na rynek bardziej zrównoważonych produktów

(ograniczenie dotyczące klientów, dostawców lub terytoriów). W inicjatywie przewidziano również, że uczestnicząca w niej rzeźnia będzie dokonywać wyłącznie uboju świń odchowywanych zgodnie z odpowiednimi normami dobrostanu zwierząt, aby uniknąć mieszania ich mięsa ze zwierzętami z chowu konwencjonalnego.

Etap 1:

Czy działanie indywidualne w równym stopniu gwarantuje osiągnięcie normy zrównoważonego rozwoju?

W pierwszej kolejności należy rozważyć, czy norma zrównoważonego rozwoju mogłaby zostać osiągnięta przez uczestników porozumienia działających indywidualnie, a nie wspólnie. Rolnik, który indywidualnie zwiększyłby przestrzeń przypadającą na jedną świnie w swoim gospodarstwie, straciłby część swoich dochodów, a być może także dostęp do nabywców na rzecz innych rolników ze względu na ilościowe zmniejszenie podaży lub ze względu na wzrost ceny sprzedaży. Jednocześnie, chociaż rolnicy działający wspólnie bez udziału przetwórców konkurowaliby ze sobą na równych warunkach, nadal znajdowałiby się w niekorzystnej sytuacji w porównaniu z rolnikami, którzy zdecydowali się nie uczestniczyć w porozumieniu w sprawie zrównoważonego rozwoju. Mieliby też trudności ze znalezieniem nabywców, którzy zgodziliby się zapłacić wyższą cenę za mięso zwierząt ze zrównoważonego chowu. W związku z tym porozumienie między samymi rolnikami oraz między rolnikami a przetwórcami jako nabywcami produktów mięsnych prawdopodobnie zostałyby uznane za niezbędne, w przeciwieństwie do działań podejmowanych indywidualnie.

Niezbędność postanowień porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju

Następnie, jeżeli chodzi o dodatkową płatność, alternatywnym rozwiązaniem mogłoby być zobowiązanie przetwórców do zakupu całego mięsa pochodzącego ze świń odchowywanych zgodnie z inicjatywą w cenie mięsa świń z chowu konwencjonalnego. Rolnicy nie mają zazwyczaj problemów ze znalezieniem nabywców i z łatwością mogliby sprzedawać produkty mięsne pochodzące z ich świń. Gdyby jednak zastosowali kryteria zrównoważonego rozwoju, musieliby sprzedawać ze stratą. Dlatego dodatkowa płatność prawdopodobnie zostałaby uznana za niezbędną.

Jeśli chodzi o zobowiązanie rzeźni do dokonywania uboju wyłącznie zwierząt odchowywanych zgodnie z normą zrównoważonego rozwoju, alternatywą mogłoby być zażądanie przez rolników od poszczególnych rzeźni oddzielenia i wyraźnego oznaczenia mięsa pochodzącego z ich świń. Spowodowałoby to prawdopodobnie powstanie pewnych dodatkowych kosztów, ale pozwoliłoby rzeźniom osiągnąć wyższy obrót w wyniku uboju również zwierząt niespełniających przedmiotowej normy i w ten sposób zrekompensować im koszty oddzielenia tych dwóch rodzajów mięsa przeznaczonych do przetworzenia. Porozumienie z rzeźnią o dokonywaniu uboju wyłącznie zwierząt ze zrównoważonego chowu prawdopodobnie nie zostałoby więc uznane za niezbędne.

Etap 2: Niezbędność charakteru i intensywności ograniczenia

W przypadku dodatkowej płatności alternatywnym ograniczeniem mogłoby być porozumienie w sprawie ceny stałej lub minimalnej ceny produktów mięsnych. Porozumienie w sprawie ceny stałej zobowiązywałoby przetwórców do stosowania ceny, która w przeciwnym razie podlegałaby zmianom wynikającym z niższych lub wyższych cen środków produkcji, zdarzeń pogodowych, chorób itp. Cena minimalna mogłaby zapewnić producentom rekompensatę za podejmowane przez nich działania, ponieważ byłaby ustalona na wystarczająco wysokim poziomie, aby uwzględnić koszty poprawy zrównoważonego charakteru produkcji, ale nie uwzględniałaby możliwości, że cena mięsa wieprzowego może być niższa od początkowego poziomu ze względu na znaczne obniżenie składników ceny (środki produkcji, infrastruktura, sezonowość produktu itp.). Ograniczenie prawdopodobnie zostałoby uznane za niezbędne, ponieważ dodatkowa płatność odpowiada utracie zysku, którą rolnicy ponoszą w związku z chowem mniejszej liczby świń, i pozostawia możliwość swobodnych wahań innych składników ceny w zależności od zmian na rynku.

Ustalenie dodatkowej płatności w wysokości 1 EUR na kilogram wyprodukowanego mięsa prawdopodobnie również zostałoby uznane za niezbędne, jeżeli płatność ta odzwierciedla utratę zysku, jaką ponieśliby rolnicy, nie uzyskując takiej samej wielkości produkcji, jaką uzyskaliby w przypadku konwencjonalnego chowu świń.

Jak wyjaśniono w sekcji 5.4.2.3, nie ma potrzeby dokonywania oceny zasięgu rynkowego ograniczenia.

Przykład 3: Grupa trzech spółdzielni mleczarskich opracowuje znak jakości serów. W systemie tym wymaga się od producentów potwierdzenia, że mleko używane do produkcji ich sera jest wytwarzane wyłącznie metodami ekologicznymi. Warunkiem uzyskania znaku jakości jest, aby cała produkcja mleka w mleczarni odbywała się metodami ekologicznymi, co gwarantuje, że nie dochodzi do mieszania mleka ekologicznego z innymi rodzajami mleka (*ograniczenie dotyczące środków produkcji*). Ta metoda produkcji oznacza dodatkowe koszty dla producentów, a także zmniejsza ich konkurencyjność, ponieważ nie mogą oni już oferować do produkcji serów mleka wytwarzanego metodami konwencjonalnymi. Podobne metody produkcji istnieją już na rynku i są stosowane przez innych producentów. Popyt na sery ekologiczne na rynku jest wysoki, a konsumenci są skłonni zapłacić wyższą cenę za ten produkt, pod warunkiem że wyraźnie przedstawi się im korzyści wynikające ze zrównoważonego rozwoju.

Etap 1: Czy działanie indywidualne w równym stopniu gwarantuje osiągnięcie normy zrównoważonego rozwoju?

Rynek serów ekologicznych jest już dobrze rozwinięty, a niektórzy producenci osiągnęli już indywidualnie wyższe normy zrównoważonego rozwoju, niż przewiduje prawo. Spółdzielnie mogłyby również opracować normę

indywidualnie i zaspokoić rosnący popyt konsumentów na sery produkowane w sposób zrównoważony. Potrzeba współpracy nie wydaje się zatem niezbędna.

Przykład 4: W pewnych okresach każdego roku ilość niektórych dostępnych warzyw przekracza popyt. W efekcie marnuje się od 7 % do 15 % rocznych zbiorów szpinaku. Spółdzielnie próbują indywidualnie wdrażać różne strategie planowania lub przechowywania nadwyżek produkcji, ale nie udaje im się utrzymać strat poniżej średniej wynoszącej 7 %. Próbują też suszyć szpinak i sprzedawać go, ale nie ma popytu konsumentów na taki produkt.

Aby ograniczyć to marnotrawstwo, grupa spółdzielni produkujących szpinak decyduje się na wymianę informacji o cotygodniowych dostawach szpinaku do klientów, aby móc dokładniej zaplanować podaż i popyt (*ograniczenie dotyczące wymiany informacji*). Spółdzielnie uzasadniają to twierdzeniem, że wprowadzą system rotacyjny, w którym poszczególne spółdzielnie będą co miesiąc zmniejszać wielkość produkcji o określony procent, aby dostosować ją do oczekiwanego popytu na szpinak w następnym miesiącu.

Etap 1:

Czy działanie indywidualne w równym stopniu gwarantuje osiągnięcie normy zrównoważonego rozwoju?

Potrzeba współpracy wydaje się niezbędna, ponieważ indywidualne działania podejmowane w celu rozwiązania problemu marnowania żywności nie przyniosły rezultatów.

Niezbędność postanowień porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju

Jeśli chodzi o niezbędność tego typu porozumienia w porównaniu z innymi rodzajami porozumień w sprawie zrównoważonego rozwoju, spółdzielnie produkujące szpinak dążą do osiągnięcia normy za pomocą wymiany informacji dotyczących podaży i popytu. Alternatywą mogłoby być uzgodnienie ilości, tzn. każda spółdzielnia produkowałaby mniej. To jednak nie rozwiązałoby problemu, ponieważ trudno byłoby z całą pewnością przewidzieć, o ile spółdzielnia powinna zmniejszyć swoją produkcję. Ponadto nadal występowałyby okresy, w których popyt byłby większy, a więc spółdzielnie nie byłyby w stanie zrealizować zamówień klientów. Ponadto porozumienie dotyczące wielkości produkcji miałoby charakter bardziej ograniczający niż porozumienie dotyczące wymiany informacji.

Porozumienie dotyczące wymiany informacji rozwiązuje ten problem, ponieważ zapewnia wymianę regularnych informacji o stanie rynku, i umożliwia mniej lub bardziej precyzyjne dostosowanie podaży w kolejnym miesiącu. Wydaje się zatem, że jest ono racjonalnie konieczne do osiągnięcia normy w zakresie ograniczenia marnotrawienia żywności.

Etap 2: Niezbędność charakteru i intensywności ograniczenia

Jeśli chodzi o niezbędność ograniczenia konkurencji, które wynika z porozumienia, wymiana informacji na temat takiego parametru jak wielkość tygodniowych dostaw do klientów stanowi istotne ograniczenie konkurencji. Mniej ograniczającą i realistyczną alternatywą mogłoby być udostępnianie zagregowanych informacji co miesiąc, a nie co tydzień. Ze względu na rzadsze agregowanie i zestawianie danych, nie byłoby możliwe zidentyfikowanie sprzedaży dokonywanej przez poszczególne spółdzielnie na rzecz poszczególnych klientów. Producenci nadal dysponowałiby wiedzą na temat popytu rynkowego na szpinak w poprzednim miesiącu, dzięki czemu mogliby dostosować wielkość produkcji w następnym miesiącu.

W rezultacie porozumienie to nie spełniłoby kryterium niezbędności na drugim etapie oceny.

6 ZAKRES CZASOWY ART. 210A

6.1 Porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju zawarte przed publikacją wytycznych

- (120) Art. 210a wszedł w życie 8 grudnia 2021 r. Porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju zawarte przed tą datą mogą być objęte art. 210a po jego wejściu w życie. W okresie poprzedzającym wejście w życie art. 210a porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju nie mogą być objęte art. 210a i podlegają obowiązującym w danym czasie regułom konkurencji.
- (121) Wszelkie porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju zawarte w okresie między wejściem w życie art. 210a (8 grudnia 2021 r.) a publikacją niniejszych wytycznych powinny zostać niezwłocznie dostosowane do art. 210a i art. 101 TFUE od dnia publikacji wytycznych.

Przykład: Kilku producentów zawiera porozumienie przed publikacją wytycznych. Zobowiązują się do zaprzestania stosowania dozwolonego herbicydu, który jest często wykrywany w wodzie pitnej. Aby sfinansować przejście na bardziej zrównoważoną metodę produkcji, uzgadniają oni tymczasowe ustalenie cen na poziomie 0,50 EUR za kilogram produktu.

Po opublikowaniu wytycznych dla stron staje się jasne, że do osiągnięcia normy wystarczyłaby podwyżka cen; porozumienie to nie spełnia zatem kryterium niezbędności na drugim etapie oceny. W związku z tym strony powinny zaktualizować porozumienie w celu zapewnienia jego zgodności z art. 210a, zastępując z chwilą wydania wytycznych ustalenie cen podwyżką cen.

6.2 Siła wyższa

- (122) Jeżeli niektóre warunki porozumienia, które mają zasadnicze znaczenie dla możliwości zastosowania art. 210a, czasowo nie są spełniane z powodu siły wyższej, porozumienie może nadal przez pewien czas być objęte wyłączeniem, pod warunkiem że: (i) strony niezwłocznie podejmują wszelkie niezbędne działania w celu ponownego spełnienia danego warunku oraz (ii) spełnione są pozostałe wymogi wyłączenia.

- (123) Siła wyższa nie ogranicza się do bezwzględnej niemożliwości, ale musi być rozumiana jako nadzwyczajne okoliczności, pozostające poza kontrolą producenta lub podmiotu gospodarczego. Jej skutków, mimo zachowania należytej staranności, nie można by uniknąć inaczej niż kosztem nadmiernego poświęcenia²⁵. Może to być na przykład nieoczekiwana powódź terenu lub pożar w pomieszczeniach magazynowych.

6.3 Okres przejściowy

- (124) Porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju może pozostać objęte wyłączeniem przez pewien okres po jego zawarciu, a przed faktycznym rozpoczęciem zrównoważonej działalności.
- (125) Może to mieć miejsce jedynie w przypadku, gdy do wdrożenia zrównoważonej działalności konieczne są określone ramy czasowe, a także pod warunkiem, że ograniczenie konkurencji w tym okresie przejściowym jest niezbędne. Oznacza to, że prawdopodobieństwo podjęcia zrównoważonej działalności jest mniejsze, jeśli w tym okresie nie stosuje się ograniczenia konkurencji.

Przykład: Kilku producentów rolnych zawiera w styczniu 2023 r. porozumienie o zmianie metody produkcji w celu zaprzestania stosowania dozwolonego herbicydu zanieczyszczającego środowisko. Ponieważ zmiana metody produkcji wymaga czasu, wprowadzenie na rynek ostatecznego, mniej zanieczyszczającego środowisko produktu ma nastąpić we wrześniu 2023 r. Producenci zgadzają się stosować od stycznia 2023 r. wyższą cenę za produkt wytwarzany z wykorzystaniem problematycznego herbicydu, aby sfinansować inwestycje niezbędne do przejścia na nową metodę produkcji.

Wyższa cena może być stosowana od stycznia 2023 r., jeżeli producenci nie są w stanie pokryć kosztów inwestycji przy ustanowieniu wyższej ceny dopiero we wrześniu 2023 r. (po wprowadzeniu produktu alternatywnego). Powodem tego jest fakt, że w przeciwnym razie nie zdecydowaliby się na podjęcie zrównoważonej inicjatywy. Jeżeli jednak strony są w stanie pokryć koszty inwestycji przy ustanowieniu wyższej ceny dopiero we wrześniu 2023 r., to zastosowanie tej wyższej ceny przed tą datą nie jest niezbędne.

6.4 Nieosiągnięcie normy

- (126) W przypadku braku siły wyższej, jeżeli strony nie osiągną normy zrównoważonego rozwoju, nie mogą nadal korzystać z wyłączenia.
- (127) Nieosiągnięcie normy może mieć miejsce na przykład wtedy, gdy stronom nie uda się osiągnąć normy w zaplanowanym czasie. Mogłoby się to również zdarzyć w sytuacji, gdy z powodu początkowego błędu w obliczeniach zastosowanie normy stanowiłoby dla stron koszt, którego nie byłyby w stanie ponieść. Może się również zdarzyć, że wdrożenie normy nie jest możliwe w praktyce z powodu

²⁵ Więcej informacji na temat siły wyższej – zob. (odpowiednio) zawiadomienie Komisji w sprawie „siły wyższej” w europejskim prawie rolnym, C(88) 1696.

czynnika, który nie stanowi siły wyższej, takiego jak nieoczekiwane trudności ekonomiczne stron lub niedobór istotnych środków produkcji.

- (128) W takich przypadkach strony nie mogą nadal korzystać z wyłączenia i powinny zaprzestać stosowania ograniczenia konkurencji. Wyłączenie pozostaje ważne do momentu, w którym osiągnięcie normy nie jest już możliwe. Jeżeli natychmiastowe wycofanie się z porozumienia ma znaczące konsekwencje ekonomiczne dla stron, mogą one nadal stosować je przez niezbędny okres przejściowy, stosując się do przepisów opisanych w sekcji 6.5 dotyczących bieżącego i ciągłego przeglądu kryterium niezbędności.
- (129) Strony mogą zdecydować się na obniżenie poziomu ambicji, do którego dążą przez stosowanie normy. W takim przypadku powinny one dostosować poziom ograniczenia lub zmodyfikować rodzaj ograniczenia, zgodnie z wymogami kryterium niezbędności.

Przykład: Dwóch producentów uzgodniło, że wspólnie zainwestują w badania i rozwój dotyczące opracowania nowej metody produkcji, która może mieć bardziej zrównoważony charakter. Oznacza to konieczność ustalenia cen w celu sfinansowania tej nowej inwestycji. Ponieważ po zawarciu porozumienia zaczął się kryzys gospodarczy, strony nie są już w stanie finansować badań i decydują się na przerwanie inwestycji badawczej.

W związku z tym, że strony nie wdrożyły normy (z przyczyny niezwiązanej z siłą wyższą), nie mogą nadal stosować ograniczenia konkurencji, czyli ustalania cen.

6.5 Bieżący i ciągły przegląd kryterium niezbędności

6.5.1 W jakich przypadkach kryterium niezbędności może przestać być spełnione?

- (130) Spełnienie kryterium niezbędności, o której mowa w art. 210a, na początkowym etapie procesu nie gwarantuje, że kryterium to będzie spełnione również na późniejszych etapach, w szczególności w przypadku istotnych zmian w kontekście gospodarczym i prawnym, w którym funkcjonuje porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju. Dlatego strony muszą stale sprawdzać, czy kryterium jest spełnione przez cały okres realizacji porozumienia.
- (131) W przypadku gdy porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju lub zawarte w nim ograniczenia konkurencji przestają być niezbędne, art. 210a przestaje mieć zastosowanie. Ograniczenia konkurencji, które strony nadal stosują po tym momencie, nie wchodzą już w zakres art. 210a.
- (132) Przykładem zmiany istotnych okoliczności, powodującej konieczność ponownej oceny niezbędności porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju lub ograniczenia, jest zmiana kosztów opracowania lub wdrożenia porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju lub normy zrównoważonego rozwoju. W wyniku zmian kosztów niezbędność porozumienia lub konkretnych

ograniczeń konkurencji ustalonych pierwotnie przez uczestników może być podważona.

Przykład: Producenci i sprzedawcy detaliczni zawierają porozumienie w sprawie uprawy nowego gatunku kukurydzy, który jest bardziej odporny na szkodniki, a więc wymaga stosowania mniejszej ilości pestycydów niż kukurydza uprawiana w sposób konwencjonalny. Materiał siewny do nowej uprawy jest jednak droższy (6 EUR za kg). Sprzedawcy detaliczni uzgadniają, że będą finansować zakup droższego materiału siewnego przez ustalenie podwyżki cen za uprawianą kukurydzę. Na późniejszych etapach wdrażania porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju koszt materiału siewnego spada do 1 EUR za kg, ponieważ uprawa staje się bardziej rozpowszechniona i na rynku pojawia się więcej materiału siewnego.

Ta zmiana ceny materiału siewnego, który stanowi środek produkcji kukurydzy, oznacza, że strony muszą ponownie ocenić, ile powinna wynosić podwyżka cen i czy w ogóle konieczne jest wspieranie porozumienia przez sprzedawców detalicznych za pomocą takiej podwyżki.

- (133) Inną zmianą wymagającą ponownej oceny niezbędności ograniczenia byłaby interwencja regulacyjna zwiększająca poziom ambicji dotychczas obowiązującej normy zrównoważonego rozwoju na danym obszarze. W takim przypadku należy ponownie ocenić niezbędność porozumienia lub zawartych w nim ograniczeń, ponieważ początkowo zdecydowano o nich na podstawie innych obowiązujących ram prawnych. Gdy przepisy bezwzględnie obowiązujące narzucają wyższą normę, może zaistnieć konieczność zmiany porozumienia lub ograniczeń, aby odpowiednio dostosować obecnie niższy poziom ambicji pierwotnego porozumienia. Potrzeba współpracy może już nie być niezbędna i bardziej odpowiednie może być inne ograniczenie w zakresie „charakteru” lub „intensywności”. W niektórych przypadkach ponowna ocena może doprowadzić strony do wniosku, że ograniczenie konkurencji nie jest już niezbędne.

Przykład: Producenci, przetwórcy i sprzedawcy detaliczni uzgadniają, że będą płacić określoną wyższą cenę za chów zwierząt bez użycia klatek. Zgodnie z prawem każde zwierzę musi mieć zapewnioną powierzchnię co najmniej 0,2 m². Po pewnym czasie obowiązujące przepisy zostają zmienione i nakładają nowy wymóg zapewnienia 0,5 m² powierzchni.

Norma zrównoważonego rozwoju nakładająca wymóg prowadzenia „chovu wolnowybiegowego” zwierząt może nadal uzasadniać stosowanie podwyższonej ceny. Ponieważ jednak w przepisach podniesiono normę obowiązkową, należy ponownie ocenić poziom podwyżki cen, co w niektórych przypadkach może prowadzić do obniżenia ceny.

- (134) Innym przykładem jest sytuacja, gdy strony chcą zmienić normę zrównoważonego rozwoju, której osiągnięcie jest celem porozumienia. Strony mogą chcieć ustanowić normę zrównoważonego rozwoju, która nadal będzie wyższa niż obowiązujące przepisy Unii lub przepisy krajowe, ale mniej ambitna

niż pierwotnie ustalona norma zrównoważonego rozwoju. W takim przypadku samo porozumienie lub wprowadzone początkowo ograniczenia mogą nie być już niezbędne do osiągnięcia nowo ustanowionej normy. W związku z tym uzasadnione może być odpowiednie dostosowanie porozumienia lub ograniczeń.

- (135) Istotną zmianę okoliczności może stanowić również pozytywny odbiór produktu objętego porozumieniem przez konsumenta i jego znajomość. Popyt na zrównoważony produkt może wzrosnąć dzięki porozumieniu w sprawie zrównoważonego rozwoju lub z powodu innych czynników (np. kampania na rzecz ekologii zwiększa świadomość konsumentów). W rezultacie cały rynek lub jego duża część może mieć silną motywację do przejścia na zrównoważoną metodę produkcji lub obrotu tym produktem. Jeżeli brak popytu ze strony konsumentów był jedną z głównych kwestii uzasadniających potrzebę współpracy lub wprowadzenia określonego ograniczenia konkurencji, strony powinny ponownie ocenić niezbędność takiego porozumienia lub ograniczenia.

Przykład: W poprzednim przykładzie konsumenci mogą wyrażać zainteresowanie warunkami chowu zwierząt. Mogą domagać się poprawy dobrostanu zwierząt, np. wprowadzenia chowu wolnowybiegowego, i w takim przypadku być gotowi płacić więcej za produkt. Ponieważ producenci mogą wykorzystać nowo powstały popyt, płacona im wyższa cena może nie być już niezbędna, ponieważ chów wolnowybiegowy może być opłacalny bez potrzeby rekompensaty finansowej.

- (136) Innowacje w procesach produkcji lub dystrybucji mogą również wymagać ponownej oceny niezbędności przewidzianego w porozumieniu ograniczenia. Może to mieć miejsce w przypadku, gdy porozumienie było konieczne do wspólnego opracowania określonego produktu lub procesu lub do wspólnego wprowadzenia określonego produktu do obrotu, ale po pewnym czasie i po dokonanych inwestycjach strony byłyby w stanie produkować i wprowadzać do obrotu towary bez konieczności współpracy.

Przykład: Porozumienie między organizacją producentów a wytwórcami umożliwia wytwórcom inwestowanie w technologię sztucznej inteligencji, która zapewnia wczesne wykrywanie chorób u roślin, co prowadzi do zwiększenia plonów. Wytwórcy zgadzają się na zakup technologii dla producentów, jak również na pokrycie kosztów eksploatacji technologii przez zastosowanie ceny minimalnej. W zamian za to zgodnie z porozumieniem członkowie organizacji producentów są zobowiązani do udzielenia licencji na tę technologię, tak aby zapewnić wystarczającą liczbę licencjobiorców (a tym samym wystarczające wpływy z opłat licencyjnych), żeby pokryć koszty inwestycji.

Po przetestowaniu technologii i uzyskaniu wyższych plonów producenci będą musieli ponownie ocenić niezbędność podwyżki cen. Ponieważ teraz ich produkcja wzrosła, być może będą w stanie samodzielnie pokryć koszty eksploatacji technologii.

6.5.2 *Jakie są możliwości stron w przypadku stwierdzenia, że ograniczenia nie są już niezbędne?*

6.5.2.1 Możliwość 1: zmiana porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju

- (137) W przypadku gdy porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju przestaje być niezbędne, jedną z możliwości, jaką mają strony tego porozumienia, jest jego zmiana. Na przykład, jeśli okaże się, że uzgodniona norma zrównoważonego rozwoju nie jest już możliwa do osiągnięcia, strony mogą porozumieć się co do osiągnięcia innej normy zrównoważonego rozwoju, która nadal będzie wyższa niż przewidziana w prawie Unii lub prawie krajowym. W przypadku gdy dany rodzaj porozumienia nie jest już niezbędny do osiągnięcia normy zrównoważonego rozwoju, strony mogą przyjąć taki rodzaj porozumienia, który jest niezbędny. Podobnie, jeśli okaże się, że konkretne ograniczenia nałożone w porozumieniu przestają być niezbędne do osiągnięcia normy zrównoważonego rozwoju, strony mogą je zmienić, tak aby stały się one niezbędne, lub po prostu całkowicie je znieść.

6.5.2.2 Możliwość 2: rozwiązanie porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju

- (138) Jeżeli strony nie są w stanie lub nie chcą zmienić swojego porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju, tak aby nadal spełniało ono wymogi określone w art. 210a, powinny rozwiązać porozumienie, gdy tylko przestanie ono być niezbędne.
- (139) Jeżeli jednak strony dokonały inwestycji w oparciu o istniejące ograniczenia konkurencji, które były niezbędne do osiągnięcia normy zrównoważonego rozwoju w chwili ich dokonania, w art. 210a nie zabrania się im odzyskania wszystkich kosztów, które poniosły przy opracowywaniu lub wdrażaniu danej normy zrównoważonego rozwoju. W związku z tym porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju nadal może być objęte wyłączeniem przewidzianym w art. 210a przez okres niezbędny do rozwiązania porozumienia i odzyskania kosztów inwestycji. Nie miałoby to jednak miejsca w przypadku, gdyby porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju przestało być niezbędne z powodu zmiany regulacyjnej ustanawiającej obowiązkową normę unijną lub krajową równą normie określonej w porozumieniu lub wyższą od niej, a wejście w życie normy obowiązkowej było możliwe do przewidzenia w chwili zawarcia porozumienia (lub gdy między przyjęciem tej regulacji a jej wejściem w życie upłynął wystarczający czas).

Przykład: Lokalni rolnicy zajmujący się chowem kurcząt wspólnie zgadzają się zapewnić kurczętom większą przestrzeń do życia. Aby ograniczyć koszty takiej zmiany, rolnicy zawierają porozumienie z nabywcami, na mocy którego nabywcy kupują mięso z kurcząt po ustalonej wyższej cenie, aby pokryć koszty dodatkowe związane z nową normą zrównoważonego rozwoju. Porozumienie zostaje podpisane w marcu 2024 r., z rocznym okresem wypowiedzenia w przypadkach jednostronnego rozwiązania. W czerwcu 2024 r. zostają przyjęte nowe przepisy lokalne, które zaczną obowiązywać od grudnia 2024 r. Nałożono w nich wymóg, aby w ramach całej produkcji rolnej w tym regionie

przeznaczono dla zwierząt dokładnie tyle samo przestrzeni, ile przewidziano w porozumieniu.

Jako że od grudnia 2024 r. zapewnienie minimalnej przestrzeni będzie zobowiązaniem prawnym, teoretycznie porozumienie rolników nie może nadal być objęte wyłączeniem określonym w art. 210a, ponieważ ograniczenie konkurencji nie jest już niezbędne. Rozwiązanie porozumienia z nabywcami przed upływem okresu wypowiedzenia może mieć jednak poważne konsekwencje finansowe dla stron, które działały w dobrej wierze, ponieważ w chwili zawarcia porozumienia nie można było przewidzieć rozpoczęcia stosowania wspomnianych przepisów. Porozumienie może zatem nadal być objęte wyłączeniem aż do zakończenia okresu wypowiedzenia, tj. do czerwca 2025 r. w tym przykładzie.

7 SYSTEM WYDAWANIA OPINII NA PODSTAWIE ART. 210A

7.1 Wnioskodawcy

- (140) Zgodnie z art. 210a ust. 6 od 8 grudnia 2023 r. producenci lub zrzeszenia producentów mogą zwrócić się do Komisji z wnioskiem o wydanie opinii na temat zgodności ich porozumień w sprawie zrównoważonego rozwoju z art. 210a. Strony porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju, które nie są producentami, mogą przyłączyć się do wniosku. Organizacje międzybranżowe mogą składać wnioski o wydanie opinii na podstawie art. 210a ust. 6, pod warunkiem że co najmniej jeden producent będący członkiem jest stroną porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju.
- (141) Producenci lub zrzeszenia producentów mogą zwrócić się z wnioskiem o wydanie opinii w dowolnym momencie po zawarciu porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju, w tym przed jego realizacją.
- (142) Wniosek należy złożyć do {do ustalenia}. Ewentualnie wniosek można przesłać na następujący adres: {Commission européenne / Europese Commissie}.

7.2 Treść wniosku

- (143) Nie ma standardowego formularza wniosku o wydanie opinii na podstawie art. 210a ust. 6.
- (144) Aby jednak wniosek mógł zostać oceniony, powinien zawierać:
 - (a) dane dotyczące tożsamości wszystkich stron porozumienia, w tym, w stosownych przypadkach, ich numer identyfikacyjny;
 - (b) pojedynczy punkt kontaktowy (w tym imię i nazwisko lub nazwę, adres e-mail lub adres pocztowy) do celów wszelkiej komunikacji z Komisją;

- (c) kopię każdego dokumentu określającego warunki porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju lub, jeśli jest to porozumienie ustne – szczegółowe pisemne objaśnienie porozumienia (w tym zasięg rynkowy porozumienia, jeśli jest dostępny, okres obowiązywania porozumienia oraz nałożone ograniczenia konkurencji);
- (d) opis celów w zakresie zrównoważonego rozwoju, które mają być osiągnięte;
- (e) objaśnienie normy zrównoważonego rozwoju przyjętej w ramach porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju oraz odniesienie do istniejących norm obowiązkowych, w tym wyjaśnienia i dowody wykazujące, dlaczego norma zrównoważonego rozwoju jest wyższa niż norma przewidziana w prawie Unii lub prawie krajowym;
- (f) szczegółowe wyjaśnienie spełnienia każdego z warunków określonych w art. 210a ust. 1, 3 i 7;
- (g) informacje na temat postępowań toczących się przed sądem krajowym lub krajowym organem ochrony konkurencji w sprawie zgodności porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju, którego dotyczy wniosek, z art. 210a lub art. 101 TFUE;
- (h) wszelkie odniesienia i źródła, w tym strony internetowe, na których wnioskodawca udostępnił publicznie warunki porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju lub jego części;
- (i) wszelkie inne informacje lub dokumenty istotne przy ocenie porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju.

7.3 Ocena Komisji i treść opinii

- (145) Komisja oceni wniosek na podstawie przekazanych informacji. Może również zwrócić się do wnioskodawcy o udzielenie dodatkowych informacji niezbędnych do oceny wniosku.
- (146) Komisja może udostępnić przedłożone jej informacje odpowiednio krajowym organom lub ministerstwom ds. konkurencji i rolnictwa, pod warunkiem że te organy i ministerstwa podlegają obowiązkowi wykorzystania tych informacji wyłącznie do celów, w których zostały pozyskane przez Komisję. Komisja może również zwrócić się do wspomnianych organów i ministerstw o przekazanie uwag.
- (147) Wnioskodawca może w każdej chwili wycofać swój wniosek. Komisja może jednak zatrzymać wszelkie informacje przekazane w kontekście wniosku o wydanie opinii na podstawie art. 210a ust. 6 i może je wykorzystać w każdym postępowaniu mającym na celu egzekwowanie przepisów określonych w art. 210a lub art. 101 TFUE.
- (148) W opinii zostanie stwierdzone, czy porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju jest zgodne z art. 210a, i przedstawione zostanie uzasadnienie tego stwierdzenia.

- (149) Komisja powiadomi o opinii pojedynczy punkt kontaktowy.
- (150) Stwierdzenie w opinii, że porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju nie jest zgodne z art. 210a, nie przesądza o tym, czy porozumienie na rzecz zrównoważonego rozwoju jest zgodne z art. 101 TFUE lub innymi przepisami prawa UE.
- (151) W stosownych przypadkach Komisja może stwierdzić, że opinia jest ważna tylko przez pewien okres lub że opinia opiera się na istnieniu lub braku pewnych okoliczności faktycznych.
- (152) Opinia zostanie opublikowana na stronie internetowej Komisji, z uwzględnieniem uzasadnionego interesu wnioskodawcy lub wnioskodawców w zakresie ochrony ich tajemnic handlowych. Przed opublikowaniem opinii Komisja uzgodni z wnioskodawcą lub wnioskodawcami wersję nieopatrzoną klauzulą poufności.

7.4 Termin na wydanie opinii

- (153) Komisja prześle wnioskodawcy lub wnioskodawcom opinię w terminie czterech miesięcy od otrzymania kompletnego wniosku, tj. po otrzymaniu wszystkich informacji niezbędnych do oceny wniosku. Bieg tego terminu rozpoczyna się następnego dnia po otrzymaniu kompletnego wniosku.

7.5 Zmiana okoliczności po przyjęciu opinii

- (154) Komisja wyda opinię na podstawie informacji dostarczonych przez wnioskodawcę.
- (155) W art. 210a ust. 6 przewidziano, że jeżeli Komisja uzna w dowolnym momencie po wydaniu opinii, że warunki, o których mowa w art. 210a ust. 1, 3 i 7, nie są już spełnione, musi stwierdzić, że od tej chwili zastosowanie do danego porozumienia musi mieć art. 101 ust. 1 TFUE, i odpowiednio poinformować producentów. Komisja może dokonać takiego ustalenia z własnej inicjatywy lub na wniosek państwa członkowskiego.
- (156) Jeżeli Komisja ma powody przypuszczać, że wnioskodawca przedstawił nieprawidłowe informacje, może zwrócić się do niego o udzielenie dodatkowych informacji.
- (157) Po wejściu w życie przepisów unijnych lub krajowych Komisja może mieć powody, aby uznać, że norma zrównoważonego rozwoju, której osiągnięcie jest celem porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju, nie jest już wyższa niż norma przewidziana w prawie Unii lub prawie krajowym. Komisja może wówczas zwrócić się do wnioskodawcy o wykazanie, że norma, której osiągnięcie jest celem porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju, jest faktycznie wyższa niż norma przewidziana w prawie Unii lub prawie krajowym. Jeżeli wnioskodawca tego nie wykaże, Komisja może poinformować go, że opinia nie jest już ważna, i opublikować ustalenia na swojej stronie internetowej.

7.6 Skutki opinii

- (158) Zgodnie z art. 288 akapit piąty TFUE opinie nie mają wiążącej mocy prawnej. Mają one natomiast pomóc podmiotom gospodarczym w przeprowadzeniu samooceny. Krajowe organy ochrony konkurencji i sądy krajowe mogą jednak uwzględniać opinie wydane przez Komisję, jeżeli uznają to za stosowne w kontekście danej sprawy.
- (159) Opinia nie może przesądzać o ocenie tej samej kwestii przez Trybunał Sprawiedliwości, sądy lub krajowe organy ochrony konkurencji.
- (160) Jeżeli porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju stanowi podstawę faktyczną opinii, Komisja może następnie przeprowadzić ocenę tego samego porozumienia w ramach procedury na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1/2003²⁶. W takim przypadku Komisja uwzględni swoją wcześniejszą opinię, z zastrzeżeniem w szczególności: (i) zmian stanu faktycznego; (ii) wszelkich nowych aspektów odkrytych przez Komisję lub podniesionych w skardze; (iii) zmian w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości lub (iv) szerszych zmian w polityce Komisji i rozwoju sytuacji na danych rynkach.

8 INTERWENCJA *EX POST* KOMISJI I KRAJOWYCH ORGANÓW OCHRONY KONKURENCJI NA PODSTAWIE ART. 210A UST. 7

- (161) W art. 210a ust. 7 ustanowiono mechanizm zabezpieczający, za pomocą którego krajowy organ ochrony konkurencji albo Komisja („odpowiedni organ ochrony konkurencji”) może po zawarciu lub realizacji porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju podjąć decyzję o jego zmianie, zakończeniu lub uniemożliwieniu jego realizacji. Decyzja taka może być niezbędna, aby zapobiec wykluczeniu konkurencji na rynku lub gdy zagrożone są cele WPR określone w art. 39 TFUE.

8.1 Zagrożenie celów WPR

- (162) Zgodnie z art. 42 TFUE reguły konkurencji mają zastosowanie do produkcji rolnej i handlu produktami rolnymi jedynie w zakresie ustalonym przez współprawodawców na podstawie art. 43 ust. 2 TFUE, z uwzględnieniem pięciu celów WPR określonych w art. 39 TFUE²⁷.

²⁶ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie wprowadzenia w życie reguł konkurencji ustanowionych w art. 81 i 82 Traktatu (Dz.U. L 1 z 4.1.2003, s. 1).

²⁷ Są to następujące cele:

- a) zwiększenie wydajności rolnictwa przez wspieranie postępu technicznego, racjonalny rozwój produkcji rolnej, jak również optymalne wykorzystanie czynników produkcji, zwłaszcza siły roboczej;
- b) zapewnienie w ten sposób odpowiedniego poziomu życia ludności wiejskiej, zwłaszcza przez podniesienie indywidualnego dochodu osób pracujących w rolnictwie;
- c) stabilizacja rynków;
- d) zagwarantowanie bezpieczeństwa dostaw;
- e) zapewnienie rozsądnych cen w dostawach dla konsumentów.

- (163) Na tej podstawie w art. 210a ust. 7 upoważniono organy ochrony konkurencji do interwencji w przypadku, gdy zawarte lub realizowane porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju zagraża pięciu celom określonym w art. 39 TFUE. W przypadku takiej interwencji odpowiedni organ ochrony konkurencji musi rozważyć wpływ porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju na wszystkie pięć celów. W niektórych przypadkach wystarczy, że jeden z pięciu celów będzie zagrożony, aby uznać, że cele określone w art. 39 TFUE są zagrożone w rozumieniu art. 210a ust. 7. W przypadkach, w których porozumienie może mieć negatywny wpływ na niektóre cele, ale pozytywny na pozostałe, konieczne będzie jednak pogodzenie tych pięciu celów²⁸.
- (164) Pierwszy cel określony w art. 39 TFUE, czyli zwiększenie wydajności rolnictwa, może być zagrożony w przypadkach, w których porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju osłabia zachęty dla stron do wprowadzania innowacji. Na przykład może to mieć miejsce, gdy w porozumieniu w sprawie zrównoważonego rozwoju ustanowiono normę zrównoważonego rozwoju, która ogranicza zachęty dla stron do inwestowania w nowe technologie, które mogłyby pomóc w osiągnięciu jeszcze wyższej normy zrównoważonego rozwoju, lub gdy porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju obejmuje tak dużą część rynku, że wpływa również na zachęty dla innych uczestników rynku do wprowadzania innowacji.
- (165) Drugi cel określony w art. 39 TFUE polega na zapewnieniu odpowiedniego poziomu życia rolników. Przy ustalaniu, czy cel ten może być zagrożony, odpowiedni organ ochrony konkurencji powinien ocenić, w jaki sposób porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju wpływa na poziom życia wszystkich rolników, a nie tylko tych, którzy są stronami porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju.

Przykład: Aby ograniczyć stosowanie pestycydów w większym stopniu niż przewidziano w prawie Unii lub prawie krajowym, trzech producentów kukurydzy (reprezentujących jedynie niewielką część liczby producentów na rynku) uzgodniło z producentem pasz, że przejdą na ekologiczne metody produkcji. Ponieważ doprowadzi to do zwiększenia ich kosztów, strony uzgodniły wspólnie, że trzech producentów kukurydzy ustali ceny na okres dwóch lat. Po roku realizacji porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju trzech producentów kukurydzy zdało sobie sprawę, że nie doszacowali stopnia, w jakim przejście na produkcję ekologiczną zwiększy ich koszty, oraz że podwyżka cen nie pokrywa dodatkowych kosztów. Trzech producentów kukurydzy zmniejszyło zatem swoje przychody, aby pokryć ten koszt, ponieważ nie mogły zwiększyć ustalonej ceny.

W tym przypadku zmniejszenie przychodów wynika jedynie z błędnego obliczenia dokonanego przez trzech producentów kukurydzy. Ponadto przypadek ten dotyczy jedynie ograniczonej liczby producentów. W związku

²⁸ Wyrok z dnia 14 maja 1997 r. w sprawach połączonych T-70/92 i T-71/92 Florimex i VGB/Komisja, ECLI:EU:T:1997:69, pkt 153, utrzymany w mocy w postępowaniu odwoławczym wyrokiem z dnia 30 marca 2000 r., C-265/97 P, ECLI:EU:C:2000:170.

z tym jest mało prawdopodobne, aby porozumienie to zagrażało celom określonym w art. 39 TFUE.

- (166) Ostatnie trzy cele określone w art. 39 TFUE dotyczą stabilizacji rynków, zagwarantowania bezpieczeństwa dostaw i zapewnienia rozsądnych cen w dostawach dla konsumentów. Cele te są często powiązane ze sobą.

Przykład: Kilku producentów zboża stanowiącego 80 % zboża produkowanego na danym obszarze geograficznym zgodziło się zaprzestać sprzedaży nasion poddanych działaniu określonego rodzaju pestycydu chemicznego w czasie niezbędnym do zmodyfikowania ich procesu produkcyjnego i wyprzedania istniejących zapasów zboża. Ponieważ producenci mają duży udział w produkcji nasion, spowoduje to niedobór środków produkcji dla przetwórców wykorzystujących zboże, a niestabilność ta z kolei doprowadzi do wzrostu cen chleba. Mogłoby to zagrazić realizacji celów związanych z zagwarantowaniem bezpieczeństwa dostaw i rozsądnych cen w dostawach dla konsumentów.

- (167) Próg dotyczący wspomnianego w art. 210a ust. 7 zagrożenia celów określonych w art. 39 TFUE powinien być wysoki. Uznawanie, że cele te są zagrożone, zawsze wtedy, gdy porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju ma choćby najmniejszy wpływ na jeden z tych celów, byłoby sprzeczne z duchem art. 210a i orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej dotyczącym konieczności pogodzenia tych pięciu celów WPR.
- (168) Ponadto cel, jakim jest zagwarantowanie bezpieczeństwa dostaw, różni się od samowystarczalności²⁹. Bezpieczeństwo dostaw odnosi się do bezpieczeństwa żywnościowego, co nie musi polegać na zapewnieniu jak największego zróżnicowania segmentów danej samej żywności. Jeżeli porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju prowadzi do zmniejszenia udziału w rynku mniej zrównoważonych segmentów tych samych produktów rolnych, niekoniecznie musi ono zagrażać realizacji celu dotyczącego zagwarantowania bezpieczeństwa dostaw. Podobnie cel zapewnienia „rozsądnych cen” nie powinien być rozumiany jako odnoszący się do możliwie najniższej ceny³⁰.
- (169) Zagrożenie celów określonych w art. 39 TFUE różni się również od wykluczenia konkurencji. W niektórych sytuacjach może dojść do wykluczenia konkurencji bez stwarzania zagrożenia dla realizacji celów określonych w art. 39 TFUE. Ponadto realizacja tych celów może być zagrożona, nawet jeśli konkurencja nie jest wykluczona.

²⁹ Wyrok z dnia 15 lipca 1963 r., Niemcy/Komisja, sprawa 34/62, ECLI:EU:C:1963:18.

³⁰ Wyrok z dnia 14 lipca 1994 r., Grecja/Rada, C-353/92, ECLI:EU:C:1994:295.

8.2 Wykluczenie konkurencji

- (170) W art. 210a ust. 7 umożliwiono krajowym organom ochrony konkurencji i Komisji interweniowanie również już po zawarciu lub realizacji porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju, w stosownych przypadkach, aby zapobiec wykluczeniu konkurencji.
- (171) Ocena przez odpowiedni organ ochrony konkurencji tego, czy porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju wyklucza konkurencję, różni się od oceny tego, czy porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju jest niezbędne do osiągnięcia normy zrównoważonego rozwoju. Oznacza to, że ograniczenie konkurencji określone w porozumieniu w sprawie zrównoważonego rozwoju może być niezbędne do osiągnięcia normy zrównoważonego rozwoju, ale nadal wykluczać konkurencję. Nie może być jednak tak, że każde ograniczenie konkurencji siłą rzeczy wyklucza konkurencję, ponieważ pozbawiałoby to wyłączenie, o którym mowa w art. 210a ust. 1, skuteczności. Z tego wynika, że wykluczenie konkurencji musi być na tyle poważne, aby przesłonić fakt, że porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju spełnia kryterium niezbędności zawarte w art. 210a ust. 1.
- (172) Jak wyjaśniono powyżej, pojęcie wykluczenia konkurencji różni się także od pojęcia zagrożenia celów określonych w art. 39 TFUE, w szczególności tych związanych z zapewnieniem rozsądnych cen i zagwarantowaniem bezpieczeństwa dostaw. W związku z tym próg dotyczący wykluczenia konkurencji powinien być wysoki, tak aby uniknąć nakładania się tych dwóch odrębnych podstaw do interwencji *ex post*.
- (173) Do wykluczenia konkurencji w rozumieniu art. 210a ust. 7 może dojść wówczas, gdy porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju prowadzi do wykluczenia konkurencyjnych produktów, które mogłyby zaspokoić znaczną część popytu zgłaszanego przez konsumentów. Dotyczy to produktów, które spełniają wyższe normy zrównoważonego rozwoju niż te określone w porozumieniu, lub produktów, które nie spełniają tak wysokich norm zrównoważonego rozwoju (niezależnie od tego, czy ograniczenie dotyczy towarów dostarczanych przez strony porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju czy przez osoby trzecie).
- (174) Taka sytuacja może mieć miejsce na przykład, gdy w ramach porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju uniemożliwiono wprowadzenie alternatywnych produktów, które spełniają wyższe normy zrównoważonego rozwoju niż te ustanowione w porozumieniu w sprawie zrównoważonego rozwoju i na które istnieje znaczny popyt wśród konsumentów.
- (175) Do wykluczenia konkurencji w rozumieniu art. 210a ust. 7 może dojść również wtedy, gdy z porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju wyłączone są produkty spożywcze o niższym standardzie niż te, które zostały określone w porozumieniu w sprawie zrównoważonego rozwoju, ale które spełniają obowiązkowe normy żywnościowe i na które istnieje znaczny popyt wśród konsumentów.
- (176) Fakt, że produkty spełniające niższe normy zrównoważonego rozwoju są wycofywane z rynku, nie oznacza jednak wykluczenia konkurencji w rozumieniu

art. 210a ust. 7, jeżeli produkty te zostały wycofane, ponieważ konsumenci zgłaszają coraz większy popyt na bardziej zrównoważone produkty. W związku z tym konieczne jest przeprowadzenie oceny tego, czy wykluczenie konkurencji wynika z preferencji konsumentów dotyczących zrównoważonych produktów, lub tego, czy porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju doprowadziło do wycofania z obrotu produktu, na który istnieje znaczny, niezaspokojony popyt konsumpcyjny.

- (177) Co do zasady ryzyko wykluczenia konkurencji związane jest z poziomem koncentracji na rynku. To, czy konkurencja jest wykluczona, zależy również od stopnia konkurencji, jaki istniał przed zawarciem porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju. W przypadku gdy konkurencja była już osłabiona (np. z powodu stosunkowo niewielkiej liczby konkurentów lub występowania barier wejścia), nawet niewielkie ograniczenie konkurencji spowodowane porozumieniem w sprawie zrównoważonego rozwoju mogłoby skutkować jej wykluczeniem.
- (178) Czynnikiem decydującym o podjęciu interwencji na podstawie art. 210a ust. 7 będzie prawdopodobnie zasięg rynkowy porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju. Jeżeli łączny udział w rynku stron porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju nie przekracza 15 % w przypadku porozumień horyzontalnych i 30 % w przypadku porozumień wertykalnych, jest mało prawdopodobne, że porozumienie wykluczy konkurencję³¹.
- (179) Jeżeli łączny udział stron porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju w rynku przekracza wymienione powyżej progi, ocenę tego, czy porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju przyczynia się do wykluczenia konkurencji, należy przeprowadzić oddzielnie dla każdego przypadku, w zależności od stopnia, w jakim popyt konsumpcyjny pozostaje niezaspokojony. Sam fakt, że porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju obejmuje cały rynek, nie musi prowadzić do wykluczenia konkurencji.

Przykład 1: Producenci drobiu stanowiącego około 50 % rynku zgadzają się na zawarcie umowy sprzedaży w celu wspólnego zakupu wyższej jakości pasz dla drobiu. Dzięki oszczędnościom kosztów wynikającym ze wspólnego zakupu producentom udaje się utrzymać cenę paszy, która jest mniej więcej równa cenie paszy dla drobiu nieobjętego porozumieniem w sprawie zrównoważonego rozwoju. Zgadzają się również na wspólne sfinansowanie kampanii reklamowej mającej na celu podniesienie świadomości na temat tego, że lepiej karmiony drób jest lepszy dla zdrowia ludzi i dobrostanu zwierząt. W wyniku tej kampanii większość konsumentów zdecydowała się kupować lepiej karmiony drób. Ten wzrost popytu stanowi zachętę dla innych producentów do przystąpienia do porozumienia i zmiany metod produkcji. W szczególności wspólny zakup zachęca małych producentów do stosowania wyższej normy, ponieważ w przeciwnym razie nie mogliby oni pozwolić sobie na zakup paszy o wyższej jakości. W rezultacie producenci reprezentujący ponad 90 % całkowitej podaży przechodzą na bardziej zrównoważoną normę.

³¹ Aby uzyskać bardziej szczegółowe informacje dotyczące obliczania udziałów w rynku, zob. (odpowiednio) sekcja 4 obwieszczenia Komisji w sprawie definicji rynku właściwego do celów wspólnotowego prawa konkurencji.

Chociaż porozumienie przyczynia się do wycofania z obrotu praktycznie wszystkich kurcząt z mniej zrównoważonego chowu, prawdopodobnie nie doprowadzi to do podjęcia interwencji przez odpowiedni organ ochrony konkurencji. Art. 210a ust. 7 nie ma na celu zapobiegania porozumieniom, które są na tyle skuteczne w osiąganiu korzyści związanych ze zrównoważonym rozwojem, że większość konsumentów chce kupować produkty spełniające tę samą normę zrównoważonego rozwoju, a inne podmioty gospodarcze na rynku chcą przyjąć tę normę.

Przykład 2: Hodowcy indyków, odpowiadający za 60 % rynku, decydują się na poprawę warunków życia indyków, ustanawiając nowe normy w zakresie dobrostanu zwierząt, które wykraczają poza to, co przewidziano w obowiązującym prawie. Wymaga to zwiększenia przestrzeni do życia dla indyków oraz zainstalowania systemów wymiany powietrza i uzdatniania wody. Ponadto nowa norma zrównoważonego rozwoju obejmuje karmienie indyków wyłącznie produktami najwyższej jakości. Producenci zgadzają się na podwyższenie ceny w celu pokrycia swoich kosztów.

Po podwyżce cena jest o 150 % wyższa od ceny indyków z chowu mniej zrównoważonego. Wzrost ten jest niezbędny ze względu na znaczne dodatkowe koszty związane z nową normą. Wyższa cena indyków z chowu zrównoważonego spowodowała, że producenci indyków z chowu niezrównoważonego (stanowiących 40 % rynku) również podnieśli swoje ceny o 60 %.

Badania rynku pokazują, że w wyniku porozumienia od 15 do 20 % konsumentów indyków deklaruje, że nie jest już w stanie pozwolić sobie na indyki z chowu niezrównoważonego i w związku z tym przestało kupować indyki.

W rezultacie konsumenci, którzy byli skłonni zapłacić jedynie za tańszą i mniej zrównoważoną alternatywę, utracą dostęp do indyków, ponieważ wzrost cen o 150 % przekracza ich możliwości finansowe. Taka sytuacja prawdopodobnie doprowadzi do interwencji odpowiedniego organu ochrony konkurencji.

8.3 Aspekty proceduralne

- (180) Jeżeli porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju obejmuje tylko jedno państwo członkowskie, krajowy organ ochrony konkurencji tego państwa członkowskiego może podjąć decyzję na podstawie art. 210a ust. 7. Jeżeli porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju obejmuje co najmniej dwa państwa członkowskie, jedynie Komisja może podjąć decyzję na podstawie art. 210a ust. 7.
- (181) Przy ustalaniu, czy należy zastosować art. 210a ust. 7, Komisja będzie opierać się na własnym monitorowaniu rynku i uwagach przedstawionych przez każdą osobę fizyczną lub prawną. Każda osoba fizyczna lub prawna, która dysponuje informacjami na temat porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju, może powiadomić o tym Komisję lub odpowiedni krajowy organ ochrony konkurencji w ramach odpowiedniej procedury krajowej. W zgłoszeniu należy zawrzeć

informacje dotyczące treści porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju i stron umowy oraz uzasadnienie zarzutów. Komisja może zwrócić się do stron porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju o udzielenie dodatkowych niezbędnych informacji w terminie dwóch miesięcy od wszczęcia formalnego postępowania wyjaśniającego, uwzględniając poufność informacji handlowych.

(182) Jeżeli Komisja postanowi wszcząć postępowanie, zwykle wydaje ona decyzję w terminie sześciu miesięcy od dnia wszczęcia postępowania lub w terminie sześciu miesięcy od dnia otrzymania niezbędnych informacji. W okresie między wszczęciem postępowania a wydaniem decyzji strony mogą swobodnie kontynuować realizację porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju.

(183) Jeżeli Komisja stwierdzi, że konkurencja jest wykluczona lub że zagrożone są cele określone w art. 39 TFUE, może podjąć następujące środki:

(a) **Jeżeli porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju zostało zawarte, ale nie zostało jeszcze zrealizowane**, i jeżeli porozumienie to nie może zostać zmienione w celu spełnienia warunków wykluczenia zgodnie z art. 210a, Komisja może przyjąć decyzję nakazującą zaniechanie realizacji porozumienia.

(b) **Jeśli porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju zostało już zrealizowane**, Komisja może zdecydować, że w przyszłości strony powinny:

- zmienić porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju, w przypadku gdy zmiana porozumienia na rzecz zrównoważonego rozwoju byłaby wystarczająca, aby zaradzić wykluczeniu konkurencji lub zagrożeniu celów określonych w art. 39 TFUE;
- zaniechać realizacji porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju lub je rozwiązać, w przypadku gdy zmiana porozumienia na rzecz zrównoważonego rozwoju byłaby niewystarczająca, aby zaradzić wykluczeniu konkurencji lub zagrożeniu celów określonych w art. 39 TFUE.

(184) W wyniku podjęcia przez Komisję decyzji nakazującej zaniechanie realizacji porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju porozumienie to nie będzie już wyłączone z zakresu stosowania art. 101 ust. 1 TFUE. Jeżeli strony porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju nadal realizują porozumienie na rzecz zrównoważonego rozwoju po dacie wydania decyzji, w odniesieniu do realizacji porozumienia na rzecz zrównoważonego rozwoju po tej dacie można wszcząć postępowanie na podstawie art. 101 TFUE.

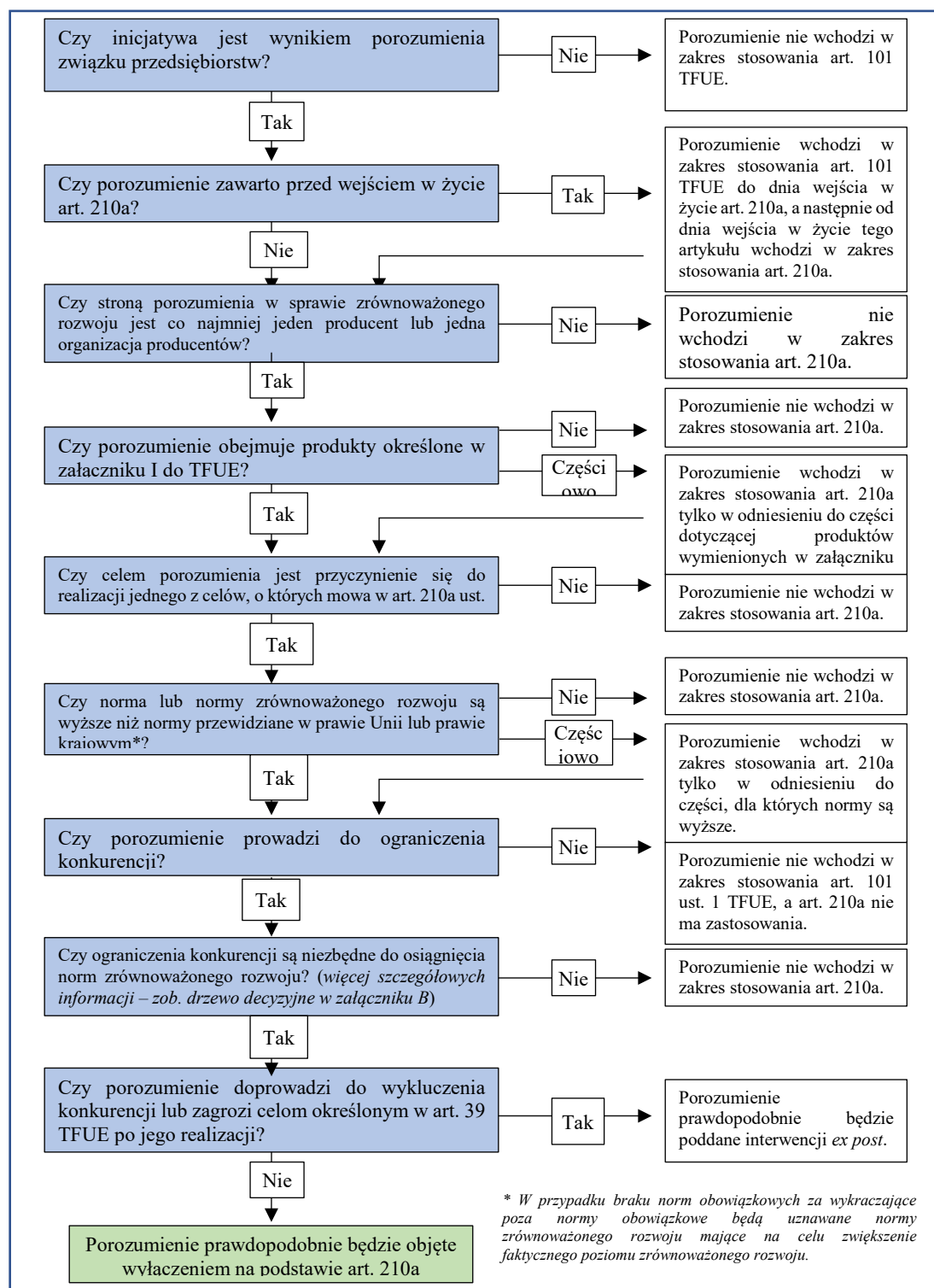
9 CIĘŻAR DOWODU DOTYCZĄCY SPEŁNIENIA WARUNKÓW OKREŚLONYCH W ART. 210A

(185) Jeżeli strony powołują się na wyłączenie określone w art. 210a ust. 1, to na nich spoczywa ciężar udowodnienia, że warunki zawarte w tym artykule zostały spełnione.

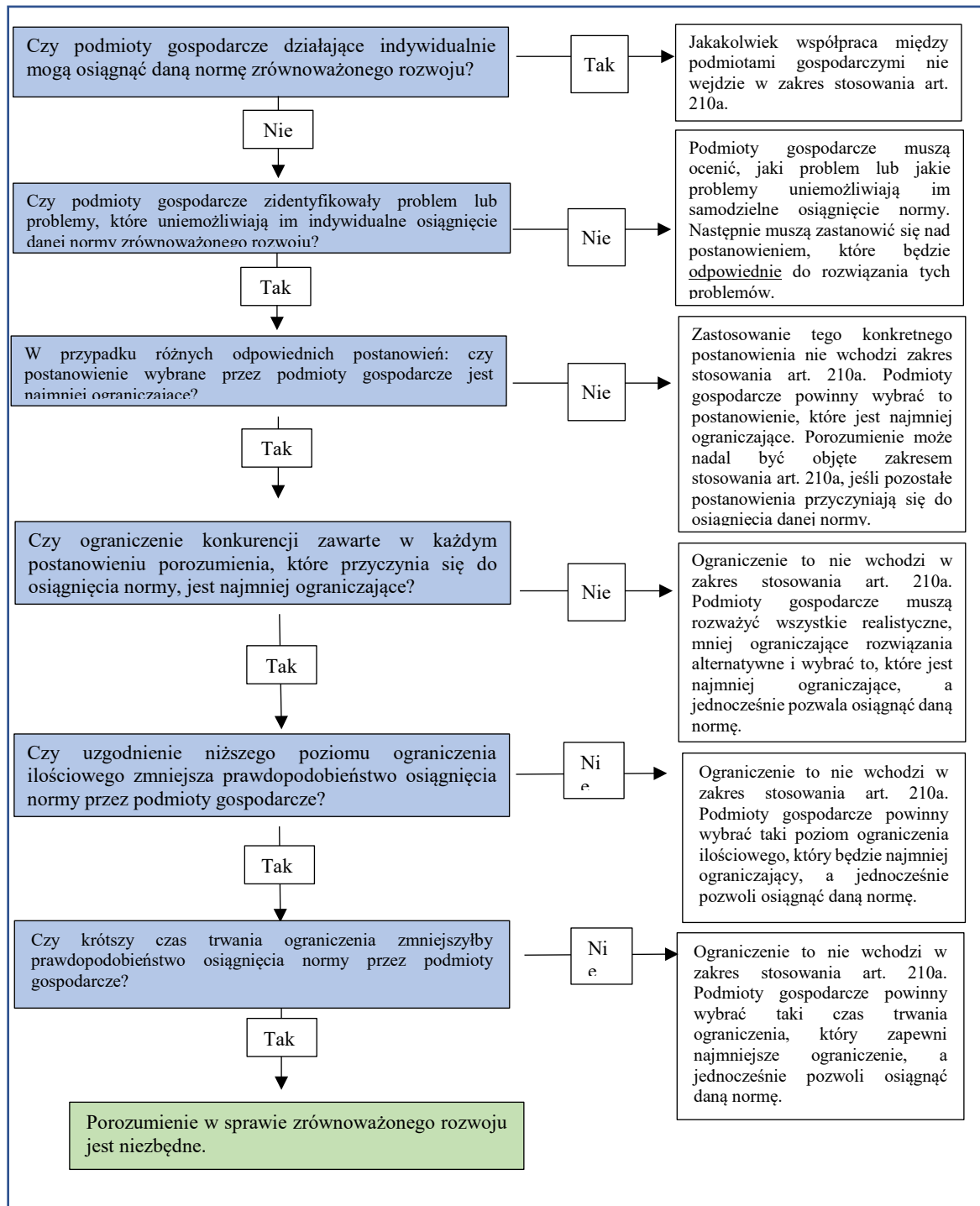
(186) Osoby prywatne mogą również podawać w wątpliwość to, czy porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju spełnia warunki określone w art. 210a

w postępowaniu przed odpowiednim organem ochrony konkurencji. W takich przypadkach na osobach prywatnych spoczywa ciężar udowodnienia, że porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju nie spełnia takich warunków.

Załącznik A – Drzewo decyzyjne na potrzeby oceny na podstawie art. 210a

ZALĄCZNIK B – DRZEWO DECYZYJNE NA POTRZEBY OCENY KRYTERIUM NIEZBĘDNOŚCI

ZAŁĄCZNIK C – GLOSARIUSZ

Termin	Definicja
Norma krajowa	Norma obowiązkowa ustalona na poziomie krajowym, z wyłączeniem norm lub celów, które są prawnie wiążące w państwie członkowskim lub na terytorium państwa członkowskiego, ale nie są prawnie wiążące dla poszczególnych producentów lub podmiotów gospodarczych.
Norma obowiązkowa	Norma określająca poziomy, substancje, produkty lub techniki, które poszczególni producenci lub inne podmioty gospodarcze powinni osiągnąć lub których powinni unikać, z wyłączeniem norm lub celów, które nie są prawnie wiążące dla poszczególnych producentów lub podmiotów gospodarczych.
Norma unijna	Norma obowiązkowa ustalona na poziomie UE, z wyłączeniem norm lub celów, które są wiążące w państwach członkowskich, ale nie są prawnie wiążące dla poszczególnych przedsiębiorstw.
Podmiot gospodarczy	Producent, plantator, przetwórcza, wytwórca, przetwórcza, handlowiec, hurtownik lub sprzedawca detaliczny działający w łańcuchu dostaw produktów rolno-spożywczych.
Porozumienie	Dowolny rodzaj porozumienia, decyzji lub uzgodnionej praktyki producentów (między samymi producentami lub z innymi podmiotami gospodarczymi na różnych poziomach produkcji, przetwórstwa i handlu w ramach łańcucha dostaw produktów rolno-spożywczych), które odnoszą się do produkcji rolnej lub handlu produktami rolnymi, niezależnie od formy współpracy.
Porozumienie horyzontalne	Porozumienie między podmiotami gospodarczymi na tym samym poziomie łańcucha dostaw, np. porozumienie między producentami rolnymi.
Porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju	Porozumienie, którego celem jest stosowanie normy zrównoważonego rozwoju wyższej niż norma przewidziana w prawie Unii lub prawie krajowym.
Porozumienie wertykalne	Porozumienie między podmiotami gospodarczymi na różnych poziomach łańcucha dostaw, np. porozumienie, którego stronami są zarówno producenci, jak i inne podmioty gospodarcze

	działające w łańcuchu dostaw produktów rolno-spożywczych.
Producent	Producent produktów rolnych wymienionych w załączniku I do TFUE.
Przedsiębiorstwo	Każdy podmiot prowadzący działalność gospodarczą, niezależnie od jego statusu prawnego i sposobu jego finansowania. W skład przedsiębiorstwa może wchodzić wiele osób prawnych.
Rozporządzenie o wspólnej organizacji rynków produktów rolnych	Rozporządzenie (UE) nr 1308/2013 ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych ³² .
Siła wyższa	Nietypowe okoliczności pozostające poza kontrolą producenta lub podmiotu gospodarczego, których skutków – mimo zachowania przez producenta należytej staranności – nie można by uniknąć inaczej niż kosztem nadmiernego poświęcenia.
TFUE	Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Trybunał Sprawiedliwości	Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, w tym Sąd.
Wspólna polityka rolna („WPR”)	Wspólna polityka rolna jest polityką rolną Unii Europejskiej.

³² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 671).

ZAŁĄCZNIK D – ART. 210A ROZPORZĄDZENIA (UE) NR 1308/2013 – INICJATYWY WERTYKALNE I HORYZONTALNE NA RZECZ ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

1. Art. 101 ust. 1 TFUE nie ma zastosowania do porozumień, decyzji i uzgodnionych praktyk producentów produktów rolnych, które odnoszą się do produkcji rolnej lub handlu produktami rolnymi i których celem jest stosowanie normy zrównoważonego rozwoju wyższej niż norma przewidziana w prawie Unii lub prawie krajowym, pod warunkiem że te porozumienia, decyzje i uzgodnione praktyki nakładają tylko takie ograniczenia konkurencji, które są niezbędne do osiągnięcia tej normy.

2. Ust. 1 ma zastosowanie do porozumień, decyzji i uzgodnionych praktyk producentów produktów rolnych, których stroną jest kilku producentów lub których stroną jest co najmniej jeden producent i co najmniej jeden podmiot gospodarczy na różnych poziomach produkcji, przetwarzania oraz handlu w łańcuchu dostaw żywności, w tym dystrybucji.

3. Do celów ust. 1 „norma zrównoważonego rozwoju” oznacza normę, która ma przyczynić się do osiągnięcia co najmniej jednego z następujących celów:

a) cele środowiskowe, w tym łagodzenie zmiany klimatu i przystosowanie się do niej, zrównoważone wykorzystanie i ochrona krajobrazów, wody i gleby, przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym ograniczenie marnotrawienia żywności, zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola oraz ochrona i odbudowa różnorodności biologicznej i ekosystemów;

b) wytwarzanie produktów rolnych w sposób, który ogranicza stosowanie pestycydów i polega na zarządzaniu ryzykiem związanym z takim stosowaniem lub zmniejsza ryzyko oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe w produkcji rolnej; oraz

c) zdrowie zwierząt i dobrostan zwierząt.

4. Porozumienia, decyzje i uzgodnione praktyki, które spełniają warunki, o których mowa w niniejszym artykule, nie są zakazane ani nie wymaga się uprzedniej decyzji w tym względzie.

5. Do dnia 8 grudnia 2023 r. Komisja wydaje wytyczne dla podmiotów gospodarczych dotyczące warunków stosowania niniejszego artykułu.

6. Od dnia 8 grudnia 2023 r. producenci, o których mowa w ust. 1, mogą zwrócić się do Komisji z wnioskiem o wydanie opinii na temat zgodności porozumień, decyzji i uzgodnionych praktyk, o których mowa w ust. 1, z niniejszym artykułem. Komisja przesyła wnioskodawcy swoją opinię w terminie czterech miesięcy od otrzymania kompletnego wniosku.

Jeżeli Komisja uzna w dowolnym momencie po wydaniu opinii, że warunki, o których mowa w ust. 1, 3 i 7 niniejszego artykułu, nie są już spełnione, stwierdza, że w przyszłości do danego porozumienia, decyzji lub uzgodnionej praktyki będzie mieć zastosowanie art. 101 ust. 1 TFUE i informuje o tym odpowiednio producentów.

Komisja może zmienić treść opinii z własnej inicjatywy lub na wniosek państwa członkowskiego, w szczególności jeśli wnioskodawca przekazał nieprawidłowe informacje lub wykorzystał opinię w sposób niewłaściwy.

7. Krajowy organ ochrony konkurencji, o którym mowa w art. 5 rozporządzenia (WE) nr 1/2003, może w indywidualnych przypadkach zdecydować, że w przyszłości co najmniej jedno z porozumień, jedna z decyzji lub jedna z uzgodnionych praktyk, o których mowa w ust. 1, mają być zmienione, zakończone lub nie powinno się ich wcale realizować, jeśli uzna, że decyzja taka jest niezbędna, aby zapobiec wykluczeniu konkurencji, lub jeśli uzna, że zagrożone są cele określone w art. 39 TFUE.

W odniesieniu do porozumień, decyzji i uzgodnionych praktyk obejmujących więcej niż jedno państwo członkowskie, decyzję, o której mowa w akapicie pierwszym niniejszego ustępu, podejmuje Komisja bez stosowania procedur, o których mowa w art. 229 ust. 2 i 3.

W przypadku gdy krajowy organ ochrony konkurencji działa na mocy akapitu pierwszego niniejszego ustępu, informuje Komisję na piśmie po rozpoczęciu pierwszego formalnego działania w ramach dochodzenia oraz powiadamia Komisję o wszelkich wynikłych decyzjach niezwłocznie po ich przyjęciu.

Decyzje, o których mowa w niniejszym ustępie, stosuje się nie wcześniej niż z dniem powiadomienia o nich zainteresowanych przedsiębiorstw.

ZAŁĄCZNIK E – PRZYKŁADY OGRANICZEŃ KONKURENCJI

1. Ograniczenia dotyczące cen

Porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju, które bezpośrednio lub pośrednio ograniczają swobodę strony w negocjowaniu ceny zakupu lub sprzedaży produktu, mogą ograniczać konkurencję.

Przykład 1: Jedna z technik uprawy ryżu wymaga zużycia mniejszej ilości wody niż techniki tradycyjne i nie wykorzystuje się w niej nawozów sztucznych ani pestycydów. Stosowanie tej techniki przyczynia się do zrównoważonego wykorzystania i ochrony krajobrazów, wody i gleby oraz do ograniczenia stosowania pestycydów. Hurtownik zboża uzgadnia ze spółdzielnią produkującą ryż, że zapłaci wyższą cenę za tonę w stosunku do ceny referencyjnej za ryż arborio uprawiany przy pomocy tej techniki. Podwyżkę ceny oblicza się na podstawie złożonego wskaźnika cen towarów. Spółdzielnia zajmująca się produkcją ryżu może swobodnie produkować ryż przy użyciu tradycyjnych metod oraz może sprzedawać dowolną ilość ryżu innym klientom.

Wyższa cena prawdopodobnie nie ograniczy konkurencji. Jest to po prostu uzgodniony między kupującym a sprzedającym wzór ustalania ceny, którą nabywca płaci sprzedającemu za produkt.

Przykład 2: Organizacja pozarządowa promująca technikę uprawy ryżu, o której mowa w pierwszym przykładzie, opracowuje znak jakości, który będzie stosowany przy wprowadzaniu do obrotu ryżu arborio wyprodukowanego przy użyciu tej techniki. Udziela hurtownikom i producentom licencji na korzystanie ze znaku jakości. Jeden z warunków korzystania ze znaku jakości polega na tym, że hurtownik zboża musi zapłacić wyższą cenę za tonę w stosunku do ceny referencyjnej, o której mowa w pierwszym przykładzie.

Prawdopodobnie ograniczy to konkurencję. Chociaż hurtownik zboża w tym przykładzie zapłaciłby taką samą cenę jak w pierwszym przykładzie, nie jest to już wynik bezpośrednich negocjacji między nabywcą a sprzedającym, lecz raczej porozumienie dotyczące warunków, na jakich jeden podmiot może negocjować z niezależną osobą trzecią.

Przykład 3: Znak jakości został opracowany przez grupę spółdzielni zajmujących się produkcją ryżu, a nie przez organizację pozarządową. Grupa ta zdecydowała się także na podwyżkę ceny w celu promowania wykorzystania danej techniki uprawy ryżu.

Prawdopodobnie ograniczy to konkurencję. Chociaż w tym przypadku stronami są nabywcy i sprzedający, każdy sprzedający ustala cenę, po której inni sprzedający również będą sprzedawać swoje produkty.

Przykład 4: Aby wesprzeć upowszechnianie wśród konsumentów ryżu wyprodukowanego za pomocą techniki uprawy, o której mowa w powyższych przykładach, spółdzielnia i sprzedawca detaliczny uzgadniają, że cena odsprzedaży ryżu

arborio opatrzonego znakiem jakości nie będzie wyższa o więcej niż określony procent średniej ceny, jaką sprzedawca detaliczny pobiera za ryż arborio.

Może to ograniczyć konkurencję, ponieważ ogranicza swobodę sprzedawcy detalicznego w ustalaniu ceny odsprzedaży ryżu jego klientom. Ponadto, ponieważ maksymalną cenę odsprzedaży określa się w odniesieniu do ceny innych rodzajów ryżu arborio, ogranicza to również swobodę sprzedawcy detalicznego w ustalaniu ceny tych innych rodzajów ryżu arborio. Zamiast zmniejszać cenę ryżu opatrzonego znakiem jakości, sprzedawca detaliczny mógłby osiągnąć pułap cenowy poprzez zwiększenie średniej ceny odsprzedaży innych rodzajów ryżu arborio.

2. Ograniczenia dotyczące produkcji

Porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju, które ograniczają produkcję, są równoważne porozumieniom w sprawie zrównoważonego rozwoju, które ograniczają zdolność strony do ustalania cen. Jeśli zmniejszono ilość wprowadzoną do obrotu, a popyt pozostaje taki sam, efektem będzie prawdopodobnie wzrost cen.

Przykład 1: Chcąc przyczynić się do łagodzenia zmiany klimatu i przywrócenia bioróżnorodności, organizacja pozarządowa umówiła się z poszczególnymi rolnikami na dzierżawę 20 % powierzchni ich gruntów rolnych. Organizacja ta pozostawi grunty odłogiem w celu zwiększenia lokalnej bioróżnorodności. Skutkiem tych porozumień byłoby zmniejszenie powierzchni gruntów, którą poszczególni rolnicy wykorzystują w danym czasie, a tym samym zmniejszenie ich plonów (choć może się to przyczynić do innych działań, takich jak produkcja miodu).

Prawdopodobnie nie ograniczy to konkurencji, ponieważ w rzeczywistości jest to tylko transakcja na rynku nieruchomości. Rolnicy mogą swobodnie korzystać z zachowanych gruntów w sposób, jaki uznają za stosowny.

Przykład 2: W tym przykładzie to grupa rolników uprawiających podobne rośliny w tym samym regionie, a nie organizacja pozarządowa dzierżawiąca grunt, zgodziła się zachować co najmniej 20 % powierzchni swoich gruntów ornych do wykorzystania jako obszary proekologiczne. W rezultacie dochodzi do zmniejszenia powierzchni gruntów, którą rolnicy wykorzystują w danym czasie, a tym samym do zmniejszenia ich plonów (choć może się to przyczynić do innych działań, takich jak produkcja miodu).

Prawdopodobnie ograniczy to konkurencję, ponieważ rolnicy zgadzają się na zmniejszenie powierzchni gruntów, którą każdy z nich wykorzystuje do produkcji.

Przykład 3: W ramach regionalnej inicjatywy na rzecz dobrostanu zwierząt mającej na celu poprawę warunków życia świń uczestniczący w niej rolnicy są zobowiązani do zwiększenia w swoich gospodarstwach przestrzeni przypadającej na jedną świnię znacznie powyżej ustawowego minimum. Ze względu na przepisy prawa krajowego dla większości rolników zwiększenie powierzchni przeznaczonej na chów świń jest utrudnione. W rezultacie rolnicy uczestniczący w inicjatywie zmniejszą liczbę świń w chowie w danym roku. W związku z tym w inicjatywie zapewniono, aby rolnicy

otrzymali zapłatę w celu zrekompensowania kosztów ich inwestycji i zmniejszonej produkcji.

Prawdopodobnie ograniczy to konkurencję, ponieważ uczestniczący w inicjatywie rolnicy w sposób dorożumiany zgadzają się na chów mniejszej liczby świń.

3. Ograniczenia dotyczące środków produkcji

Porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju, które ograniczają wybór w odniesieniu do środków produkcji, mogą wpływać na koszty produkcji (co z kolei wpływa na cenę sprzedaży produktu z zyskiem) lub ograniczać rodzaj produktów, które mogą być produkowane (ponieważ potencjalnie ograniczają zdolność producenta do zaspokojenia popytu konsumentów).

Przykład 1: Grupa spółdzielni mleczarskich opracowuje znak jakości serów, który wymaga od producentów potwierdzenia, że mleko używane do produkcji ich sera jest produkowane wyłącznie metodami „biodynamicznymi”, które przewyższają normy dla rolnictwa ekologicznego określone w prawie UE. Uczestniczący producenci serów mogą produkować inne sery z mleka, które nie jest produkowane przy użyciu wspomnianych metod biodynamicznych.

Prawdopodobnie nie ograniczy to konkurencji. Mimo że w porozumieniu określono stosowanie konkretnych środków produkcji, uczestniczący producenci sera mogą produkować sery przy użyciu innych źródeł mleka.

Przykład 2: Grupa spółdzielni mleczarskich opracowuje znak jakości serów, który wymaga od producentów potwierdzenia, że mleko używane do produkcji ich sera jest produkowane wyłącznie metodami biodynamicznymi, o których mowa w pierwszym przykładzie. W przeciwieństwie jednak do pierwszego przykładu warunkiem uzyskania znaku jakości jest, aby cała produkcja mleka w mleczarni odbywała się metodami biodynamicznymi, co zagwarantuje, że nie dojdzie do mieszania się mleka produkowanego metodami biodynamicznymi z innymi rodzajami mleka.

Prawdopodobnie ograniczy to konkurencję, ponieważ takie postanowienie pozbawia uczestniczące mleczarnie swobody wykorzystywania mleka produkowanego metodami innymi niż biodynamiczne do produkcji serów, które nie są opatrzone znakiem jakości.

4. Ograniczenia dotyczące klientów, dostawców lub terytoriów

Porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju, które wymagają od przedsiębiorstwa, aby nie prowadziło sprzedaży na rzecz określonych klientów lub grup klientów lub aby nie prowadziło sprzedaży poza określonym terytorium lub na określone terytoria, mogą ograniczyć konkurencję. Porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju, które

zakazują przedsiębiorstwom nabywania od innych dostawców lub z innych terytoriów, również mogą ograniczyć konkurencję. To samo dotyczy porozumień w sprawie zrównoważonego rozwoju, które ograniczają zdolność konkurujących ze sobą odsprzedawców do sprzedaży określonej grupie klientów lub na określonych terytoriach bądź do nabywania od określonych dostawców lub z określonych terytoriów.

W przypadku gdy porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju zawierane są między dostawcą a odsprzedawcą, prawdopodobieństwo ograniczenia konkurencji przez porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju będzie uzależnione od pozycji dostawcy i odsprzedawcy na ich rynkach. Na przykład, jeżeli dostawca ma duży udział w dostawach dla odsprzedawców na rynku właściwym, porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju zawarte między sprzedawcą detalicznym a dostawcą, które ogranicza swobodę dostawcy w zakresie sprzedaży innym odsprzedawcom, może ograniczać konkurencję, w przypadku gdy w wyniku porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju inni odsprzedawcy nie byłoby w stanie uzyskać niezbędnych dostaw. Podobnie jeśli odsprzedawca ma duży udział w zakupie danego produktu, porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju, które ogranicza jego zdolność do zaopatrywania się u innych dostawców, mogłoby ograniczyć zdolność tych dostawców do sprzedaży ich produktów. Ponadto, mimo że indywidualne porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju zawarte między sprzedawcą detalicznym a dostawcą nie może samo w sobie ograniczać konkurencji, to jeśli inni odsprzedawcy i dostawcy, którzy mają duży udział w dostawach lub zakupach na rynku, również zawarli podobne porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju, łączny wpływ tych porozumień może ograniczać konkurencję.

Przykład 1: Stowarzyszenie rozwoju regionalnego opracowuje inicjatywę w zakresie agroturystyki, aby chronić i przywrócić bioróżnorodność przy jednoczesnym zaspokojeniu coraz większego popytu konsumentów na zrównoważoną turystykę. Uczestniczące gospodarstwa zgadzają się obsadzić określony odsetek swoich gruntów kwiatami, które sprzyjają rozrostowi populacji owadów, a jednocześnie uatrakcyjniają krajobraz. W zamian otrzymują wynagrodzenie lub dotacje z funduszu finansowanego przez uczestniczących sprzedawców detalicznych, przetwórców żywności i restauracje. Przedsiębiorstwa te otrzymują prawo do korzystania ze specjalnego logo dla kwiatów, a także wymienia się je w lokalnych materiałach dla turystów, w których wyróżnia się zrównoważone przedsiębiorstwa w okolicy. Uczestnictwo jest dobrowolne i otwarte dla wszystkich gospodarstw i przedsiębiorstw w regionie.

Prawdopodobnie nie ograniczy to konkurencji. Porozumienie w sprawie zrównoważonego rozwoju nie odnosi się bezpośrednio do żadnych parametrów konkurencji. Chociaż logo dla kwiatów i program marketingowy mogą mieć wpływ na rentowność gospodarstw lub na zdolność lokalnych przedsiębiorstw do przyciągania klientów, uczestnictwo w programie jest dobrowolne i otwarte dla wszystkich.

Przykład 2: W tym przykładzie ten sam program dotyczący agroturystyki wdraża się w regionie, który rozciąga się na granicy dwóch państw członkowskich. Gospodarstwa zazwyczaj zaopatrują klientów po obu stronach granicy, przy czym turyści, którzy przyjeżdżają do danego regionu, zwykle odwiedzają miejsca po obu stronach granicy.

Uczestnictwo w programie jest dostępne wyłącznie dla gospodarstw i przedsiębiorstw w jednym z tych dwóch państw członkowskich.

Prawdopodobnie ograniczy to konkurencję. W przeciwieństwie do pierwszego przykładu, gdzie uczestnictwo było otwarte dla wszystkich, w tym przypadku do uczestnictwa dopuszczono jedynie gospodarstwa i przedsiębiorstwa po jednej stronie granicy. Ponieważ program może wpłynąć zarówno na rentowność uczestniczących w nim gospodarstw, jak i na zdolność uczestniczących w nim przedsiębiorstw do przyciągania klientów, prawdopodobnie ograniczy on konkurencję w odniesieniu do konkurencyjnych gospodarstw i przedsiębiorstw po drugiej stronie granicy.

Przykład 3: W celu ograniczenia marnotrawienia żywności grupa spółdzielni opracowała kodeks dobrego postępowania, w którym szczegółowo określono działania, które producenci rolni, przetwórcy i sprzedawcy detaliczni powinni podjąć, aby zmniejszyć ilość marnowanej żywności. Kodeks opracowano z udziałem przedstawicieli środowisk akademickich i organizacji pozarządowych, przy czym nie faworyzuje on żadnych konkretnych producentów rolnych, przetwórców ani sprzedawców detalicznych. Uczestnictwo jest dobrowolne.

Prawdopodobnie nie ograniczy to konkurencji. Uczestnictwo jest dobrowolne, a kodeks nie dyskryminuje uczestników.

Przykład 4: W tym przykładzie na podstawie kodeksu opisanego w przykładzie 3 członkowie spółdzielni zgadzają się sprzedawać swoje produkty tylko tym sprzedawcom detalicznym, którzy zobowiązali się do przestrzegania kodeksu.

Prawdopodobnie ograniczy to konkurencję, ponieważ sprzedawcy detaliczni niebędący uczestnikami nie będą już mogli kupować produktów rolnych od tak szerokiej grupy dostawców, tak jak to miało miejsce przed zawarciem porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju.

5. Ograniczenia dotyczące wymiany informacji

Porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju mogą wiązać się z wymianą informacji niepublicznych między konkurentami. Wymiana informacji niepublicznych może ograniczać konkurencję, jeżeli informacje te będą miały wpływ na sposób konkurowania odbiorcy na rynku. Informacje te określa się często mianem „szczególnie chronionych informacji handlowych”.

Podstawową zasadą konkurencji jest to, że każde przedsiębiorstwo samodzielnie określa swoją politykę handlową. Dzięki wymianie szczególnie chronionych informacji handlowych w ramach porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju konkurujące ze sobą przedsiębiorstwa mogą wyeliminować wszelkie wątpliwości dotyczące swojego działania na rynku. Może to ułatwić osiągnięcie wspólnego zrozumienia w sprawie ich postępowania na rynku, a tym samym zmniejszyć lub wyeliminować konkurencję między nimi.

Uznanie informacji wymienianych w ramach porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju za szczególnie chronione informacje handlowe będzie zależało od charakteru tych informacji i kontekstu, w jakim są one ujawniane. Niektóre informacje są z natury szczególnie chronionymi informacjami istotnymi dla konkurencji. Na przykład informacje dotyczące zamiarów w odniesieniu do cen lub planów strategicznych podmiotu gospodarczego są zazwyczaj szczególnie chronionymi informacjami handlowymi, ponieważ konkurenci, którzy uzyskają te informacje, mogą odpowiednio dostosować swoje zachowanie konkurencyjne.

Inne informacje mogą być szczególnie chronionymi informacjami handlowymi w zależności od stopnia ich szczegółowości. Im bardziej szczegółowe są informacje, tym bardziej prawdopodobne jest, że konkurenci mogą je wykorzystać do przewidywania zamiarów drugiej strony.

Podobnie o tym, czy określone informacje są one szczególnie chronionymi informacjami handlowymi, może decydować to, od jak dawna są one dostępne. Im starsze informacje, tym mniej prawdopodobne, że ujawnią one zamierzone zachowanie konkurentów lub przyczynią się do osiągnięcia wspólnego porozumienia w sprawie sposobu konkurencji na rynku.

W innych przypadkach niektóre informacje mogą mieć zasadnicze znaczenie dla umożliwienia konkurencji. W takich przypadkach porozumienia w sprawie zrównoważonego rozwoju, które ograniczają zdolność niektórych przedsiębiorstw do uzyskania dostępu do tych informacji, mogą utrudnić wykluczonym przedsiębiorstwom konkurencję lub stworzyć bariery wejścia na nowy rynek lub ekspansji konkurencyjnych przedsiębiorstw.

Przykład 1: Każdego lata zdarzają się okresy, w których podaż niektórych warzyw przekracza popyt, w wyniku czego pewna część zbiorów gnieje na polach lub w magazynach. Aby ograniczyć to marnotrawstwo, grupa spółdzielni gromadzi informacje na temat obsadzonych gruntów i plonów poszczególnych warzyw w minionym roku, a także na temat ilości odpadów poźniwnych we wszystkich gospodarstwach będących członkami. Informacje te są agregowane na poziomie regionalnym i zamieszczane na publicznie dostępnej stronie internetowej. Spółdzielnie przygotowują dla swoich członków wspólne zalecenie dotyczące sposobu postępowania z odpadami poźniwnymi w oparciu o najlepsze praktyki swoich członków.

Prawdopodobnie nie ograniczy to konkurencji. W tym przypadku informacje są historyczne i zagregowane, co sprawia, że mało prawdopodobne jest, aby jakiekolwiek gospodarstwo było w stanie szczegółowo przewidzieć zachowanie swoich konkurentów na rynku.

Przykład 2: W tym przypadku grupa spółdzielni umawia się, że przed każdym sezonem sadzenia każdy członek spółdzielni przedstawi spółdzielni swój plan nasadzeń. Spółdzielnie niezwłocznie zamieszczają indywidualne plany nasadzeń na publicznie dostępnej stronie internetowej, dzięki czemu każde gospodarstwo będzie mogło

dostosować swoje plany nasadzeń, aby uniknąć nadprodukcji, która prowadziłaby do marnotrawienia żywności.

System ten prawdopodobnie ograniczy konkurencję. Wymieniane informacje są szczególnie chronione (plany na przyszłość), szczegółowe, niezagregowane i aktualne, dzięki czemu każda spółdzielnia wie, co jej konkurenci planują produkować w przyszłym sezonie, i może odpowiednio zmniejszyć swoją produkcję.

Przykład 3: W tym przykładzie, zamiast wymieniać się planami nasadzeń w celu ograniczenia marnotrawienia żywności przez zapewnienie większej równowagi między podażą a popytem, spółdzielnie wymieniają się informacjami na temat swoich cotygodniowych dostaw do konkretnych klientów.

System ten prawdopodobnie również ograniczy konkurencję. Przedmiotowe informacje (wielkość sprzedaży i tożsamość klientów) są szczególnie chronione, a dane są aktualne. Wymiana tych danych może ułatwić spółdzielniom zawarcie milczącego porozumienia, że nie powinny one ze sobą aktywnie konkurować o niektórych klientów.

Więcej informacji na temat analizy porozumień w sprawie zrównoważonego rozwoju na podstawie art. 101 TFUE (w tym porozumień nieobjętych zakresem stosowania art. 210a) można znaleźć w sekcji 9 wytycznych horyzontalnych³¹.

6. Ograniczenia dotyczące sposobu ustanawiania norm zrównoważonego rozwoju

W niektórych przypadkach sam sposób ustanawiania normy zrównoważonego rozwoju może ograniczać konkurencję. W szczególności obawy mogą pojawić się, gdy stosowanie normy zrównoważonego rozwoju zapewnia uczestnikom przewagę konkurencyjną nad podmiotami niebędącymi uczestnikami, lub gdy sposób ustanowienia normy może zapewnić niektórym uczestnikom przewagę nad pozostałymi uczestnikami. Obawy mogą pojawić się również w przypadku, gdy przyjęcie normy zrównoważonego rozwoju siłą rzeczy uniemożliwia przedsiębiorstwom przyjęcie innych norm zrównoważonego rozwoju.

Przykład 1: Aby zaradzić problemowi oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe, przedsiębiorstwa nasienne i zrzeszenia reprezentujące producentów dyni wspólnie opracowują normę dotyczącą zwalczania mączniaka prawdziwego, która ogranicza konieczność stosowania środków przeciwdrobnoustrojowych podczas uprawy. Rolnicy stosujący normę mają prawo do korzystania z określonego znaku jakości, a zrzeszenie reprezentujące producentów dyni inwestuje w podnoszenie świadomości konsumentów na temat odporności na środki przeciwdrobnoustrojowe. Norma ta obejmuje różne praktyki rolnicze i wymaga stosowania tych odmian dyni, w przypadku których wykazano, że spełniają określony poziom oporności na mączniaka prawdziwego. Członkostwo w zrzeszeniu jest otwarte dla wszystkich producentów dyni i przedsiębiorstw nasiennych, a także dla badaczy w tej dziedzinie. Wszyscy członkowie mają prawo uczestniczyć w opracowywaniu normy. Posiedzenia komitetu normalizacyjnego zrzeszenia są transmitowane na żywo, a wszystkie istotne dokumenty

przygotowawcze są publikowane na stronie internetowej zrzeszenia. Przyjęcie normy jest poddawane pod głosowanie wszystkich członków zrzeszenia, przy czym na każdego członka przypada jeden głos. Uczestnictwo w opracowywaniu normy i znaków jakości jest dobrowolne.

Prawdopodobnie nie ograniczy to konkurencji. Uczestnictwo w ustanawianiu norm jest otwarte dla wszystkich członków zrzeszenia, a normy przyjmuje się w sposób otwarty i przejrzysty. Członkowie zrzeszenia mogą swobodnie decydować o przyjęciu normy.

Przykład 2: W tym przypadku okoliczności są takie same jak w przykładzie 1, z tą różnicą, że norma wymaga stosowania własnych odmian hybrydowych, mimo że inne odmiany oferują podobną oporność na mączniaka prawdziwego.

Prawdopodobnie ograniczy to konkurencję. Mimo że uczestnictwo w procesie opracowywania normy jest dobrowolne, kampania uświadamiająca ma skłonić producentów dyni do dostosowania się do normy. Ponieważ norma faworyzuje niektóre odmiany dyni w stosunku do innych, może to również wpłynąć na konkurencję zarówno między producentami dyni, jak i między przedsiębiorstwami nasiennymi. Co więcej, przez ograniczenie swobody producentów dyni co do wyboru innych odmian norma mogłaby uniemożliwić producentom dyni stosowanie bardziej skutecznych odmian, które w jeszcze większym stopniu zmniejszyłyby konieczność stosowania środków przeciwdrobnoustrojowych.

Przykład 3: W tym przypadku zrzeszenie opisane w przykładzie 1 ma inne zasady i warunki członkostwa. Członkostwo jest tym razem otwarte nie tylko dla wszystkich producentów dyni, ale również dla producentów nasion, a składki roczne są ustalane na podstawie rocznego obrotu każdego członka, przy czym prawo głosu ustala się proporcjonalnie do składek rocznych każdego członka. W rezultacie mała liczba dużych przedsiębiorstw nasiennych dysponuje liczbą głosów wystarczającą do przyjęcia normy niezależnie od głosów producentów dyni.

Prawdopodobnie ograniczy to konkurencję. Proces ustanawiania norm stanowiłby dla dużych przedsiębiorstw nasiennych zachętę do faworyzowania własnych odmian względem odmian innych producentów nasion.

Przykład 4: W tym przypadku okoliczności są takie same jak w przykładzie 1, z tą różnicą, że zrzeszenie reprezentujące producentów dyni przyjmuje decyzję zobowiązującą wszystkich członków do przyjęcia normy. Producenci dyni, którzy nie chcą przyjąć normy, mogą swobodnie wystąpić ze zrzeszenia, ale w ten sposób tracą dostęp do cennego wsparcia marketingowego i technicznego.

Prawdopodobnie ograniczy to konkurencję. Chociaż producenci dyni mogą zdecydować o nieprzyjmowaniu normy, konieczność wystąpienia ze zrzeszenia w tym celu sprawia, że istnieje prawdopodobieństwo, że wielu producentów dyni przyjmie normę, w związku z czym konkurencja w zakresie jakości i ceny zostanie ograniczona.